

De canticorū ori
Sequuntur plures tra-
 ctatus de canticis oppositi a magistro
 Johanne de Gersonno quondam cancellario
 universitatis parisiensis.

Prohemium

O Ratia diuini talenti no-
 lentes in vacuū recipe-
 re quod tot inter turbines
 horridos reipublice
 contulit oculi locū. libe-
 ranti a calūnijs hominū. dedit ad
 nutū necia. simul attendētes quoniam in
 die prosperitatis mandauit dominus mi-
 sericordiā suā. et nocte tribulatiōis
 canticū ei⁹. nō otiosum. non inutile.
 nō ingratū reputam⁹ tempestatis
 hac nocte profunda de canticis scri-
 bere posteritati si malignitas pro-
 cellosa reddiderit aures surdas eta-
 ti pñti. O quāuis o de⁹ optime spe-
 randū sit multos ut olim temporibus
 illis ita nris tuis tibi reliquisse cultores
 Cōplectit aut quasi sinu gran-
 di verbū de canticis plures mate-
 rias seu volumina. quas per confusio-
 nem vitanda per thomos seu tonos. per
 notas et notulas tradet lectori no-
 tandas presens exordium. tituli vel
 tabule vicem tenens. Volumen
 unū cui⁹ titulus est de canticorum
 originali ratione sub hoc euāgelij
 verbo. Cecinim⁹ vobis et. tres con-
 tinet thomos sicut ipse plogus infi-
 nuat iuxta triplex gen⁹ canticorū.
 et triplicē inuestigandi facultatem

originali ratione etc.

Nā est canticū sensuale quod tractat
 historia. et intellectuāle quod inquiri-
 tur pñia. est diuinale seu supermentale
 quod sola nouit theologia. Sunt in
 quolibet thomo id est sectione aut
 si propter rem que agit tonū per sym-
 bolo dicere malim⁹. Sūt inq⁹ no-
 tulae plures secundum totidē particulaes
 propositiones vel doctrinas. Sūt in
 primo triginta. sunt in secundo. xxij. sine
 canonibus instrumentorum. sūt in tertio
 quinquaginta. Volumen alter⁹ est
 de canticordo. hoc est de cantico
 cordis tres habēs principales to-
 nos cum notis et notulis. Prim⁹ in-
 quit potissime dñaz canticordi. hoc
 est canticū cordis a canticū oris. Mel
 aliter de cantico morali et rationa-
 li cum cantico sensuali. cui⁹ toni sunt
 notulae quinquaginta due. Secund⁹ to-
 nus descendit ad particulariorē can-
 ticorni rationē cui⁹ sūt notae. xij. per
 notulas. xxx. diuise. Terti⁹ tonus
 quasi speculatiuā musicā deducēs
 ad praxim tractat de nouo gāma
 mystico et morali per xij. notas ha-
 bentes notulas quadragintaquinq⁹
 singulares. Volumen aliud col-
 ligit in se tonos tres secundum modos
 traditionis varios quos per diuersita-
 tem materie. Prim⁹ ton⁹ consiliat et ob-
 sequi facit facetā elegiā cantatrice
 amorē dñe theologie quasi litituz
 vel odaz carmen. Thomus alter
 secund⁹ habet canones seu regulas
 amphorismos vel maximas a the-
 oreumata de canticis per notulas
 quinquaginta. Thom⁹ alter terti⁹

De canticorū originali

verbū solatij multiplex in se dirigit
per particulas quinquaginta. Et
ita iuncti simul hi duo thomi centi
logiū constituūt

Primus tractat de canticorū ori
ginali rōne

Quoniam vobis nec sal
tastis. lamentauimus et
nō plāxistis. Precentor
noster xp̄s amator inno
centie voluit exemplis innocentū
puerorū p̄ nostra eruditōe pluries
v̄ti. nūc ad humiliationē. nunc ad
simplicitatē vt essem⁹ paruuli non
sensib⁹ sed malicia. Nunc vero nos
om̄net ad spiritalē canticorū ex
ercitationē ponens corā oculis pu
eros cātātes in foro. Neq; em̄ pa
rū refert pueros sic vel sic assuefie
ri in musicis et cantib⁹ put Arist.
politifans docuit et in bene institu
ta cōitate cōuenit obseruari. Nos
aut quos in dño pueros vel infan
tes nouiter genitos effecit noua re
generatio. sic decet et expedit in fo
ro presentis exilij frequentare can
ticū nūc exultationis ad saltādum
spūaliter. nūc lamentationis peni
tentialis ad plangendū. Habem⁹
in exemplū sacre scripture libroz in
quo sūt iuxta visionē Ezechielis la
mentationes carmen et ve. Cōcor
dat illud apostoli. Gaudere cum
gaudentib⁹. flere cū flentib⁹. quia
temp⁹ flendi et temp⁹ ridēdi. Sub
dit consone verbo p̄posito temp⁹
plangendi et temp⁹ saltandi. Cum
aut iuxta posteri⁹ elucioanda sit ali

rōne Thom⁹ prim⁹

quod canticū sensuale vel animale
sit canticū rationale vel morale. sit
canticū mentale et diuinale. Descri
bem⁹ sub triplici tono naturam et
originē canticorū cū suis habitudi
nibus. Docebit primū historia. se
cundū queret p̄bia. tertium theolo
gia declarabit. **N**arrat historia
sacra p̄pe Genesim initij cui ratio
supposita fide cōcordat q̄ Tubal
fuit pater canentiū in cithara et or
gano. Quo tpe vtpote ante dilui
um cōstat illos nō fuisse quos gen
tiliū littere tradunt carminū et or
ganorū primos inuētores. sic histo
ria capit verā canticorū notitiaz et
causaz primū ex fide qua credim⁹
ap̄rata esse secula verbo vite. et q̄
formato. **A**dā cōmunicata est ei
plenitudo scientie quantū cōuenie
bat illi quo totius humani genēis
principiū velut in suo seminario re
sidebat nedum in esse nature sed in
bene esse morum et doctrine. Cō
cim⁹ hoc ideo q̄ post soporez ad
ductis ad se cunctis animātib⁹ im
posuit cunctis nomina sue p̄p̄ieta
ti naturali cōsona. Neq; tale aliq̄
facere potuisset sine cognitione q̄
tamen a sensibus participata non
erat. Oportuit igitur q̄ ex alto id
atq; a sūmo sumpsisset. **M**odus al
ter sumendi canticorū originē fuit
ductrice experiētia. nūc in illis regi
onib⁹. nunc in istis quib⁹ musica et
nūq; fuerat v̄l p̄m Arist. et seque
res de eternitatis errore fuerat infi
nitie variata et absq; numero de

De cātico

fecerat atq; redierat sū transmutabilitates nature cuiuslibet mutabilis innumerabiles. Additur modo alter qualis a Tullio ponit dū venat quā sit eloquētie si sapiētie iungat vtilitas qua factū esse dicit vt homines prius agrestes neq; ciuiler neq; politice neq; moraliter diuētes ouenirēt in vnū. modo pagū. modo domū. modo ciuitatē modo pūnciā. modo regnū. qui si mul ita iundī et adunati varias tā ad necessitatē q; ad voluptatē studio vehemētī opererūt artes. qm̄ vbi intenderis ingeniū valet. et iuxta poetā. Labor omnia vincit improbus et duris egeus in rebus egestas dū sequēs ad pōres aliqd̄ ratiocinatiue docta sup̄ addit. Prestabat iuuenem apta cōplexio ad ista vlt̄ ad illa. Ocū nanq; libez datū aliqb̄. Sicut apud egyptios tradit Aristoteli. aliq; oquisitū que ad vitam erāt necessarijs ppter admirari cepisse p̄hari. Porro narrat Aug. libro de ordine radicē vnā nō dissōnā priorib; his q̄ alto vident sūpta p̄ncipio. Loquēs itaq; de virtute vnitatis quā inq̄rit et fac amicitia nō dubitat ponē quālibet scientiā ex amicitie et vnitatis appetitu manasse. Dicebat aristophanes teste Aristi. pmo politicorū hāc esse amicorū cōditionē vt vnus esse vellet alter. vel vnus in altero. Nō dissone ad verba Jobis. Qui manet inquit in charitate in deo manet et deus in eo. Et ap̄ls dicit. Qui ad

sensuali

c.

heret deo vnus sp̄s est. Verū nequit fieri talis trāsmutatio qua vnus amicorū suo esse qd̄ h3 in p̄prio genere depōito ouertat in alterū. Jam quippe nō maneret alter amicorum et ita nullo pacto essent duo sed vna natura. quo quid absurdius poni nō pōt. Propriā em̄ vocē ignorabāt nōnulli hereticorū vt almaric⁹ et begardi dū ita desipere comperti sunt. Inuēnt igitur amici. non illo. sed alio quo fas habent modo. Nōc fuit inter hōies et precipua cura sermonis mutui q̄ latentes cordis sui passiones et cogitationes cōfissa et amores cōmōdissime cōficarent locunde q; diuenerent. Facta est pinde sup̄ locutio nib; ars que scribēdo valeret ap̄d absentes se sibi manifestare. hec ē grāmatica ogrue loqui docens et scribere. Postmodū fuit euitanda deceptio circa veritatis inquisitiōnē cū regulis illationū quas logica ob hoc orta tradit. fuerūt insuper amicorū amicitie non quolibet sed vtiliter. delectabiliter. et efficaciter iudicande quod in rhetorica facere positū est quā possum⁹ appellare logicā moralē eo qd̄ ad moralis p̄hie p̄ncipia viā h3 sicut logica scientijs speculatiuis obsequit in qd̄ vis s̄monis p̄ciosior sine tropis viget et figuris. Mentū est osequēter ad mathematicas disciplinas. q̄ plurimū oferūt artib; mechanice sine quib; vita ciuiler non agit. oferūt p̄terea diuidui amicorū quo

De canticor originali

fiat vita pñs ornatioz atq; iocūdi
oz. Sic inter ceteras artes cōpata
ē magno plausu musica et ad diui
nas res atq; cerimonias tandem
adhibita. Hinc apud rurícolas et
pastores bucolica carmina v' eglo
ge hinc comedie leges. hinc acro/
res satire. hinc postmodū grādio/
rib' āpulloſe tragedie. hinc deniq;
metroz heroicoz elegiacoz. iam/
bicoz saphicoz et alioz velut in/
numerabilis multitudo. **A**lides
quēadmodū musica suū cepit a na
tura et ab amore vnitatis q; pmoz
diū q; creuit adhibitis p artē regu
lis et numeris. Quis vtiq; nō ad/
uertat hōies sic ad loq̄lā sic ad qñ
daz musicā velut ab infātia et pue
ritia pnos esse quā inclinationem
ars et vsus pficiūt. Hinc aiaouer/
sū est triplicē esse pñtionē musice si/
cut pñt ipse son' causas tres habere
Un' em' fit flatu. alter pulsu. alter
voce vel cātu. Tres obinde musas
fictio poetica dedit. put a Varro
ne refert Augl. q̄s ideo postea dixe
rūt nouē ppñ totidē imagines ab
excellētissimis sculprozib' cū q̄daz
supandi intētiōe depictas. **C**ō/
pñtū ē insup tres dūtarat. i numēis
sonoris pñtiōes esse delectabiles
diatesseron. diapēte. diapason. q̄s
vulgari mō nōiam' tertiā et qñtā
et octauā. Nec sunt pñs deinceps
q; nō reducant ad istos quēadmo/
dū sexta et qñta sup octauā. et rur/
sus octaua duplex. Et ita p ascēsu
quātū vel vox vel ratio fas habue

rōe Thom' prim'

rit. q; cōfictio suā hz artē ppriā taz
speculatiue q; pñctice traditā cui
musice nomē dam'. **D**ocuit am/
pli' expñtia mirabiles fieri muta
tiones p musicā sensualē de qua iu
dicat tanq; de obiecto pprio auris
corpalis et q; sola videt apud vul/
gares cōgnita vel cōfictata. **T**estes
sunt historia cū pñs et medicis vt
Marcian' et Bont' q̄b' nō discor
dat sacra scptura de dauid et heli/
zeo filiis q; pphetaz. **M**ōne pñs
politians docet in policia bñ insti/
tuta curā de musica pñpue p iue
nib' habendā esse q; sit ad tñantiā
et virtutē idonea. nō petulās. nō
dissoluta. nō agrestis nō irritās. s;
nec animos muliebriz emolliens.
Moiāt siq; de ex dictis Aristot.
vlt. polit. expñtores sui quatuor
eē spēs melodie quas ipse denōiat
vel a repertozib' vel a patriis vtē
tib' eis. vna vocat mīstolidista. se/
cūda liodista. tertia dorista. quarta
frigista. **P**rima mouet ad opassio
nē. scda mollit ad cōcupiam. tertia
ad virilitatē q; stabilis est et virilis
in qua sūt iuuenes instruēdi vel ex
ercēdi. quarta rigidior est vehemē
tior q; rapiens animos ad terribi
lia vel aggrēdienda vel sustinēda
Pozro. iuxta varietatē cōplexionis
variat cōplacentia et iudiciū melo/
diar. imo et traditio quā frequen
tat ecclia de varietate tonoz octo
posset ad hāc melodiar diuersita/
tē appropari. vt q; pma est septimi
toni. scda qñti. tertia pmi. q̄rta tēti

De cático

Posset altera fieri distinctio mu-
fice. qm̄ alia est aptior ad diuinum
cultū p deuotione. nūc leta. nūc lu-
gubri. nūc pia. nūc iubilati. qdā po-
tior est p mox disciplinatōe. Alte-
ra locundior et suauior in amicabi-
li seu ciuili ouersatōe. **A**ut dicam⁹
q vna est heroica. altera diuina. q/
daz moralis et politica. altera sen-
sualis et aialis p puerorū vel imp-
fectorū recreatione. **A**ut rursū ad/
dam⁹ q vna magis ouenit in sati-
ra. qdaz in tragedia. qdaz i come-
dia. qdaz in bucolicis. quedam in
odis vel lyricis. **A**ut postremo fm̄
varietatē hōim. alia fortib⁹ et vtu-
olis conuenit alia lubricis et volu-
ptuosis. alia subtilib⁹ et ingeniosis.
alia bestialib⁹ et stolidis. Nilissimā
omniū esse tradit aristot. fistulatio-
nē quā iteq pallas abiecti suaz vi-
dēs in aqua ex tibis buccā inflari.
hoc sumpsit poetica fictio necnō il-
lud qd **M**idas rex buccas habuit
asininas eo q suo iudicio **P**an de⁹
pastorū fistulās apollini pferebat
citharisanti. **D**emū quot sūt hodie
q tympanū gallice tabour cū fistu-
la cici⁹ ac hilari⁹ audiūt qz citharā
aut psalteriū. **I**ta rursus sic auib⁹
sic hōib⁹ suis cuiqz cant⁹ placet. et
cui fuer⁹ est vel aptat⁹. **P**retereun-
dū vero censem⁹ quēadmodū ad-
res diuinas reputabāt gētiles car-
mina trāstulerūt execrabili supstici-
one quo factū est vt q sine deo vō
erant ludificarent a dñs illis de q
b⁹ in psalm. **O**mēs dñ gētū demo-

sensuali

ci

nā. **O**rte sūt quippe artes magice
maximinib⁹ vtētes q̄s incantatio/
nes vocāt quaz effect⁹ mirabiles
nedū poete. nedū ipi idolatre ome-
morāt. sed attestat scriptura sacra
cū expositōib⁹. **U**n dicit in **E**xod.
de maleficis p̄haonis q fecerūt si-
mile ad moysen in p̄mis duobus si-
gnis. et hoc p incāraciones egypti-
as et arcana dei. **I**ta dicit textus.
Nex exquisitior de carminib⁹ istis
sermo nō expectet hic et nūc. **L**atī-
sim⁹ em̄ est et seorsū debent sue q̄ri-
cause vel effect⁹. **H**z subinde mu-
fica sensualis q̄ consistit in modulati-
one vocis suā artē cui⁹ artis velut
alphabetū quodaz traditū in gā-
ma manuale sub sex vocib⁹ vel no-
tulis. vt. re. mi. fa. sol. la. de quo nō
est hic declaratio faciēda sed sup-
ponēda simul qua ratione seruit
musico cuilibet instrumēto notula-
tionis hōi pericia. **S**z nec de me-
troz legib⁹ numeris varietate in
postremo de gesticulationib⁹ aliud
tradē disposuim⁹. **P**lacuit tñ an-
notare ppter reuerētiā scripture sa-
cre nōnulla vasoz vel instrumēto-
rū musicaliū nōia. **Q**m̄ pariter mo-
net nos ratio nature osōna. **P**osu-
it itaqz plato corpib⁹ aias assistere
tanqz motores suis motorib⁹ et or-
ganis. qd̄ satis in celo **A**ristl. et fi-
dēs recipiūt de intelligētis q̄s vel
angelos vel d̄rutes fides appellat
Verū de nris intellectib⁹ necnō d̄-
butorū formis oueniūt cū plato/
ne. qz ponūt aias inherē corpib⁹.

De canticorū originali

cū materia cōstituere cōpositū. Con-
cordat tñ vtrāq; positio sup b q
fm varietatē formaz repit varietas
in corpib⁹. **H**inc illd phie apd
Boetiu de hmōi formis loquētis
ad deū p cōsona membra resoluis.
Hinc pterea visonomi tradunt a/
nimas insequi corpa. quanq; vēior
est locutō corpa suas aīas insequi
tāq; instrumēta causas pncipales
suas. **C**oaptem⁹ hāc silitudinē
rei nre dicētes q ars imitatrix na-
ture cōgnosces qdam esse cantica
qz modulatio fit apti⁹ p vnū ge-
nus instrumentoz. et alia p aliud.
simul vt min⁹ fastidiret varietas fa-
bzicauit sibi vasa diuersa musicoz
instar nature dans diuersis cātib⁹
organa valde distantia magnitu-
dine. figura. mat'ria qz sicut natu-
ra dedit aiab⁹ apta sibi corpa. vñ
corp⁹ aīalis vocat **Arist.** organicū
q de manu hōis dicit ipaz esse or-
ganū organoz. **E**cce cās multipli-
cationis verboz musicoz duas q
sunt delectabilitas p varietate. et
idoneitas p cōsonabilitate. **Q**uid si
tertiā addiderim⁹ causā p mysteri-
is et intellectib⁹ sapienti⁹ occultan-
dis apud indignos et hebetes q
pandunt studiosis solertib⁹ et deu-
tis. **Q**uāuis aut sermo de mysteri-
is instrumētōz locū magis hñe vi-
deat in morali musica vñ intellectu-
ali qz sēsuāli. nihilomin⁹ admonēt
nos verba xpī nō esse ptereundaz
vasoz musicoz interpretatiōē. **P**ri-
mū qz facit in pāssūpto verbo mē

rōe Thom⁹ prim⁹

tionē de tibis fm Luce narratōez
Cantauim⁹ vobis inqt tibis et nō
saltastis. **D**ehinc xps in parabola
filij p dīgi. refert seniore ffrēz cū ap-
propinqisset domui symphonā au-
disse et choz. **P**roinde psalmi qz
de se scptos asserit pleni sūt nōib⁹
instrumentoz p quib⁹ satis ad p-
sens fuerit vltimū sumē psalmū ve-
lut exponendū. **L**audate dñm in sā-
ctis ei⁹. **N**ox ista vox est aīe dei
formis ac deuote q post cōtēplatiō-
nē vel meditatiōez iursū directā et
deorsū p oīa videlz quāq; versum.
Om̄ pleni sunt celi et terra gloria
dñi. **T**ūc dilatato mentis ore iubi-
lat exultat et exclamat ad omne ge-
nerali⁹ creaturaz. **L**audate dñm in
sāctis ei⁹. **E**t cū seraphin acclamā-
te sibi. **S**and⁹ scūs scūs dñs deus
sabaoth. **P**leni sūt celi et terra glo-
ria tua. **P**ossum⁹ scōs ei⁹ si sobrie
sapiam⁹ accipe pfrēz et filiū cū san-
cto spū q sūt tres psonē sed vnus
de⁹ et dñs et vn⁹ sand⁹ aut sanda
sūt dñi nōia ei⁹ sacratissima. **S**unt
oīa qz dño cultu specialiore sacra-
ta. aut certe sandi dñi sūt oēs spūs
cōsumata iā beatitudine deo pxi-
mi. **N**ut sunt hōies exaltati a terra qñ
iā sine terra q typo xpī trahūt oīa
ad se p cōtemplatiōē dilectiōē et
laudē oīa referendo ad gloriā cō-
ditoris. **T**ales imitat aīa deifor-
mis quā in has pziūpe laudes dīci-
m⁹. **L**audate dñm in sandis eius.
Hanc impleuerat aīaz dñs laude
sua. saginauerat eā cū bīs eterne sa-

De cātico

nietatis repleuerat in bonis deside-
riū suū. et vt aq̄le iuuentutē renoua-
uerat q̄o in labijs exultatōis lau-
daret os eius et erudaret verbum
bonū. **Laudate dñm in sanctis ei⁹.**
Mult hec anima regrediēs de cel-
la vīnaria aut certe putat omēs sē-
tire q̄d sentit de dño in bonitate.
pterea sibi cōplacet in laude dñi.
Cōgratulať omī collaudāti. q̄ etsi
nō habeat iussiois in omīb⁹ auda-
ciā vt laudēt. fiducia nihilomin⁹ ac-
cipit cohortatōis applausus et io-
cūditatis cū alacritate tripudio et
coexultatione. **Laudate dñm in sctis ei⁹.**
Scti vltimā nedū sui h̄ oīm
beatitudinē in dñi laude positam.
q̄uis nō eodē gradu sicut nō oīa
ex equo p̄cipiāt dñi agnitionē et
liberā ex volūtate dilectionē. Sic
pterea diuersi sūt stat⁹ in habētib⁹
etiā libertatis arbitriū. duo p̄cipue
vn⁹ vīe q̄ p̄ fidē et spē ambulat. ali⁹
patrie vbi p̄petua finis et termini
stabilitate vacat anima btā. vider.
amat. laudat. **Exerceam⁹** igit̄ hīc
in terris vocē laudis q̄ nobis p̄se-
ueret in celis. **D**icat vnusquisq̄ vt
atoruz p̄sertim ecclesiasticoruz dedi-
catoz laudib⁹ dei. **O**is spūs laudet
dñm. **N**is at̄ scire o aia q̄ et q̄lis
sit vita tua nō pudeat te p̄ p̄biam
erudiri q̄ vitaz cuiusq̄ rei ponit in
opatoe debita nature. alioq̄n sine
opatione qualiscūq̄ sit illa sibi de-
bita poti⁹ mortua dicīť aut dormi-
tās q̄ viuēs. **P**erge vltērī cū p̄bia
vsq̄ dñi occurrat sapia diuina. q̄ se

Sensuali

cif.

querētes p̄occupat. et hoc doccbit
te. qm̄ p̄p̄ia et finalis opatio hōis
est cognitio sūmi dei cū fructione et
laude sua. viuīs igit̄ o hō et quātū
laudat aia tua dñm. **E**st et istic iter
quo oñ dñt dñs salutare suū quare
noli oqueri dñm laudas quasi nihil
agas q̄i nō dñm p̄mia cupias. laus
est magnū mihi crede p̄cium sibi
magnū valde etiāz dñm ḡtis sit imo
maius dñm gratis sit. **C**ertū hoc ha-
bebat aia deuota qualē introduxi
m⁹ dicentē. **Laudate dñm in sctis ei⁹.**
O si vellem⁹ in hīs et singulis
q̄ sequūtur immorari quale sit fir-
mamentū virtutis dei quales sint
virtutes ei⁹. qualis deniq̄ sit multi-
tudo magnitudinis ei⁹ succūberet
p̄mo conatui nec tēpestiue satis ar-
ripem⁹ p̄missā de vasis psalmorū
hmōi maxie rōez. **H**oc vnū tñ dixi
m⁹ q̄ in re qualibet deo soli debet
laus honor et gloria sic ip̄e est oīa
in omīb⁹. **H**inc ps. **O**mīs terra siue
ois creatura adoret te de⁹ et psal-
lat tibi. psalmū dicat nōi tuo altissi-
mo. **N**ulli vero creature dat̄ laus
hmōi p̄ latriam nec vt signū est vt
imago. nec p̄pter aliā quāuis attri-
butionē si p̄p̄ie sentiam⁹ sicut nulla
res creata summū bonū est. neq̄ vt
res. neq̄ vt signū vel aliud attribu-
tū. **A**tuero qz loquendū vt plures
sentendū vt pauci. laudam⁹ in cre-
aturis deū adoratōe latrīe sicut in
cruce et in imaginib⁹ xp̄i. imo sic in
omī re quēadmodū quelibet ē ima-
go vel vestigiū tenue trinitatis nō

De canticorū originali

min^o naturaliter q̄ aliqua sit artifi-
cialiter. **C**auē tamē in laude vel la-
tria creaturaz a scandalo quale fi-
eret si adorare^t publice de^o in de-
mone vel ei⁹ imagine. in asino v^l in
bufone. imo nec in āgelis et hōib⁹
quātūcūq; sanctis. qm̄ p^{ri}is eis ⁊
alter honor inest. Quib⁹ in transitu
dictis ad instrumēta musica p^{ri}gat
sermo noster. **P**reponit tuba cū
sono vel vt alia translatio h³ cum
clāgoze cui⁹ materia finis et iocus
varius est. **V**az est tuba cornea vt
est illic. **I**n voce tube corneae in re-
cordationē arietis immolati per
Abraam. **E**st tuba ductilis vel ar-
gentea vel erea q̄ metalla fusibilia.
malleabilia q̄ sūt. **T**u⁹ itaq; sit af-
fect⁹ quāuis ex carne nascat fortis
vt cornu nō lubric⁹ aut effluens. sit
ductilis. i. suauis imitator sapie
q̄ de sursum est. **S**it bonis cōsentis.
sit nō immāsiu⁹ p^{ri}is opinionib⁹
ptinax in illis. sit ad fines sub fine
deo vsus q̄ varios accōmod⁹. **N**ūc
tuba clāgit nūc ad denūciationē
solēnitatū. nūc ad ogressū bellozū.
nūc ad legis p^{ri}ulgationē vel au-
ditū put in sinay. nūc ad cer⁹ oio-
cationē. nūc p^{ri} neomenia. hoc est il-
luminatiōe noua in insigni die so-
lennitatis. nōnunq; ad opationē
miraculoz sicut in deiectione muro-
rū in **Jericho**. **R**ursus ad euangeli-
sationē. dicūt em̄ p^{ri}icatori. dicūt et
speculatori. **Q**uasi tuba exalta vo-
cē tuā. quē admodū de **Bartholo-**
meo legit. q^{uod} vox ei⁹ quasi tuba ve-

rōe Thom⁹ prim⁹

hemens. **D**eniq; magnū nimis tre-
mendū simul et iocundū h³ myste-
riū tuba nouissima vocis archāge-
li et vocis xp̄i in clangore mirifico
qualiscūq; fuerit o^{ci}piend⁹ magis
intellectualit⁹ q̄ sensualit⁹. resurgēt
mortui. **S**ane tā efficac⁹ erit tā late-
patens tā oīa penetrās vox illa tu-
balis. q̄ saluādis gratissima. dānā-
dis vltra q̄ dici fas est horrendis-
sima p^{ri}strepet et tonabit. **T**alē se fa-
tebatur assidue **I**shierosi. audire ad-
terroze simul et spē. terroze crucian-
tis inferni. spem gloriificatiōis para-
disi. **S**ubsequit⁹. **L**audate eum in
psalterio et cythara. **D**ifferūt hec
a tuba vel bucina qm̄ pulsū seu ta-
ctū nō flatu sūt. q̄z sonus est capa-
cior atq; serenior qualis aptior est
aurib⁹ o^{ci}teplantū cōfident⁹ habitā-
tiuz in tabernaculis eterne pacis.
Hec autē est distantia psalterij cū
cythara. qz psalteriū sonat a supi-
ori. p^{ri}cedens a grauiorib⁹ sonis ad
acutiores d^{ri}scēdēdo. **H**ab³ insup-
coroulas vel argenteas vel ex ele-
ctro quasi tinnietes. leuiusq; tāgē-
das. **C**ythare vero formā ad psal-
teriū videbis euersā. **C**ui⁹ sonit⁹ a
grauiorib⁹ deorsū ad acutiores sur-
sum sonos tēdit. cui⁹ fides et corde
de morticinis sūt intestinis aialū
desiccatis subtiliat⁹ et tortis. que
oīa nōne significant congrue statū
vel affectū penitētis ascendenti a
cōualle plorationis. corp⁹ q̄z p^{ri}is
torquētis et extenuātis ad obediē-
tiā cytharizanti spiritui. **T**alez ha-

De cantico sensuali

bere suadet dñs p̄ **I**saia aie pecca-
trici sub typo tyri. **S**ume cytharā
circū civitatem meretrici oblivioni
tradita. bene cane. frequenta cantū
cum vt memoria tui sit. **C**onueni-
unt psalteriū et cythara. qz pectori
iungunt et formā cordis habent
instar scuti. habent et hanc figurā
singula instrumenta musicalia. **N**ā
trigono piramidi p̄xima sūt omnia
siue que pulsu siue que flatu p̄sonāt
Ac p̄inde q̄so. nōne docent in omi-
bus canticis instrumentālib⁹ habere
sursum cor ad dñm. **I**nde p̄terea
differentiā suā q̄o p̄cordat psalte-
riū iocundū p̄templationis cū cy-
thara penitentialis afflictionis q̄/
admodū p̄sonare dulce ē garricui
philomene turturis suspirium. **S**ic
spem cū metu. et exultationē cū tre-
more miscere monuit psaltes regi⁹.
Seruite inq̄t dñs cū timore et exul-
tate ei cū tremore. **I**fecit quod mo-
nuit dñs psallens et subsiliens toto
q̄ conatu saltās nudat⁹ est coram
arca dñi. sicut vnus de scurris ait
michol. **C**ui⁹ imp̄perio scim⁹. **D**a-
uid quid respōderit. **L**udā et vilior
fiam plus q̄ factus sū et ero humi-
lis in oculis meis. **S**ubiungitur
Laudate eū in tympano et choro.
Tympanū vulgo gallice dicūt ta-
bour vel bedon. p̄positum ex pelle
derasa tensaqz cuiusmodi nō ē vna
vel magnitudo vel forma v̄l vsus
Sūt t̄p̄panula duo gallice naquat
res. vnū obtusū supra modū sonā

cinq.

alterū peracuti. vbi significatiōez
accipere possumus timoris humili-
antis et spei eleuantis p̄prie miseri-
cordiam et iudiciū que dño cantā
de sunt. **S**pes in contemplatione
diuine pietatis et gratuite bonita-
tis. timor in affectu seueritatis. insu-
stētabilis aduersus p̄ccōres quos
obdurare dicitur sicut aliorum mi-
sereri. **S**unt alia tympana vulgari-
bus magis assueta. quia facilioza
quia sonabiliora ad saltus incon-
ditos et alia tripudia quibus solēt
iungi fistula biforamina vel trifo-
ramina. tripos insuper non gran-
dis calibeus hincinde percussus.
Cymbala quoqz nōnunq̄ ex ere p̄
mutuam collisionem tinnitus acu-
tos reddentia quibus iudeos ve-
teres vsos fuisse lyra non siluit. **C**y-
thare qz subtilitatem ineptus. can-
tes in tympano mortificatiōis cō-
cupiscentie carnalis per abstinen-
tiam et ieiunia. **C**oncinas in choro
fraterne charitatis et diuidus ho-
nesti sine querela que dissonantiāz
operef. deniqz quolibet id egeris
dum non sileas a laudibus creato-
ris. **C**horus vocatur a nōnullis
vulgaribus instrumentum quod-
daz instar trabis oblongum et va-
cūū cordas habēs grossiores. mul-
to plus q̄ cythara duas aut tres
que baculis erutis p̄cussē varie va-
riant rudē sonū. **A**tuero p̄formius
ad expōitores et textū chorus est

De canticorū originali

cohoris canentium simul in modo
corone put litteraliter ad oculum
videm^r in ecclesie choris. et in cho
ris tripudiantiu. **H**ic existimandū
est mariā sororē moyſi cū alijs ali/
q̄ntis tympana pulſaſſe poſt egreſ
ſū maris rubri. Reliquos at omnes
choros duxiſſe cū reſponſione vo/
cis canticordi atq; plauſibili. Sic i
reditu filiū poiti p̄familias euāge
lic^r cū p̄adio vituli ſaginati iunxit
ſymphoniā et choz. Sic filiū p̄pha
rum ducebāt choros q̄n Saul oc/
currens eis mutat^r eſt in virū alte/
rū tā efficac erat muſica p̄phalis

Symphoniā putant aliq̄ viellā
vel rebeccā q̄ minor eſt. At uero re
cti^r exiſtimat eſſe muſicū tale instru
mentū quale ſibi vendicauerūt ſpe
cialit̄ ipſi ceci. **H**ec ſonū reddit duz
vna manu reſoluit rota puula thu
re linita. ⁊ p̄ alteraz applicat ei cū
certis clauib^r cordula menierozū
put in cythara vbi p̄ diuerſitate
tractuum rote varietas armonie
dulcis amena q̄ reſultat ſi huic ſym
phonie q̄o apri^r opandū reputa/
bim^r q̄ n̄m cor aſſidue ſe mouēs.
ac p̄inde fantaſiā agitans? q̄ ſi cre
diſt a motōne nunq̄ quieſcit moto
corde. **C**or v̄o ſi ceſſat a motu mo
ri aial otinuo neceſſe eſt. **F**elix muſi
cus ſp̄ialis q̄ ſuo hoc ſymphoni/
co cāticordo melodiā iugiter ſcit ⁊
ſtudet p̄ meditatōnis digitos mo/
dulari quatin^r affectuū voces ſm
gāma myſticū ſuaues red dat felix
q̄ magnalia dei neq̄ i naturalib^r

ratione Thom^o prim^o

qualia ſūt oīa mirabilia valde ſc̄a
in ei^r ſapiētia cui^r nō eſt numer^r. ſ
in artificialibus etiam recognoſcit
quēadmodū ex p̄foratōne modici
ligni in ſambuca vel fiſtulis aut ex
metalli ductione in tubis ⁊ cymba
lis aut in neruoz aut inteſtinorum
deſiccata torſione put in citharis
tot reſonantie variant^r. **S**equit^r
Laudate eū in cordis et organo.
Corde ſm gloſā poſite ſūt p̄ q̄bus
libet instrumentis alijs a pſalterio
et cythara q̄ cordis ſonant reſcuſ
ſis. ſit viella ſit ſymphoniā. ſit lyra.
ſit rota. ſit guiteria. ſit litiuſ. ſit
nablū. ſit fiſtrū. ſit ſcaccarū. ſit rebe/
la. ſit generaliter vel monocordum
vel diacordū vel tricordū v̄l tetra
cordū. vel pentacordū vel ſexacor/
dū. ſeptacordū. octicordū. nonicor
dū. decacordū. et ſic abſq; terminō
cordaz in instrumentis q̄ vel olim
vel poſterius ſponi potuerint. **C**e
terū lati^r adhuc organa recipiunt^r
a gloſis p̄ muſico qualicūq; ſpin
gat instrumento. **H**abet vero mo
dern^r vſus approbatōne nec irra/
tionabilē ad organa ex plumbeis
vel ſtanneis fiſtulis que cū ſollib^r
et cū digitis multiplicē et p̄fectam
habēt inter aliud quodlibet instru
mentū vocaliū reſonantiā fiſtulaz
que fiſtule non illiberales appellan
de ſunt. quia non oris deformatio
ne. ſed ſollis inflatione ſonāt. **H**oc
ſolum vel precipuū retinuit eccleſi/
aſtica oſuetudo muſicū gen^r instru
menti. cui vidimus aliquādo iungi

De cantico sensuali

tubaz. rarissime vero bombardas seu thalemyas seu cornemusas grādes aut paruas vel alia siqua sint q̄ nō nōiauerim⁹ instrumenta q̄lia Danielis liber oīa occludere videt⁹ in adoratione statue sub omī genē musicoz. ¶ Verūtm̄ āpliare id qđ modo dixim⁹ de orgāoz solo vsu p̄ celebrē ecclesie ritum omonet id qđ p̄p̄a subiungit. Laudate dñm in cymbalis bñsonantib⁹. laudate eum in cymbalis iubilationis. Sūt erea cymbala ea q̄ vocam⁹ campanas quas bñ fortit⁹ sonare nullus ambigit. Talib⁹ vñt ecclia plus q̄ alijs sectis ad dñi laudes tanq̄ vice tubaz legis veteris quaz officia meritis qđaz expressit loquentē inducens cāpanaz. Laudo deū verū. plebē voco. agrego clerū. Defunctos plozo. pestem fugo. festa decoro. Sūt et cāpanule p̄ melodiam velut in horologijs aliquib⁹ ordinate. Quib⁹ in omnib⁹ nñi pñt interiores affectus erudiri simul et impelli qualic⁹ expiebat ille cui⁹ anim⁹ emot⁹ acriter. eleuat⁹. dilatat⁹ qñ fiebat hmōi resonātia celebris iubilabat tot⁹ in se recolēs illud se raphicū de deo. Pleni sūt celi ⁊ terra gloria tua. Or. &. vat tout. Hec est inestimabiliū pfusio gaudiorū ¶ Subinferē pulcra nimis ad pōra occlusio. Omis spūs laudet dñm hec pfecto toti psalmoz otextui p̄cipue suo subseruit inicio quo dīctū est. Beat⁹ vir. Quid em̄ viri beati dicim⁹ officiū q̄ vox laudis ad

clm

dñm. Juxta illud. Beati qui habitāt in domo tua dñe in secula seculoz laudabunt te. Verū de hoc in subsequēti thomo seu tono magis intelled⁹ eoz omniū q̄ dixim⁹ ap̄f vbi de canticoz rōnaliū vel intellectuāliū origine p̄bia verbum facit. Nñ lucidi⁹ apparet quāte sit fecunditatis. quāte iocunditatis hec exhortatio. Omis spūs laudet dñm. vel vt transfert hieron. Omē quod spirat laudat dñm. ¶ Huic translationi siq̄s cupiat magis inniti poterim⁹ omē qđ spirat ipi hōi p̄ appropationē dare quēadmodū nōiauit hōiez xps omne creaturā q̄ dīct⁹ ē i Gen. inspirauit spiraculū vite hōi ⁊ terra formato. Est at̄ materialis spūs vt interim de spirituali sit filiū radicat⁹ in corde quo tanq̄ ministro et ligamento quodaz rationalis anima exercet suas opatōes in organo p̄p̄ij corpis cui tanq̄ in spera actiuitatis sue coaptat⁹. Est triplex iste spūs aut flat⁹ instar fumi tenuissimi. naturalis scz vitalis et aialis. cui medicoz aliqui tantā attribuerūt virtutem quasi p̄ se sufficiat ad hominis operationes. nā posito spiritu altero intendūt si nō errāt dicere qđ medicus vt medic⁹ est considerans corp⁹ humanū tm̄ vt sanabile non magnopere curat de condicione vel existentia spirit⁹ materialis alterius conquirere. ¶ Proinde constat variari certissime rationales nedum anima / les hominis operationes scdm

De canticorū originali

dispositionē materialis hui⁹ spūs
quē spirat et respirat cor p cōsona
membra p̄sertim ad cerebrū vbi sit
aialis sensitiv⁹ scz et motiv⁹. hic em̄
spūs si fuerit splendor⁹. si seren⁹. si
subtilis. si mulcebris. erit exinde to-
tus homo letior et alacrior si devo-
tus est ad laudandū deū. subtilior
et ingeniosior ad recogitandū spm̄.
pnior quasi tor⁹ liq̄fact⁹ ad diligē-
dū eū et suavit̄ amplexandū si non
abusus fuēit dono tali. donū certe
dicim⁹ dei talē spūs materialis se-
renitatez. sit illa a deo immediate.
sit mediate p ministeriū angelicūz.
sit p cōplexionis temperiē cū apto
regimine corpis. sit p capitulationē
impetrationē qz sanctorū sit maxie
tandē p habitationē vehemētē
in obsequio dei. in orio sācto. in ex-
ercitio continuo fidei spei charitatis
qz virtutū. qd vsq̄ adeo fieri p̄t ab
hōie cū gr̄a dei. q̄ videbit assidue
versari mens eius in apto lūie cum
iocundissima q̄ sensū omnē exupat
pace. cū illa sup̄admirabili diuisione
spūs et aie. cū vnione ad deū. cum
ignoto coniungit ignote et ab omni
partibilitate reducit ad monadē.
hoc intellexerūt q̄ dixerūt. **Secura**
mens quasi iuge diuinū. **Et iterum**
Nō est letitia sup cordis gaudium.
Et rursus. Quā magna multitudo
dulcedinis tue dñe quā abscondisti
timētib⁹ te. **Cū** ceteris in hac sniaz
sine num̄o. **Volent** in dñō qui
sūt h̄mōi rari valde. sed sūt quāuis
raro ⁊ ad tps bñplaciti tui de⁹ qui

ratione Thom⁹ prim⁹

das vt vis et quō vis canticūz. in
hac nocte mortalitatis q̄ sathanā
tenebrosos spūs ingerētē rep̄mis.
qui potes absqz vlla dubitatiōe si-
ne matēiali quouis spū tuas in mē-
te collustratiōes suauissimas q̄les
dicte sūt et ampliores illabēdo su-
p̄admirabili opari. **Atuē** ne sint
vacua dñe sapie opa q̄ sic res ad-
ministrat vt eas p̄prios mot⁹ agē-
sinat. nō repellit aptā spūs aialis
dispositionē q̄ taliter in cellulis ce-
rebri (q̄s medici triplices ponunt
pmā mediā et postremā) p̄t depu-
tai vt et imago sit viuatiōz. estima-
tiua p̄spiciōz et memoratiua te-
naciōz. sic p̄terea q̄ pars aliq̄ cellu-
larū vtp̄ta sup̄ior subtiliorē obti-
neat sereniorē qz fantasmātū vel
ipolorū rep̄sentatiōē remanētib⁹
alijs partib⁹ in obscuritate maiorē
Cui⁹ rei possum⁹ exemplū accipe
circa cōbultionez lignorū quo ad
varias ignis dñas in flamma vel
carbone aut p similitudinē nubis aut
montis alicui⁹ altissimi cui⁹ in ver-
tice splendet sol nitidissim⁹. cū i infi-
mis nubes vagent atqz caligines
Nō splendorē instar fulgurum
coruscantiū vel emicantiūz scintil-
laz quarū illustratione veluti subi-
to disparēt pulcerrime veritates
emicant apud agentez intellectum
elicientez ex fantasmatibus in hac
luce presentatis species intellectuā-
les purissimas cū affectōnib⁹ q̄s ne-
mo nouit nisi q̄ accipit. **Puto** sēse-
runt talia viri spiritus p̄phetici et

De cantico intelle

deuoti. Sensit et hoc ipsa dgo brā
dum in se considerās diuisionē aīe et
spūs dedit cuilibet qđ suū est. prū
pēs in hoc cāticū. Magnificat aīa
mea dñm. Et exultauit spūs me⁹ in
deo salutari meo. Potuerant ad
extremū p canticī sensualis intelle
ctu plurima omemorari de musica
q̄ satis vulgata sūt vt est figuratō
gāme manualis. vt traditio de ro/
nis octo p antiphonas et neuma/
ta qualē illi philocapto de amore
dei beato Ignatio familiā matris
dei fuisse p angelos in monte reue
latū tradit narratō vite sue. Sz ter
min⁹. hmoi thomo pōzi statuā ad
altē de cāticōz origie magis ad
pbiaz spectantē pcedendo.

Scds thom⁹

Processit humana studiofi/
tas cui⁹ oculus nec satiat
visu. nec auris implet audi
tu qñ vltiora iugiter inuestiget
quousqz venerit id qđ pfectum est
Processit inqñ a musica sensibili q̄
dicta ad musicā sola rōne vel intel/
lectu pceptā argumentātes ita. Si
corpalis habeat auris in obiecto
suo pprio qđ est son⁹ causat⁹ ab ae
re repercusso puleros suauēs qz nu/
meros cur a sensib⁹ alijs vt sunt vi
sus et tact⁹ aliqđ simile negabitur?
p̄pterea musicā in gesticulationib⁹
visu pceptibilib⁹. In ipso p̄pterea ra/
ctu silenti venaz pulsatiū posueit
vt ex medicōz disciplina Marcian⁹
exponit. Erophil⁹ inqđ egrotātiuz

ctuali

co

venas rigmoz collatiōe pensabat
Progređiētes vlti⁹ inuenerūt
in sensib⁹ interiorib⁹ q̄ sūt imagina
tio fantasia et estimatio numeros
passionū et affectionū motuaz p/
ceptibiles ab his sensib⁹ omī cessā
te. p̄sus ab extra sonāte aere possum⁹
hanc nōiare musicā cordis cui⁹
tot sūt voces et soni quot inueniū/
tur motus interiores numerosi pas
sionū interiorz vel affectionum
Ascenderūt osequenter hmoi oqñ
tores veritatis ad vim rationalez
q̄ corporeo nō vtiū organo. Et ab
hac supi⁹ ad intelligētā q̄ est aper
mentis. Ad sinderisim deniqz q̄ vo
cat scintilla qđaz superuolans et su
peremicās ad eterna q̄ p Aristl. vi
det endelechia nōiari. Sed et ipsa
ratio partita in rationē supiorē et
inferiorē tāqz i virū et mulierē. de
quib⁹ hic nō dicendū qm̄ in tracta
tu de theologia mystica et in alio
de passionib⁹ elucidata est hec di/
stinctio. Posuerūt igit in his omī/
b⁹ potētis musicā et armoniā fm
diuersas ipaz mitiones. Fuit
apud nōnullos phantes dubitatō
si tā numerosa speraz et orbiū tā
qz veloc circuitus crearet sonū ab
auditu corpali pprie pceptibilem.
quēadmodū qrit a theologi. si de
beatis illud de psalmis habeat ve
ritatē. Exultatōes dei in gutture
eorū. maxie cū citas illa discat ple/
na modul et canore iubilo. vbi qz
est vna vox letantiū. vox laudis. et
actio gratiarum Aristotl. qui post

De canticorū originali

et inter ceteros plenius affecit^r est
veritatem de quāta essentia celesti q̄
incoꝛruptibilis impaꝛtibilis q̄ est
Ponit osequēte neq̄ sonū neq̄ au
ditū p̄prie sensibiles illic esse sed oīa
ad intelligentie rationē et p̄ceptio
nez referēda q̄ pithagoras imo et
Job de oꝛctu celi posuerūt. sic in
telligeret ap̄ls de linguis angelo
rū. de hōib^r vero maxime post coꝛ
poꝛ resumptionē nō est improba
bile musicā vocalē illis eē. **M**ult
forsitā auditor instrui post ista que
dicta sunt de numeris in oīi crea
tura reptis. Omnia quippe fecit in
numero. Quo pacto mulice colligi
m^r exinde rationē? **O**rata fatemur
digna q̄ scitu oꝛderatio. Neq̄ em̄
solus sufficit numer^r ad mulice rō
nem. sed vt sonoz sit oportet. **E**st
itaq̄ subiectū mulice numer^r sono
rus. **N**ihilomin^r vrget nos apl^s
cū cetēis auctēticis ponere cātica
et voces fieri in cordibus n̄ris ad
deū sicut et clamores desiderioꝛū
Desideriū paup̄ez inq̄t p̄pha ex
audiuit dñs. **E**t hoc vtiq̄ nedū cō
cedim^r sed ad hui^r rei manifestati
onē opusculū separatim edidim^r de
cāticorūdo. i. de canticorūdo. cui^r
initiale verbū est. **B**eati q̄ audiunt
verbū dei. **A**ctuēdo sicut auri^r trā
sumptiue dicūt in deo dicūt in ange
lis. ad om̄nē deniq̄ trāfferet intel
lect^r oꝛgnitionem. vt ibi **Q**ui h̄z au
res audiēdi audiat. cū sibi^r muld.
Nō aliter vox et sonus vt in p̄posi
to nostro p̄ metaphorā accipiatur

ratione Thom^r sc̄da

necesse ē. **S**imiliē de flatu vel de
spū flante. mouēte. et exagitāte. vo
cesq̄ formāte oꝛdoēat nos ouenit
Nō em̄ dñz laudat om̄e qd̄ spirat
sine spiratione vnde fit vox. et cōse
quēter audit^r suo modo. **S**pūs s̄
multipliciter d̄r s̄m declarationē **D**i
dymi libro de spūsāto **E**st em̄ de^r
spūs vt in **J**obe scribit. **D**e^r spūs
est. **E**st appropate 7 p̄prie tertia in
trinitate p̄sona nexus p̄ris et filij
quo se dicunt diligere spūsāto.
Dicit et spūs sapie multiplex **S**pi
rit^r insup extendit ad angelū tam
bonū q̄ malū. **Q**ui facit angelos
suos spūs ait p̄s. **D**icunt et hōim
spūs esse imo et brutoꝛ s̄m **E**ccl̄a
sten **E**xtēdit ad ventos et spūs p̄
cellaz. **A**ccipit specialit^r a medicis
spūs p̄ instrumento p̄ximo viuēdi
mouēdi et sentiēdi in aialib^r et ē fu
mositas subtilis p̄cedēs a corde.
Quid tādē multis immoramur. cū
nomen spūs ad om̄ez vim impulsū
uā subtilē et maxie secretā extēdat
Quo sit vt oīs amor dicat spūs.
Quid em̄ subtili^r. qd̄ vehemēt^r ad
mouēdi vel impellēdum q̄ amor.
Inde illud **A**ugustini. **P**ond^r me^r
amor me^r illo feror quocūq̄ feror
Ihinc valeri^r nōiat amorē nedum
spūaliter sed spūsāduz. **E**t qm̄ in
oīi **R**epit amor qui est vir
tus quedā motiua et impulsua p̄
ut otinuo doceam^r. pulcerrime et
diuine oclufit p̄s. **O**īs spūs laudet
dñz **T**anq̄ dicet. oīs creatā amet
te deū creatorē suū adoret et psal

De canticō intelle

lat nomini tuo altissime. Metaphi-
calis demū ratō ocludit totū istud
vniuersū recte dici monocordū di-
uine sapientie. In quo delectat lu-
dens ab initio cui⁹ monocordi a-
mor ē vnica corda. Ihinc apud bo-
etiū p̄bia canit. O felix hominū ge-
nus si nostros animos amor quo
celum regiū regat. Quid hec tibi so-
nare videt optatio nisi canticū li-
beri arbitrij nō dissonare mūdi to-
tius monocordo (sola quippe dis-
sona sibi volūtas esse potest) q̄ p̄
supremū psaltē deū nihilomin⁹ ad
discordiā p̄ iustitie amorē ordinat⁹.
Pergat igit deinceps p̄positō
nostra loqui pauca de amore tāq̄
de intelligibili quadā voluntate q̄
vitali suo pulsu percutit aures cor-
dis intellectuales. non absq̄ suauī
melodiā dum amorī sua numerosi-
tas adiungit. Et in primis respiciē-
tes ad exemplar vel ideā amoris
creati nō ponim⁹ p̄ fidem edocti ta-
lem aliquā ideā separatā que non
sit deus quō redarguit Platonez
Aristi. **C**oncedim⁹ tñ q̄ omnia
q̄ facta sūt sicut in verbo vita erāt
sic in spūs sancto amor erant suo mō-
do et amor ip̄e vitalis est. **P**onit
insup fides amorē in deo essentialē
ponit et p̄sonalem quoz vterq̄ re-
sp̄u creaturaz idealis dici p̄t. **S**z
qua p̄prietate loquēdi quali rursus
distinctione vel reali vel formali v̄
modali vel solius rationis non est
p̄ntis inquisitionis. Qualiter por-
ro sit i diuina trinitate. vox patris

ctuali

coi

ip̄e fili⁹ verbū eius qualiter amor
amboz spūs sanct⁹ cū quodā nume-
ro vt osequenter ponat illic mū-
ra suauissima que est amor numēo-
sus nec audem⁹ nec volūm⁹ aliqm
in verbis nouitatē aperire que nō
a sacris litteris sit expressa. nobis
quippe ad solaz hanc regulā loqui
fas est. **A**mor creatus p̄ducit a
tota trinitate s̄m triplex gen⁹ cau-
se. efficientis. formalis vel exempla-
ris et finalis. appropriatiue vero
causaliter a patre. exemplariter p̄
filiū. et finaliter et cōicabili in spi-
ritu sancto. **E**st autē amor iste crea-
tus inclinatio quedā. pondus. coa-
ptatio. tendentia motio. conuētiā
cuiuslibet indita rei ad bonū et in bo-
no s̄ a primo bono appetibili deo
quatin⁹ inde quolibz res sic tracta
et inclinata reuertatur ad suum ap-
petibile primū quasi circulo quo-
dā in intelligibili. **E**t hoc mediate
vel immediate. sic intelligi potest q̄
monas genuit monadem et in se
suum reflectit amorem. vel de bea-
ta trinitate s̄m aliquos aut de mū-
di productōne tam maioris q̄ mi-
noris s̄m alios. **R**ursus amor cre-
atus quadruplex est. naturalis.
aimalis. rationalis. intellectualis.
quibus addit dionysius amorem
in creatū diuinale. **N**aturalis amor
infit⁹ est et impressus in re qualibet
tāq̄ similitudo sue cause q̄ ē amor
diuin⁹ quo mot⁹ est de⁹ se cōicare
rebus. **S**ic amor naturalis tantum
dem est in qualibet creatura quam

De canticorū originali

habet de esse vel natura. sicut enim ens et verū sic ens et amor cui⁹ obiectum est bonū ouertunt⁹ vt pprie passionēs cū subiecto. Antiquē dīctū est. Bonū est qđ omīa appetūt et amant. Et ita omīa vt etiā materia prima ppe nihil posita amet formā vel appetat vt mulier virum. et turpe pulch. ⁊ formā informe. neq; em materia putanda est pure nihil. Alioqn qualiter esset pars essentialis oppositi. Dicūt tñ ex se nihil esse supplendū est formale quale cōtineat sibi forma. Amor pterea sic impressus ē ab amore pmo sic in ipm reflectit. Si em creatura nequit fieri neq; seruari sine causa efficiente et seruante cū finis sit causa principij mouens efficientē. Nonne magis innitetur creatura cause finali q̄ efficienti. Mōne pterea nonnulli phantes negantes creationē rerū a deo nec causam eaz sufficientē. posuerūt nihilomin⁹ ipm esse finē earū cui⁹ gratia sūt et agunt et mouent. Spectāt ad hoc dicta pboz qđ appetibile mouet appetitū circulo quodā. qđ deus stabilis manēs dat cūcta moueri. qđ est spera que dam intelligibilis cui⁹ centz vbiq; est circūferētia nūq; qđ ad ipm trahim⁹ nos vt ad lapidē fixū in litore. et hoc cordis desiderij. vel sic p catenulā vt scalā sursum vbi deus innitit iuxta visionē Jacob. Sic de mū repetūt ppios queq; recursus nec manet vlli tradit⁹ ordo. nisi qđ sinu iunxerit. stabilem qđ sui refert

ratione Thom⁹ scđs

orbē. hic cardo est. hic tenax vigor hic axis rote volubili toti⁹ creature hic postremo tenor vnic⁹ toti⁹ mū sice mū dialis. Amor iste naturalis osequit cognitionē sicut et quilibet amor. Naz penitus incognita quis amauerit. Sz refert de cognitione. Nam quedam est non diiuncta rei diligenti. quedā diiuncta vel essentialiter vnita. Primā insequit amor pure naturalis sicut lapis tendit sursum et sagitta ad signū non p ppiā cognitionē sed p cognitionem impellentis et dirigentis. Sic suo modo quilibet amor vel tendētia naturalis rez in suos fines fit p dīrectionē et cognitionem intelligentie nō errantis que deus est vt pbs et omentator suus tradunt. Ceterz triplex amor alius triplicē sequit cognitionē cōiunctā. sic animalis amor sequit cognitionē sensitiuā interiorē et exteriorē. rationalis sequit cognitionē rationis homini diiunctā essentialiter. amor intellectualis in angelis plus hōie diiunctam sequit intellectuāle cognitionem. Habem⁹ ppias cuiuslibet amoris ad alterū differentias. vñ amor naturalis qui bonus est nec malus esse potest. sicut nec errare potest suus director ⁊ causator deus quāuis inueniat in agentib⁹ voluntarijs. nō tñ ea ratione qua voluntaria sūt. et qua suā insequuntur diiunctam cognitionē. sed p respectum ad instinctū vel impulsū pme rationis separe quā esse debet cōstat

De cático

Sic in homine solo gen^o quodlibet amoris inuenit tanq³ in minore mundo qui omni participat creatura. sed hoc est alia et alia ratione. Amat itaq³ pure naturaliter sequendo motionē p^{ri}me cognitionis separte. Amat aialiter ordine ad cognitionē sensuale sibi iunctā et intrinsecā. Amat rationaliter sequendo intelligentiā mentis sue q³ est suprema portio ratiōis. Queret aliq³ quid ad materiā de canticis tanta de additionib⁹ amoris digressio. Respondem⁹ multū p^{er} omnē modum. qm̄ in p^{ri}mis ex hoc ultimo colligit⁹ distinctio seu diuisio multiplex canticorū. in sensuale et intellectuale. Trahit insup^{er} diffinitio catici rationalis et intellectualis q³ ē amor numerosus ratione pceptibilis vel intellectu tanq³ spūali mentis aure. Habet postremo q³ sit caticū pure naturale q³ omnis creatura cātat psallit modulāt et iubilat deo qm̄ est amor naturalis numerosus in dei gloriā ordinat⁹ qualis etia³ in demonib⁹ obstinatis et obstrepantib⁹ volūtariē deo p^{er} honorandas blasphemiarū dissonantias pulcre sonore q³ collocat ordines. Sup^{er} ad integrā canticorū notitiā moraliū q³ et rationales sūt alie distinctiōnes de amore maxie penes voluntariū et inuoluntariū. diuersimode penes meritū et demeritū penes iocundū et luctuosū. letū et triste. Efflagitaret rursus ordo loqui de canticorū. hoc est de catico corū

Intellectuali

cuij

dis nū sup^{er} hac re tractat⁹ iā specia-
lis habere⁹ cui⁹ initiū est. Beati q³
audiūt verbū dei. vbi practica tra-
dit p^{er} gāma nouū et mysticū in vlti-
ma parte p^{er} moraliū notulatiōe cā-
ticorū. **A**duero plurib⁹ omissis p^{ri}-
tin⁹ offert se de monocordo memo-
ria cui⁹ sola q³ resonat corda ponit⁹
amor. Et ei⁹ figurā suffecerit hic po-
nere videndā ad oculū relatiue ad
pater noster. **S**up^{er} addet aliud exē-
plar de psalterio decacordo quod
ad eandē p^{ri}ue respicit consideratio-
nē. **S**ubdet oppositio moralis sca-
larū ex quib⁹ habebit solers anim⁹
facultatē circa quodlib³ instrumē-
tū musicū p^{er} tropologiā allegoriā
et anagogiam faciliter excogitan-
di similia. **E**xpediit autem fieri re-
memorationē sub opendio de gā-
ma p^{ri}dicto q³ duplici metro ople-
dit⁹. **A** sit amor gaudens e. spes. cō-
passio iota. **O** timet. .v. q³ dolens
odit et ista notes. **D**eclaratiō fiat
in hoc p^{ri}mo q³ voces in gāma my-
stico nō intelligende sūt sensibiles
aurib⁹ extrinsecis. s^{ed} dicunt⁹ interio-
res affectiones mente vel corde p^{er}-
ceptibiles q³ cū sint innumerabiles
nihilomin⁹ ad paucas p^{ri}bia simul-
cuz theologia et medicina reduxit
nūc ad vnā nūc ad duas. nunc ad
tres. dehinc ad quatuor. ac deinceps
vsq³ ad vndenariū in quo stetit ari-
stoteles. **N**obis at placuit ad p^{ri}s
numer⁹ p^{ri}ncipaliū quatuor affectionū
q³ simplicium iuncta q³nta velut ex
m^{ul}tis op^{er}posita. **P**lacuit rursus has

De canticorū originali

affectiones quoniam per quoniam vocales designare tanquam per notulas quoniam per portionabiles illis de gamma manuali. videtur enim sub solis quoniam vocali b^o eas amplecti. quoniam una scilicet a. dupliciter in fa. et in la. In remotis consonantibus aut mutis ab ut. re. mi. fa. sol. la. supersunt hinc vides quoniam. v. e. i. o. a. quoniam aliter h^o ordinantur mutantes a. e. i. o. v. Applicamus omnes affectiones nostras quoniam quod sunt. Amor seu gaudium spes seu desiderium. passio quod mixta debet timor seu metus. postremo dolor seu odium. Applicamus inquam istis quoniam vobis ut. a. significet amorem gaudiosum. e. spem seu desiderium. nō virtutem theologicam. J. vel iota passio. o. timorem. v. dolorem vel odium. Sic perspicua est duplicis metri sententia sic omne canticum possumus ad gamma mysticum reducere. sit illud canticum veraciter in corde vel mente aut figurative in quolibet psalms instrumentis vel musicaliter in sono tube. in psalterio et cythara. in tympano et choro. in cordis et organo. in cybalis bene sonantibus et tubilationis. denique quolibet. Omnis spiritus laudet dominum. Ceterum vis agnoscitiam rerum ministrat quod litterarum canticorum iuxta meditationes varias secundum quoniam vis affectiva precipue si fuerit fortiter habitata. praeipit in voces numerosas affectionum quoniam praedicant eas multiplicando penes graue acutum supacutum. sursum scilicet et deorsum per sistolē et diastolē quod sine termino. In latitudine preterea secundum breuitatem et prolongationē. demum in coniunctione mutua supra quod habeat fieri in musica

De Thomae tertii.

sensuali. ibi maria ubi est in celo una vox letantis et unum ardor letantis. Decreuius ad extremum de tot instrumentis trium ut diximus figuras apponere videlicet monocordi iuxta litterarum orationis dñice. et decacordi secundum alphabetum filii et patris nostri. et litterarum. et preceptorum. Scacordum vero quod duplex habet officium tanquam chor^o castorum. a. canticum militare describit cum sua quodam elucidatione seu canone ut in prioribus. Sed antea migrabimus tandem duce theologia per thelogiam et philosophiam ad canticum canticorum per tertio et finali thomo prout opusculi de canticis iuxta suum originem distinctio. Thomae tertii.

Quoniam Anticorum diuersas species inuestigauimus per historiam. primo quod ad canticum sensu preceptibilis. dehinc secundum philosophicam disciplinam de canticis in omni creatura reptis quod intellectu percipiunt. Mirabitur aliquis nihil superesse quam ultra vel super creaturam vniuersam. quod canticum repies. Quia uero si thelogiam viderimus gradiora superesse quam admodum mirabiliorum modo canticum quam in amore fundantur tractat inchoans suam ab eo tractationem ubi et in quod philosophia stetit non habens ultra quod suum deducet scrutinium. Ecce quod progressus philosophiae secundum apostolum et sapientem fit ab eis visibilia sunt ad invisibilia dei quod per scalam aliquam quod ubi deficit philosophia stare necesse est vel in tenebris temerariaz scrutiendo palpare et errare. Nam quod sunt ordine voluntatis. prout liberrime constituta quod leges. quod typum praestitutes solus ille scit et cui

de cārico dīninali sive

voluēt reuelare q̄ voluit et dicit q̄
facta sūt. Omittam⁹ interim vbi de
mystēio beatissime enitatur. qd̄ enar
rauit fili⁹ vnigenit⁹ i sinu p̄ris q̄ so
l⁹ nouit q̄ sūt ei⁹. Sileam⁹ p̄tea de
ip̄o vbo dei p̄ qd̄ fca sūt oīa. et de
amore p̄sōali q̄ ē spūscūs quē mu
tuo cōicat q̄ spirat sūma liberalita
te p̄ et fili⁹. Creaturaz q̄ppe pou
ctio qd̄ ē nisi qd̄az p̄dualis q̄ vir
alicui⁹ momēti cōicatio resp̄u cōi
catōis illi⁹ infinite q̄ sit in spūscō
Desinam⁹ insup q̄rē si pueniē
possum⁹ de illa trinitate glorie sissi
ma ponere canticū summe suauita
tis et leticie sicut illic ponim⁹ verbū
numerossimū plenū rōib⁹ et ideis
absq̄ termino. Ponim⁹ et amorē io
cūdiissimū spūscandū q̄ vbiū tendit
in p̄rez. et p̄ i vbiū tenore ḡtissimo
Ponūt ali⁹ gerarchiam illic vbi p̄
inqunt nō graduāli p̄fectōe maior
h̄ in p̄sonaz origine p̄ncipat⁹. **A**
mittam⁹ inq̄ talia dīnis theologie
p̄scrutatōib⁹ cū otio mag⁹. cū inge
nio clarissimo. cū exercitio diutissi
mo nobis sit hic et nūc satis de cā
ticis i creatura positis loq̄ plus ad
deuotōis excitatōez q̄ intellect⁹ ad
miatōez et eleuatōez i alta maiesta
tis sciētes q̄ p̄scrutator maiestatis
opprimet a gl̄ia. et q̄ āpli⁹ accesserūt
hō ad cor altū eo ampli⁹ exaltabiūt
de⁹. **A**leniam⁹ ad rē n̄fāz collo
cātes pedē inuestigatōis vbi stetit
p̄bice pes inq̄stōis. hic at̄ si bñ te
nem⁹ pes erit i amore. sic vt cāticū
sua generalitate sūptū describi po

supmētali

cviij

terit q̄ est numerosa vor amoris.
vel amor numerosus vel numerus
amoros⁹. **A**dditū ē de sp̄eb⁹ amo
ris post dīnā. qm̄ vn⁹ ē natural⁹ cō
uertibilis cū ente. alē aiālis. alē rō/
nalis. alē intellectualis q̄z cōditio
naturaz desc̄pta ē. Porro de crea
to amore sup̄naturali de charitate
quā q̄ h̄z manet i deo et de⁹ in eo.
De amore q̄z nuptiali dī cū hōib⁹
vbiū nullū. in quo tñ et sup̄ quē fun
dant cārica cāricoz q̄ epitalamia
nōiam⁹ et cāticū dīnale. **E**rat at̄
ab initio p̄ncipal⁹ intētio facē vbiū
osonant⁹ ad xp̄i pabolā d̄ cātico
duplici. vno s̄m saltatōez vel exul
tatōez. altēo s̄m lamētatōez q̄ plā
dū. et h̄ nō seculari seu p̄phana va
nitate h̄ xp̄iana pietate. **C**ōuerte si
deles oculos ad xp̄z videbis affir
mo tanq̄ in exēplari pietatis ip̄m
duplex h̄ cāticū gen⁹ resonasse. naz
et exultauit spūscando rapt⁹ ad vo
cē p̄ris int⁹ sonātē cū clamauit **C**ō
fiteor tibi p̄ celi q̄ terre. qz abscon
disti hec a sapiētib⁹ et p̄uocētib⁹. q̄
reuelasti ea puulis **I**ta p̄ sic plac
tū ē añ te. **R**ursus ita lamētat⁹ ē et
plārit vt cōqreret palā. **O** vos oēs
q̄ trāsitis p̄ viā. attēdite q̄ videte si
ē dolor sic dolor me⁹. **T**alia col
ligim⁹ h̄ duo cārica. vnū exultatōis
aliud lamētatōis. ad q̄lia nō hūit
p̄bia scrutādo venire. q̄z qd̄libet
fūdat i amore nō q̄licūq̄ h̄ carita
tis et amicicie deiformis. s̄m oppo
sitas tñ q̄ diuersas rōes. vna ē diui
nal⁹ adoptio et deipōsatio. alēa re/
o z

De canticis originali

probatio et repudiatio. Nihil pmo
catico meli⁹. iocundi⁹ beati⁹. Nihil
scdo deter⁹. insuavi⁹. infelici⁹ repit⁹.
Primū cecinit Salomon in cantic.
et dauid plurib⁹ psalmis. Alteruz
Iheremias in trenis. et Isaias ibi
Catabo dilecto meo vt d⁹ repudio
canit synagoge. Nūc ascēdat the/
ologia sup⁹ pbiaz nō inchoās pces/
su ab infimis instar pbie s⁹ a dō p⁹
oīm pncipio. ad qd⁹ attingit vtriq⁹
pcessus pōz pbie. Et dicam⁹ vltra
pbiaz q⁹ de⁹ ipe tanta pietatis di/
gnatōe. tāta caritatis bonitatisq⁹
dilatōe hūanā dilexit naturā vt
eā formaret ad imaginē et similitudi/
nē suā q⁹tin⁹ sui pnceps esse posset.
et ita pnceps q⁹ eidē iūgeret felicis/
simo sedē nuptiali sic spōsa sponso
suo. q⁹ dilectōe et charitate nullā di/
ligibilitōrē. nullā cariorē estimat p⁹
cor hūanū. Posuerit nec negam⁹
aliq⁹ pbantiū magis eleuati et diui/
nit⁹ illustrati sic Aristl. q⁹ vltima fe/
licitas hōis consistit in dei cōtēplatōe
nec vt arbitroz sequestrassz amorē
ei⁹. nihilomin⁹ cū agnouissent deū
nō sic deū glorificauerūt neq⁹ gra/
tias egerūt. et qd⁹ inde securū fue/
rit pudet rēcordari qd⁹ ap⁹ls apiat
Amabāt dei virtutē illustratē intel/
lectū. s⁹ ipaz q⁹ sanaret. q⁹ corrigēt.
q⁹ rep⁹hēdēt affectū d⁹ Augl. nō a/
mabāt. Ampli⁹ ipi pbi q⁹uis ali/
quē hōis amorē ad deū ponerēt q⁹
debitū scirent nullo pacto tñ value/
rūt attingē vel suspicari q⁹ mutua
esset amicitia pserim spōsalis dei
ad hōiez. et ecōtra. qualē nobis re

de Thom⁹ terci⁹.

uelauit theologia fūdata in carita/
te de q⁹ ē illud. Caritate ppetua os/
lexi te. Nō em̄ q⁹libet amor dici me/
ret amicitia s⁹ p⁹bm. s⁹ ille quo sibi
mutuo cōicāt et diuinit et cōgratu/
lāt et cōiūnt amātes. quale aliud
neq⁹ plato dicens deū nō misereri
hōib⁹. nec Aristl. redēptōis igno/
rās mysteriū nec aliud omnino fas
habuit sine fide. **Septem** nūc de
caticis exultatōis et lamētationis
aliq⁹ dicē qd⁹ sit sup⁹ nōtra pbiaz
q⁹ duo catica notās q⁹ dixit. **Miaz** q⁹
iudiciū catabo tibi dñe. **Hec** at eē
iā tetigim⁹. vnū nuptiale qd⁹ epita/
lamiū nōiāt. aliud repudiatōes re/
pbe qd⁹ infernale dici poterat. **Op**
tet igit⁹ vt a nuptijs carnalib⁹ figu/
rā accipiā⁹ nō dissonant ad ap⁹lm
q⁹ loquēs d⁹ corpali mīmonio. **Sa**
cramētū inq⁹ h⁹ magnū ē. in xpo di/
co et ecclia. **Sūt** hō līaliter tres
modi despōsatōis. vn⁹ viri cū libēa
al⁹ viri cū ancilla. terci⁹ viri cū dñā
Ultimū hūc modū tenuisse videt⁹
sol⁹ **Joseph** vir iust⁹ cū vxore sua
Maria. **Primū** legim⁹ in abraaz cū
sara qd⁹ q⁹tidianū ē. **Altez** ipi⁹ ei⁹
dē cū **Agar** ancilla. sic in **Jacob** du/
plicē hūc modū repies respēu lye
et rachel liberaz. q⁹ ad dicitū est an/
cillaz vtriusq⁹ cōnubiū. **Ueniam⁹**
ad mysteriū. figurauit nāq⁹ mīmo/
niū **Ade** cū eua cōsorte et libera cū
adhuc nō peccassēt. cōiūctionem
dei cū aia sādā. etiā si nō fuisset in/
carnatio filij dei subsecuta. **figura**
uit insup⁹ fm ap⁹lm cōiūctionē xpi in
carnati cū ecclia c⁹ caput ē q⁹ cōsorte

De cātico diuinali sine

in natura figurauit coniūctionē hūa-
ne nature cū deo in vnitate suppo-
siti figurauit sūm **Augl.** 7 seq̄ces cō-
iūctionē portōnis supioris q̄i viri.
cū inferiori tanq̄ mulieris. figura-
uit iuxta metaphorā salomonis de
forti muliē coniūctionē hōis vel sp̄s
sapientis cū lege dei vel sapia. Sic
em̄ loq̄t alibi. **Quēsiui sponsā m̄ as-
sumere eaz.** Subinde m̄rimoniū
Abrae et **Jacob** cū ancillis notat
ap̄ls figurasse coniūctionē xp̄i cū sy-
nagoga q̄ generauit filios in serui-
tute. Deniq̄ m̄rimoniū **Joseph** cū
maria certe cū dñā q̄ nō ab eo pe-
pit nec eā hūiliauit s̄ ei custos fuit
ap̄taf ogrue coniūctōi plati cū eccl̄ia
sua quā sp̄s s̄ad impregnat nō ip̄e
q̄ custos ē q̄uis sponsus. **Habe-
m?** ecce septē genēa sp̄ualiū nupti-
arū de q̄b? nō erit dicēdū p̄ singla.
grata nihilomin? essz speculatio cir-
ca vnūq̄q̄ gen? intuenti. q̄ pacto
cātica cāticorū salomonis aptarēt
vnicuiq̄ tanq̄ i epithalamio salta-
tōis vel exultatōis. Et q̄dē de con-
iūctione xp̄i cū synagoga veteri.
rursus cū eccl̄ia noua 7 libēa necnō
et naturali. doctores copiosissime
differuerūt in expōnib? cāticorū li-
teraliē et allegorice. **De** coniūctione
pt̄ea dei cū aia sūm tropologiā nō
siluerūt. s̄ nec vsq̄z quaq̄ de coniūcti-
one plati cū eccl̄ia vice xp̄i tacuerūt.
Cetēz d̄ altēo duplici coniūgio my-
stico q̄d sup̄est s̄q̄s aperuēt oīa in
canticis vt p̄ anagogiā differēt ig-
noram? **Scim?** venēabilē **Richar**

supmētali

cix

dū nō vnū nō altez s̄ oīa pene vo-
luntaria sua de hoc m̄rimonio sp̄s
et aie p̄ mysteriū cōpleuisse p̄cipue
libro de x̄j p̄iarchis s̄bilitate m̄i-
rabili. cui cōsonāt tractat? alij de ar-
ca mystica de visionib? danic̄. de
exminatōe mali. Deniq̄ tot? i ista
versat? ē metaphora q̄ portione su-
piorē viz? 7 inferiorē appellaret mu-
lierem. nec siluit sensualitatis ocubi-
nas verū nō traduxit ad cātica q̄d
viderim? **Alisū** ē tñ m̄ nōnunq̄
meditanti in secreto cordis mei cu-
biclo p̄ noctes heu p̄ntis vbiq̄ ca-
lamitatis posse fieri vt epitalamiū
d̄inale cōsonare mōstraret huic cō-
iugio sp̄s et aie p̄feram in xp̄o
Rursus alteri cōiūgio sp̄uali sapie-
dine create cū sp̄u creato deiformi
sic in exultanti sp̄u marie potissime
operēbat. **Si** pausē? intēa paulu-
lū dehinc alio velut s̄b exordio na-
turā epithalamij p̄mo designātes.
postmodū tēptabim? illud exponē
q̄d nobis meditatio locuta est de
xp̄o et maria q̄d certatim laudant
āgelici sp̄s. imo q̄libet creatura a
quib? vtrinq̄ nō discordet vox n̄ra.
laus n̄ra. studiositas n̄ra. cāme q̄z
n̄m. q̄d et saltare docet et plangē
cū pueris in foro ludētib?. **Epithalamij**
nō hic accipim? sensuale
cāticū p̄ nuptijs carnalib? q̄b? hy-
meneū p̄esse gēnilitas fabulat. non
insup intelligim? canticū celeste be-
atitudinis eterne vbi p̄fecta secūq̄
fruitione nuptiali felices aie cū dō
totaliē vniunt. trāssormāt. sopiunt

De canticorū originali

locundantē. h̄ epithalamiū dicim⁹
hic canticū vie p̄ despōsatōe dīna
li q̄ p̄ gr̄az hic incipit et in gl̄ia cō
sūmat. aut si p̄dī in finē charitas
aīa p̄petuo repudiō cruciat. **Epi**
thalamiū p̄supponit amorē natura
lē. aīalē. rōnalē dilectionē q̄z liberā
beniuolētie. et honeste q̄z occupie.
demū socialis amicicie. **Ez** addit
in p̄posito n̄ro donū caritatis gr̄e
vīuificās dīnit⁹ assimilās et p̄fici/
ens. donū insup̄ spei tēdētis in cō
sūmationē gl̄ie. donū q̄z cuiusdam
zeloti pie laudabilis et fidelis. q̄ zel
lāt se mutuo spōsus et sponsa. **Est**
zel⁹ amor vehemēs nō opatiēs q̄le
cūqz strariū vel aduersū fieri con/
tra rē dilectaz. **Et** h̄ prestat fides:
Est igit̄ epithalamiū n̄m describē
canticū spōsi et spōse fide spe et cari/
tate iūctoꝝ. **Epithalamiū Salo**
monis qd̄ cātica cāticorū dicim⁹ cō
posuisse credit et tradit ab ecclesia
rex **Salomon** inspirat⁹ a spūsāto
rē q̄ erat amabilis dño. quāuis
d̄ba videant carnalia q̄uis insup̄
auctor postmodū miserabilis et la
mētabilis corruerit. vt non glorie
stulta p̄sumptō cordis hūani si my
steria oīa agnouerit q̄lia sūt in cā
ticis maxia h̄ q̄ gloriat̄ in dño glo
riet̄. videat qz ne cadat fiat ita cir
ca nos o glorioſissime sponse **Ihu**
dū te cogitam⁹ loq̄mur. extollim⁹
cū dilecta spōsa tua. ne qñ cū illa va
sti sup̄ba sp̄udiemur a regali copu
la tua. **Epithalamiū** dat p̄ sym/
bola vt s̄m **Dugl.** desideret̄ arden
ti⁹ nudet̄ iocūdi⁹ speciosi⁹ videat̄.

De Thom⁹ tertio.

nihilomin⁹ optet si fructuose. si se/
cure. si salubrit̄ cātari debeat q̄ ele
uet se mens ad remotionē fantasie
vbi nō sit mascul⁹ neqz femina. sic
nec caritas sexū h̄z. **Optet** itez de
puratōnez fieri virtutis appetitue
quā nulla ticillet carnalis sub cor/
neis verbis oplacētia vel libidino
xia. **Optet** apli⁹ hūiliari virtutē ira
scibile vt nulla surrepat p̄ agnitis
mysterijs sup̄bia. h̄ quāto maior ē
hūillet se in oīib⁹. **Epithalamiū** tē
prat̄ incaute cātari ab aīa q̄ntūcū
qz secularit̄ erudita si nō fuerit ex/
purgata p̄us a sordib⁹ p̄cōꝝ. qd̄
doceť fieri in puerb̄is salomonis
si nō fuerit p̄cā sursum eleuata et il/
lūiata p̄ otemptū terrenorū ad qd̄
monet **Eccl̄astes**. Si nō fuerit po/
stremo cordialit̄ affecta et p̄fecta
desiderio sup̄noꝝ qd̄ q̄rit in canti
corū canticis exerceri. **De** p̄inde de/
scribit̄ epithalamiū ep̄licis s̄m tres
ad⁹ gerarchicos purgare. illumia/
re et p̄ficē. q̄ tria prestat sol iusticie
triplicis exurēs mōtes nature subli
mis hūane. **Epithalamiū salomo**
monis p̄t insipies et aīalis hō fide
lit̄ admirari et simplicit̄ credē h̄ nō
arrogant̄ p̄scrutari qz nihil piculo
sius. **Pōt** hō rōnalis et p̄ficiēs illō
pie meditari ruminatōis typo se
nō ex abrupto ocinē quo nihil dis/
ficili⁹. **Pōt** hō spūalis iā carni desi
piēs et sanguini epithalamiū sapiē
ter cū sapore depromē. quo nihil
suauis et in terris beati⁹ erit. **Vide**
opa dei q̄ fit idē canticū electis in
edificationē. consolationē. et bonum

de cārico diuinali siue

odorē. alijs i scādalū. ruinā. et radi-
ationē. et odoris i mortē. **E**pitha-
lamiū sit nō amātib' oīo barbarū
nec intelligibile. sit mala et carnaliē
amātib' in offensionē et scandalū.
quib' auget inde furoz igne' fetoz
carne'. insatiabilis qz prurit'. **Q**uod
etate nra in fictis qbusdā deuotis
opū punitū qz p ignē fuit. **A**tuēo
si fuerit deo ppitio exercitat' hō spi-
ritualis pati dīna hē de Jerotheo
suo loquit' dionysii'. si fuerit in eo
deiformis et bñ ignit' affect'. si sē-
t' at diuisionē aīe et spūs a dōbo dei
fieri. si p multa pbat' multū dei sē-
sū cognouerit. pgar q' hōmō est epi-
thalamīū frequētare nō in delictis
et dōbo supbo. s' in b' bñōicat' deū
q' fecit illū et inebriatē eū talib' bo-
nis suis. **E**pithalamīū ē qd grā/
matici nōiant dragma v' dragma-
ticū qd fit inter duos more dialo-
gi nō q'lisqz. **E**st em' dialog' int'
mātrm et discipulū. cui didascalico
nō est. **E**st ali' int' loquētē et suuz
interp'tez. **S**z iste teru' fit inter di-
lectū et dilectā cū pprioz celatiōe
nōim. **E**t p'r dragma esse vel indei-
clinabile neutz v' declinabile femi-
ninū scēde decli. vel neutz tercie. vt
ibi frequētate nobis dulcia cārica
dragmatis. **V**idebis in cāricis cā-
ricoz sic obseruari vt sponsa p'elo-
quat'. spōsus respondeat omixtis
aliqñ interrogatōib' vel responsio-
nib' sodaliū siue adoleſcētulaz si-
ue custodū siue amicoz. **E**pitha-
lamiū introduxit sponsā qī philo-

supmēcali

ce

caprā et inamoratā de sponso suo
cui' assidue pntiā. dōba. oplexū. ocu-
lus desiderat. s' b' tñ cū d' ginali pu-
dicia et mira grataqz puellai de/
cūdia. **Q**uid em' p'caci'. qd odibi/
li'. qd punibili' in spōsa. puella. et d'
gine si vltro nedū rapiat virū si v'
palā petat aut roget ad cōsumatio-
nem opis nuptiarū. petit tñ signis
aliq'b' cū pudica circūlocutiōe et in-
sinuatōe verecūda tps expectās et
locū bñplaciti viri dū fuerit intro/
ducta p' eū in m'fimoniale cubiculū
nō iag vt sponsa p' spē. s' vt vxor p'
felice nec ampli' dissolubile vnionē
Epithalamīū introduxit spōsuz
tanqz philocaptū spōsa nō sine ve-
recūdia quadā si videt in turba cū
spōsa v' ad sponsā. qrit obinde so-
litudinē vt illa blādiaf. pspicit per
cācellos et fenestras zelās scire qd
agat spōsa salit et tripudiat festin'
tot' dū pgit ad eā dū vult audire
vocē suā. faciē vidē. hostiū aperiri.
se sequi. **N**ihilomin' expectat horā
venire cubiculi nuptialis nolēs aū
legitimū tps spōsā cognoscē nō dū
fedē cōsumato. **H**abem' ex istis
epithalamij notulis nō puā nisi fal-
lor eruditionē p' cognitōe reliqz q'
vel illic tradit lra vel glosa docto-
rū norat. **S**z adhuc pauca iūgam'
nō q' dāt totū sup cārica cōmentū.
hoc em' nō ē pntis opusculi tot me-
taphoras sigillati apire satis erit
vel vbertim aptas repetē. sat erit
aliq's qī scintillas excutere p' collu-
stratiōe cū icēdio leui cordis duoti

De canticorū originali

Epithalamiū ē canticū de amo-
re ad amorē. de caritate ad carita-
tē. de dilectiōe ad dilectionē. sine fā-
tasia carnalis sex^{us} in amante vel a-
mata. **D**icet aliq^{ui}s h^{oc} contradicō/
nē implicari p^{er} t^{er}mios. Nōne mascu-
linū inq^{ui}t gen^{us} ad masculū. femini-
nū spectabit ad feminā. alioq^{uam} di-
stinctio talis q^{uod} opabit^{ur} in articulo.
Rursus si q^{uod} natū ē ex carne caro ē
sic q^{uod} silitudo carnalis eloquū cāt
nōne corporeū fantasma putāduz
ē? **R**ep^{er}at tēdat q^{uod} sic opponit dēm
h^{oc} vltimū rezoq^{uam} p^{er} nob^{is}. Nā p^{er} t^{er}-
ocul^{um} rōis et intellect^{us} ex fantasma-
tib^{us} vtiq^{ue} corporeis spēs elicē et fo-
dē spūales p^{er} q^{uod}s intelligit eas q^{uod} sūt
spūs. q^{uod} teste xpo carnē et ossa non
h^{ab}et nec eo^{rum} silitudinē. h^{oc} q^{uod} natū ē
ex tali spū spūs ē. **V**idē ē proinde
rē eandē p^{ri}ncipue spūalē recipe quē
libz articulū. **E**xēplū de spū sancto
q^{uod} nihil indubitabili^{us} et sine serui-
tute h^{ab}et spūs. hec caritas v^{el} spira-
tio passiva vel grā. et h^{oc} flamē. he-
braice hec ruha. grece h^{oc} neuma vel
carisma. **D**eniq^{ue} de^{us} si per **I**saia
sponsū et spc sū se virū et mulierē q^{uod}
matricē etiā habeat ofite^{re}. **I**ta de
mū dat intelligi se p^{er} naturā neutrā
cē. p^{er} metaphoram apponit^{ur} vterq^{ue}
nisi forte quis ita desipuerit vt her-
mafrodita p^{er} duplici sexu mōstru-
oso q^{uod} credat. **E**pithalamiū vōt
alte^{re} amorē tanq^{uam} virū et sponsū
nō p^{er} sexu carnis. h^{oc} q^{uod}m est potentie
maioris. sapiētie clarioris. influētie
potioris. vōt alte^{re} amorē vt spon-
sā nō p^{er} debilitatē sex^{us} q^{uod} nō ē. exē

rōe Thom^{ae} terti^{us}.

pli grā in sapia increata nec creata
h^{oc} ob quandā secūditatē. venustatē
iocūditatē allectiua. q^{uod}b^{us} solet muli-
er emine^{re} sibi quas q^{uod} tribuit sapia.
Ego inq^{ui}t m^{eu} pulcre dilectōis cū ali-
is sonātib^{us} ad p^{ro}posita. **D**eserat igit^{ur}
mēs epithalamiū canēs. palliū me-
taphoraz foris et nudā caritatē v^{el}
amorē itro ducat. alioq^{uam} si nescierit
se nō idoneū q^{uod} canet epithalamiū
fateat^{ur}. **E**pithalamiū p^{ro}prie ē i via
nō in t^{er}mino. in desponsatōe nō i cō-
sūmato onubio. **C**ōcludit^{ur} ex p^{ri}mis
his hec epithalamū n^{ost}ri odit^{ur}. q^{uod} cō-
sequētē infert epithalamiū nō req^{ui}-
rere cōfirmatū amorē vel caritatē.
Ac p^{ro}inde dat intelligi q^{uod} exultatio
ne epithalamū spatit^{ur} secū lamēta-
tionez et planctū nō min^{us} aliq^{uam} q^{uod}
elegiacū carmen in amore carnali.
q^{uod} elegiacū a miseria nōiat^{ur}. q^{uod} in li-
toze q^{uod} cōche tot sunt in amore do-
lores. aut vnus insanos amores
docē se p^{er} artē actans. **E**pithala-
miū salomonis ea p^{ro}bat q^{uod} mox in-
tulim^{us}. h^{oc} in amore dīno videri pos-
sint indigna. **E**t q^{uod} de^{us} de saltatione
et exultatōe de tripudio gestienti
gaudio null^{us} vel ambigit vel male-
fert si sint in amore dīnali. **P**ruero
vis in spōsa audire lamētationē et
planctū. **F**ilie iherl^{osolym} nūciate dilectō
q^{uod} amore langueo. **E**t itē^{re} **P**er-
cussit me. vulnerauerunt me. **Q**uid
porro tot^{us} iste circuit^{us} inq^{ui}redo di-
lectū sonat nisi suspiria gemit^{us} et lu-
dū. **V**is et h^{oc} audire q^{uod} ampli^{us} mē-
reris in dilectō. **V**ulnerasti inquit
cor meū soror mea spōsa **E**te^{re} vōt

de cātico diuinali

clamat ad hostium foris. Caput
meū inq̄t plenū est roze. et cincinni
mei guttis noctū se pati frig' inu-
rias q̄ aeris nōne plangit? **Epi**
thalamij cāticū nō reddit cātantē
beatū nisi tū in spe. a qua tū vt mē
tū p̄t excidē. hinc ē p̄fecto lamen-
ratio q̄q̄ nō equabilis non enar-
rabilis vlli p̄p̄ timorē repudij dū
tps aduenerit cubiculi. Neq̄ forte
dicat illud ei pabolici de fatuis &
ginib' imparatis. et clausa ianua
petētib' introitū. Nescio te. **O** xbu
durū et aspezz. **O** discidiū sola vel
leui suspiciōe recogitatū amāti spō
se nō ferendū. **E**pithalamij non
ita curat aut petit mutuas h in via
solatōnes amoris. q̄n ad cubicu-
lū eternitatis pl' anhelet. Colligē
ex fine canticorū vt sponsa monita
p̄ sponsū. Que habitas inq̄t in or-
tis amici auscultant. fac me audire
vorē tuā. **I**lico respondit. fuge di-
lecte mi sup mōtes aromātū. quis
amicā talē et taliē velle credēt spō
suz fugē nec secū esse. **D**esiderabat
cubiculū quale nō erat in ortis. nec
in amicorū turbis. imo sursum super
mōtes aromātū q̄ fugē sponsū pe-
tit. q̄m illuc se trahendā mor spera-
bat. **A**mpli' et si sponsa deliciosa
cupiebat oculū cū sponso. sciens tū
volūtātē suā esse de cura q̄q̄ p̄xi-
morū p̄ponebat sui sponsi volunta-
tē. **V**eni dilecte mi egrediamur in
agrū amoremur i villis. **E**pitha-
lamij tradit multis sub metapho-
ris et circūlocutiōib' sponsā alloq̄
sponsū p̄ solatōib' recipiendis h

siue supmentali cxi

ab eo. Audis quemadmodū petit
osculū nūc amplexū nūc trahi post
se. nunc fulciri florib' et stipari ma-
lis. et ita de reliq̄s. **C**ur ita? plane.
q̄m amor ociosus eē neq̄t. **I**gneus
q̄pe est se p̄dē gestit assidue. q̄rit
intima cordis amici penetrare.
Nā spūs q̄dez ē q̄ scrutat p̄funda.
q̄ raptū facit et extasim in amatur
Rursus amica q̄i liliū inter spinas
positū. si p̄tectionē. si solatōnez. si
recreationē q̄herit in dilecto/nemo
recte mirabit. neq̄ iā adeo pro se
q̄tuz p̄ amici dilectiōe. **L**etēs cor
meū inq̄t. osidēa finē vt timeat no-
mē tuū vt sez in amore suo fortiori
stabilitate subsistat. **N**az delectatio
tenet opantē in opatōe d̄t. **A**rifi.
cū expiētia. **E**pithalamij nemo
p̄t p̄fectū cognoscē sine triplici the-
ologia. symbolica sez p̄pria et my-
stica. hāz quālibz tradit dionys.
Sz symboliceaz suaz latini nō hñt
nisi q̄ gustū ei' dedit vlt. ca. de re.
gerarchia. tradens intellectū locu-
tōis figuralis. q̄m scriptura sacra
transfert ad angelos q̄ elati sunt.
q̄ armati. q̄ lumina ferūt. cū cete-
ris. **S**ic in epla q̄oaz de mēsa sapi-
entie. **S**parsim x̄o tam ip̄e q̄ n̄rī
sc̄pture glosatores exponūt h̄mōi
symbola q̄ deo tribuunt p̄ filitudo-
nem ad corporalia qualiter fit in
in hoc toto canticorum libro. nunc
de osculis oris dei quid sit nūc de
vberibus. de capite. de oculis. de
lingua. de genis. et ita per vniter-
sum. quod enuciare p̄ omia nō est

De canticorū originali

pūis opusculū. seorsū poterit forisā
uari. sic de theologia mystica q̄ p̄
sus ē nēcia cātare volēti p̄ amorē
duplex opusculū ē illō p̄dīce tradī
tūm. Epithalamū poterat p̄ the
ologā symbolicā et mysticā ad
q̄libz gen^o m̄rimoniū cū deo p̄ a/
morē spūaliē adaptari nōiati vbi
min^o videret ad xpī spm̄ ⁊ ad aīaz
suā tāq̄ ad virū despōsatū cū mu/
liē spōsa sua. Sūt h̄ multa supponē
da q̄ alibi iux̄ omunē theologie sē/
tētiā tradita sūt. Anū ē q̄ in xpō
fm̄ hūanitatē ps seu portio rōnis
supior quā h̄ appellam^o spm̄ ne cō/
trauerfia sit de nōie. fuit ab instāti
ceptōis plenē beata. q̄admodū
et nūc ē et erit in secula. p̄ptēa neq̄
doluit neq̄ timuit neq̄ spauit sps
iste in eēna b̄titudie vbi nō erit am/
pli^o neq̄ lūc^o neq̄ clamor h̄ nec vl/
lus dolor. Supponim^o p̄terea q̄
aīa xpī q̄ nōiat h̄ inferioz portō rō
nis q̄uis eēt eadē res essētiālī cū
spū. nō tñ fuit tūc in f̄mīno b̄titudi
nis. h̄ habuit statū vīe subiecta pas/
sioib^o ex̄is. vt dolori. timori. pauo
ri cū ceteris. ita tñ q̄ nulla passio p̄
ueniebat iudiciū rōis supioris mī/
n^o q̄ in adā. p̄ statu nature p̄mit^o
institute. sic et de b̄nōicta mīe sua
fuisse cōfitemur. Adh̄cim^o q̄ aīa
xpī p̄ suis q̄oēz p̄cis nō doluit q̄
nō habuit h̄ p̄ n̄is generalī quo
ad sufficiētiā delectōis. h̄ q̄ ad effi/
caciā p̄ solis electis mēbris suis.
Cū igit̄ eēt aīa xpī ad suū spm̄ na/
tural̄ simul et dīnalis ouerfio sicut
cōtra cōcludit statim p̄spicax̄ spei

rōne Thom^o terti^o

culatio q̄ aīa petebat crebro cōso/
latōez spūaliē nūc oītra dolores
et obiectis rez oīstātū sensualī
et p̄ realē applicatōez in vberib^o fa/
me siti frigore. nūc aliqñ cōtra res
apphēnsas intētionabilī oīstati
onē afferētes cui^o p̄cā erāt aliena
q̄ p̄ opassionē sua fecerat. Eleuet
igit̄ se p̄ anim^o in oīteplatione ihu
xpī in lūie fidei et euāgelice narra/
tōis. Cōsidēt deuota pietate aīaz
hāc sponā spūs impassibilis passi/
bilē et crebro patiētē. si p̄ oīsolatōe
dilectiua iūspirabat ad spm̄. Oscu/
let me osculo oris sui. cū multis fili/
b^o cōsolatōis refrigeriū sonantib^o
vt illud nōiatim. Quis det mihi te
fr̄ez meum sugētē vbera m̄ris mee
vt inueniā te solū foris et oīsculer
te et iā me nemo despiciat. Quid
sonabat hec oprabunda petitio si
spm̄ oīdēs lac b̄titudinis toto ore
tota securitate. tota dilectōe sugē
tē ab vberib^o cōsolantis dīnitatis
tanq̄ m̄ris sentiēs aīaz ad illū fe/
licitatis statū. quē nōdū accepat
iūspiratē hec dicē. Dicebat xps p̄
hac aīa sua quam ponē et resumē
fas habebat Baptismo habeo ba/
ptisari et quō coartoz donec im/
pleat̄. q̄ rō sciebat nimiz glōzifica
tōez aīe s̄bsecuturā mox baptismū
mortis. et amplexu nō ampli^o dis/
solubili gauisurā cū spū. Epitha/
lamū traduci poterat ad despōsa
tionē spūs exultantis marie cū sa/
plentia. h̄ nō absq̄ tropicoz agni/
tione sermonū p̄ theologiā symbo/
licā et anagogiaz p̄ mysticā. Glo

de cātico intellectuali

riae sapia delicias suas eē cū filiis
hōim. nullā dō reperit sapia delici
as suas cū qua ampli⁹ inueniret qz
cū beatissimaz beatissimaz deifor
mi maria qrebat hic oplecti in via
sp̄m marie iungē secū oscula p opa
tōes inspiratōes qz virtutū dono/
rū beatissimū qz singulariū sub spe
certa fructōis iocūdistime ac indis/
solubilis in eēnitare vbi suo spiritui
dū ascēdit obuiauit q̄i m̄r honorifi
cata et q̄i mulier a virginitate sua
suscepit illū. **Q**uid porro dicem⁹
de coniugio spūs deiformis b̄tē d̄gi
nis cū acilla sensualitate sua s̄b ty/
po vel agar vl' bale et zelphe. **N**ō/
ne sēualitas generare d̄z sp̄m plē
virtutū marie moralū q̄i in seruitu
te. **N**eqz em̄ h̄z libertatē essentialē.
h̄z qualē dūtaxat sibi cōitac̄ a spū
Sup istis itaqz coniugis in eadē p/
sona hūana grāde silentiū ē apud
expositores cāticōz qui de ceteris
mysticis plima differuerūt **G**regl.
et **B**eda de ecclia et xp̄o. **N**icola⁹
de lira de synagoga et deo **B**ern.
de aia et verbo et aliqua de hūana
natura ad filij suppositū. **G**. parisiē
lis de vtriqz p declaratōes et di
stinctōes m̄grales. p quales ve fer
tur s̄c̄t⁹ **T**ho. hic incessit distinguē
do multiplex osculū m̄ltiplex vber
et oleū et vngentū. et ita de reliqz
q̄ dilatāt materiā **O**rigenē non ha
bem⁹ quē **H**ieros̄. in s̄ ope testat̄.
nedū alios viciisse. h̄z se ip̄m. **C**eterū
de m̄sumōio plati cū ecclia d̄na sua
quā secūdat spūs s̄c̄t⁹ et ip̄e custos
est ei⁹ typo **J**oseph ad mariā. **R**ur
sus de coniūctiōe angelice nature cū

siue supmentali **cxv**

deo nō legim⁹ exposita s̄ p d̄tecta
seriē cātica. **Q**uid p̄tēa q̄ amoris
lingua bernardo teste barbara est
nō amātib⁹. h̄z q̄lis est p̄cōz amāti
b⁹. sane difficilis cognitu p hec cāti
ca si nō eā efferat familiarē diutur/
na conuersatio. **O**ccultat em̄ se sub
enigmatib⁹ et figuris loquit⁹ p inē
iectiōes voce nunc incognita nunc
inrupta. nūc de repēte ab s̄ in al
tezz q̄i sine lege vel ordinis vel ppo
siti tenacis vel seq̄le semet trāssert
q̄nqz variatis d̄bis sēlū retinet eū/
dē. aliq̄n sensus plurimos vnico d̄
bo occludit. **D**eterret nos hec cō
sideratio p leuiorē de cāticis canti/
coz tēptare s̄monē in hoc opuscu
lo tertie p̄tēis q̄ theologia p⁹ hi
storiā et p̄bia assūpsit originē cāti
ci diuinā in caritate radicati non
cōpletā dare cognitionē q̄ nec ma
gnis voluminib⁹ explet. addito q̄
v̄nctio pl⁹ in s̄ docet q̄ lectio. pl⁹
deuotio q̄z demōstratio pl⁹ deinde
rū feruens in affcū q̄z studiū vehe
mēs in intellectu. q̄zuis vt p̄notauit
m⁹ assidua diuturna qz meditatio
sit nēcia. q̄ valefiat ceteris om̄ib⁹
curis impleat illō. **M**acate et vide
te. **E**t itez **G**ustate et videte. ducat
aiaz optz de⁹ i solitudinē vt ibi lo
quat⁹ ad cor ei⁹ et lactet eā et imple
at solatō cū germie s̄c̄o. **C**ocludē
tes ad extremū dicam⁹ q̄ in amo
ris s̄ cāticoz exercitio sup q̄olibz
aliud d̄fat lusus n̄r pabolic⁹ pue
roz i foro. q̄ nūc ad saltū. nūc idu
cit ad lamētū. **P**rimū sub cōsuman/
di spe coniugij in gloria. **A**lterum
sub formidine perennalis repudiij.

De canticordo

ut exultatio sit cū tremore. Plane timor instar corde sonātis vbi cor vicissim spe dilatat mor timore cōstringit. Hoc at agē eo facili^r philo cap^r in amore dei quo ad exemplū amozosissimi Augustini altius mysteria dīnitatis et familiarius miserā hūane fragilitatis fuēit pscrutat^r dū nescit hō qua districtio/ ne qđ agit iudicē nec quo fine terminē. ve etiā laudabili vite hoīn si semota pietate iudicē. huic augustinus fuerūt p̄fundissime p pia m̄re lacrime. huic sibi iā senī fuerūt lacrime panes die ac nocte. amarissimā qz legiē et lugubrē p̄ ceteris sue senectutis iaz pene extremā duxisse vitā. Crediderit aliquis forsā hoc Augustio p̄p̄ obliuione p̄p̄riē ciuitatis euenisse. Multo ampli^r p̄p̄ iudicioz dei formidinez anxiebat arbitroz sciens nō magnū esse si cadunt peritura menia. et si moriuntur morituri. considerabat qđ leticie et tristitie p̄ tpalib^r vane sūt et n̄p̄bili si ofērant^r eternis. Erat nihilomin^r in pace mētis amaritudo sua amarissima in sūma desperatōe sūme sperās. Possz ex p̄missis gāma mysticū qđ i qnqz voces affectuū p̄m qnqz vocales l̄r̄az alibi diuisim^r ad tres reduci velut in trigono seu in tricordo ad exemplar aliqđ beatissime trinitatis. Timor cū mestitia oriens ex cōsideratōe p̄ris rephātis. Spes cū letitia ex cōsidēatōne verbi redimētis. pietas seu cōpassio sui et alioz ex cōsideratione

Thom^o prim^o ostendit

spūscācti subinde cōsolātis. In d^o Spes timor et pietas resonant in carmie cordis. Tres et ad has voces gāma referto nouū. Dat spes discatū mollē tremor ē tenor atqz. Ut stratenor est cōpatiēns pietas. Cor assidue cordas symphonia cōcōrs. Huic sit ei qz chor^o cōcinit angelic^o. Ita tandē optet gaudē cū gaudētib^r et flere cū flentib^r si nō voluerim^r impropēriū ferre qle notauit xps aduersus reprobā iudeoz generationē sub pabola pueroz in foro clamātū. Cecinim^r vobis nec saltastis. lamentauim^r nec planxistis.

Secundū opusculū.

Opusculū istud de canticordo. i. d. cātico cordis hz tres thomos. i. diuisiones vel tonos p̄ncipales cū notis et notulis. Note sunt cōsideratiōes speciales. notule vero particule singulares. Prim^o tonus cōtinet p̄hemū cū designatione quale fuisset monocordū in statu innocētie. et quale est in statu dīturis p̄fecte vt in xpo fuit et maria p̄ nouē notulas. Ponit vltē^r dīfferētias canticī cordis ad canticū oris cū distinctiōe cāticī noui hōis ad veterē p. x. notas seu notulas. Ponit cōsequē^r dubitatōes multas circa p̄ntia que solūntur p̄ reliquas. xxxiij. notulas. Secundus tonus deducit p̄ncipaliter qđ est ponendum canticordum docens

Monocordū in statu

qđ sit descriptiue. et quēadmodūz
hīc dī suū gāma. et q̄līc fuit in xpō
et maria. Cōtinet. xij. notas s̄m cō
sideratōnes totidē spēales p̄ncipa
les q̄ i vniūso notulas. xviij. singa
res. Tercio thom⁹ instituit nō absq̄
circuitu qualīc gāma forme. p̄ cā/
ricordo otinēs notas et notulas.
q̄ se legētib⁹ offerūt satis plane.

Thom⁹ primus.

Bati q̄ audiūt verbū dei q̄
custodiūt illud. Verbū ha
bituri de cāticis p̄ theoriā
et praxim. Modo p̄cipue de canti/
cordo qđ est dñū dei in cordibus
n̄ris. Quale potuim⁹ exordiū dūe/
niēti⁹ assumē qđ a verbo verbi dei
qđ a p̄ncipio de p̄ncipio qđ a dei sa
piētia p̄ quā cōdita sūt oīa et sine
qua facē nō possum⁹ q̄cq̄. Que lu
dēs erat corā p̄re dñi cūcta opone
ret. cū ip̄z laudarēt astra matutina
Hec ē sapia quā auris bona audī/
et cū oīa occupia. Aperiat igit̄ au/
res n̄ras sonet et expediat dñū dei
cuius toriens ista fuit exhortatio.
Qui h̄z aures audīēdi audiat. Au
ris itaq̄ cordis intelligēs. Quib⁹
nō aptis sum⁹ iuxta p̄uerbiū. Asi
nus ad lyram. qz nullā in armonia
verbi dei dulciore sup mel et fauū
suauitatē inueniēti⁹. Porro si reple
tū fuerit cor n̄r̄z verbo dei. fiet qđ
ab eo dī. Ex abūdātia cordis os
loquī. Abūdet igit̄ bone. Ihu cui⁹
os h̄ loquī q̄ erudat cor istud ver
bū bonū. Abūdet igit̄ obsecro spi
rit⁹ tu⁹ bon⁹ i paupculo corde meo
et impleat illud vt deē s̄mo in ap/

innocentie

cxij

tōe oris mei. q̄ sit sp̄ laus tua in ore
meo. compleat̄ in me monitio tube
aplice q̄ afflatu tuo. abūdantē imple/
ta nobis oīib⁹ insonuit et cecinit
hortās docēs et interpretās verbū
xp̄i ait. Habitēt i vobis abūdantē
in oīi sapia omonētes q̄ docētes
volmet ip̄os in psalmis et h̄ynis q̄
cāticis sp̄ualib⁹ in grā cantātes in
cordib⁹ v̄ris dño. O dñū xp̄i. Imo
dñū xp̄s qđ erat in p̄ncipio ap̄
deū et de⁹ erat dñū. et verbū caro
fcm est. Veni dñe ihu habites i cor
de abūdantē. et si nō i oīi sapia sal
tē p̄ fidē q̄ p̄ dilectōez opes vt do/
cē et omonē valeā me p̄mit⁹. deide
p̄rios meos filios tuos i psalmis
et de psalmis hymnis et cāticis. spi
ritualib⁹ vt sim⁹ i grā cantātes tibi
dño i cordib⁹ n̄ris q̄ gr̄as agētes
p̄ oīib⁹ tibi et p̄ri. Cātet ecce q̄
tuoie vocib⁹ crebris vehementē au/
rib⁹ n̄ris sp̄s tu⁹ bon⁹ p̄ ora p̄ph̄a
rū. tua organa p̄sonās. Cārate do.
can no. Et rursus. Cārate et exul.
et psalli. Et itez. Psallite deo n̄ro
psal psallite regi n̄ro psal. Qm̄ rex
oīs ter. de⁹ psall. sapientē. Hec autē
exhortatō milies r̄petita nullo mō
p̄rius ereq̄ potēit os n̄m nisi p̄mi
tus impletis cordib⁹ v̄ris. Qm̄ ex
abūdātia cordis os loq̄ in cāticis.
Quāfelix illa ciuitas in q̄ iugis
solēnitas vbi vna vox letātū q̄ vn⁹
ardor cordiū q̄ plena modul⁹ i lau
de et canore iubilo. vacat. videt. a/
mat. cantat in eternū pleno corde
toto ore. Felix nihilominus homo
qui factus est rectus. si non im/
miscuisset se peccando questionē

De canticordo Thom^o

b^o infinitis. nō de padiso volupta-
tis et canticis angeloz detrusus eēt
in vallē lacrimaz in ye lamentatō-
nis et plādū. Qui iā opar^o iumētis
insipiētib^o et surdior illis fact^o. cor
fere sic Nabugodonosor hz vt au-
diēs nō audiat. et intelligēs nō itel-
ligat. Formauēat itaqz dei sapia
ad similitudinē maioris mūdi corp^o
corp^o hōis i cui^o medio posuit cor
instar solis i celo. Cōposuerat illū
tanqz instrū vel organū musicū tē-
patissime cōcordatū. in q^o et per q^o
spūs hūan^o tūc vtiqz psallēdi pitif-
sim^o vtpote plen^o vbo dei cātabat
iocundissima cantica syon celestis
ihrlm. nec erat dissonū q^oqz in pul-
cerrimaz oia cōsonabant melodiā.
qm̄ nihil erat vt hic et nūc obuiāz
rōni. sub cui^o impio cūcta erāt q^oqz
modū postea fuit i orgāo corp^o
beati illi^o de q^o mulier q^odam extol-
lēs vocē de turba dixit. Stūs venē
q^o te portauit. Beat^o pfecto qz p
oia subdit^o erat vbo dei cōcōrs qz
rōni. cōcōrs insup sine dissidētia sibi
ip̄i. Cognouerūt hāc inesse debē
cōsonatiā hūano cordi p̄hantes ali-
q^o sic Arisl. tradit. q^o in vtuoso oia
cōsonāt rōni. Quid aut magis hōi
p̄p̄iū esse d^o qz rō qz viuē dñē p̄m
eā et eidē cōsonare. Puto at nullūz
talē inuenēat Arisl. vtuosū vbi nō
frequenti^o dissonaret ver^o hō rōni
corp^o videlz mortis hui^o. s^o ita vo-
luit nō qles videbat. s^o qles esse de-
bē cēsebat p̄hs iste clāssim^o descri-
bē dū felicitatē venā hūana natu-
ra. Porro null^o vnqz p̄hantiū et

prim^o

De differētia

pscrutatoz seculi potuit attingere
vnde eēt dissonantia talis in hōie.
quaz heu cogimur sentiēdo fateri.
sola fides hāc ex p̄cō p̄moz parē-
tū venisse reuelat. et hoc altero du-
oz modoz ponit a sc̄is. vn^o est q^o
iusticia originalis erat integritās
institute nature hūane a deo cui^o p
fecta sunt opa q^o aie immortalī cor-
p^o aptauerat potēs non mori et p
cōtēpās rōni. Ponūt ali^o iusticiaz
originalē fuisse habitū quēdam ad-
ditū q^o fiebat tal^o coaptatio ad rō-
nē q^o diu rō subdita eēt deo. qua iu-
sticia sublata sensus velut effrenes
absqz retiaculo pruerūt in obiecta
sua sp̄eto nec expectato regimine
rōnis. Grādis apta ē cōditionis
tā p̄phetice qz theologice materia
s^o ad rē quā attēdim^o accedat pri-
mus cor n̄m et os n̄m. tradere sc̄z
notitiā canticordi. i. cānci cordis. vñ
p̄cedit cānci oris. qz d̄ras ad in-
uicē p̄mo si notauēim^o patebit q^o
tas seu natura citi^o vtriūsqz. quō p̄-
terea verbū dei vepz affirmat q^o ex
abūdiātia cordis os loquit^o et can-
tat. Canticū oris ē vox sēbilis nu-
merosa ab auditu exteriori p̄p̄ie p̄-
ceptibil^o. ponit^o vox p̄ genēz nūero-
sa diūgiē. q^o p̄ d̄ra ad voces nullā
hñtes numerosā p̄portionē. Adit^o
ētia clausula p̄p̄e voces cordiales
inēsecas et intellēuales q^o p̄cipiunt^o
aure cordis vñ intellēs p̄ut scriptu-
ris sacrl. et p̄bid. locutōib^o trahi p̄t.
hēm^o sic p̄mā p̄cipuā d̄raz a cantū-
cordis q^o ē vox intēior nūerosa ab
auditū solo intēiori p̄p̄ie p̄ceptibil^o

cantici cordis ad can

Canticū oris ouenit aialib' pfer
tim auib' in qb' numerosa vox iue
nit ab auditu exteriori pprie pcepti
bil'. Testat h' philomena. h' alauda
h' carduell'. h' turtur et yzūdo. ci/
gn'. et alia mltia. **C**olligim' h' scdaz
dfaz a cantico cordis maxie rōna
lis et hūani. de q' pñs est inq'sitio.
Nñ quis in auib' ocinētib' si cui/
q'suū cor sit et imaginatio quedā
seu fantasiatio numerosa q' se mō/
strat exteri' sit deniqz multiplex pas
sio. nihilomin' ad canticū nrm cor/
dis siue canticorū nō attingūt. hic
aspicim' q' passionēs et sensus sūt
in irrōnalib' dēminare p obiecta
sua et vniformit' opat' qdlibet indi
uiduū sue speciei. **N**ñ em' cātat aliē
vna philomena qz alia. sic nec aliē
facit nidū suū. **S**ec' in hōie cui' rō
nō est ad vnū limitata. vñ tāta va
rietas in hūanis oriē. **N**az qd est
sparsus p industrias singulares in
bzūis. rō colligit in se totū. **C**anti/
cū oris p't ab altero agnosci et p'ci
pi et iudicari. **C**anticū hō cordis.
sol' ille q' erit innotescē mediate v'
immediate. **F**ac ad h' illud aplicum
Tu dñe q' nosti corda oim'. **E**t ill' d'
De' intue' cor. cū multis in hanc
sniāz. **Q**ualit' at pateat cor hōis v'
hic vel in p'ria. tā angelis qz sādīs
seu locutiōne mutua seu orōis dire
ctiōe deuota alibi videt'. **C**anticū
oris p't cū altero cātico oris p' cōci
nētes ad inuicē obinari ac in vnaqz
colligi symphonīā. hoc i discātib'.
p' tenorē. per contratenorē. p' minuci
as. q' p' frāctiōes vocū multifarias
Experientia mōstrat. et ars certa

elicū oris

celiq

tradit et scribe. **N**ec at oia fieri nō
pnt saltē hic in via p hōies foris in
cātico cordis. **O**surgat p inde diffi/
cultas cognitionis canticorū ap' d'
eos q' nō ouertunt ad cor h' ab eo
negligētia vel ruditate vel impitia
diuētunt'. **C**anticū oris p't inuito
fieri q' aptis aurib' velit nolit ill' d'
audiet. aut si cōstitit in gesticulatōi
b' vt sūt tripudiatōes ill' d' inspiciet
nisi tunc oculos clausos habuerit.
Canticū hō cordis aliē vt pmissū ē
nō p'cipit immediate ab auditu v'
intuitu. etiaz si conatū suū dederit
ad audiendū vel videndū. pnt nihī/
lomin' cōiecture qdaz sumi quēad
modū ex occurso faciei. ex oculoū
nutu. ex gestu corpis. cor se p'odit
Canticū oris p't fieri sine libero
arbitrio p motū naturalē vel aia/
lē vel exnsecū seu alienū. p' in aut
b'. p' i pueris et alijs nōdū hūitib'
expeditū iudiciū rōis. **N**ñ hō cā
ticatorū qle p'rim' sola p'ouē p't
libtas arbitrij vbi volūtas p'mo/
net et inclināt rō deliberans orōi
nat et impat'. **T**ādē volūtas ereq'
tur q' effectui mādāt'. **E**cū p'inde cō
cordāt dū vn' attribuit exēpli grā
orōez volūtati. ali' rōni. **S**ic p'rea
dū vn' d't orōez et cātica p' virtu/
tes itellēuales. ali' p' morales. ali'
p' theologicales. ali' p' dona cāri
Siqdē nullū ē cāticū qd nō possit
a v'tute qlibz ipari. i. mediate cāri
Ita em' videm' i oib' actib' bonis
h' i medio p'ductio et electio. suaz
h' p'p'riā v'tutē vt sperare spē. dñi/
gē caritatē. orare deū. et sibi cauē
religionē que species habz iustitie.

De canticordo

Canticū oris de se indifferēs ē ad bonitatē vel maliciā de genē moris dat ratio. qm̄ de se et intrinsece nō est act⁹ liber. **P**rtēa si dicif bon⁹ moralif aut mal⁹ laudabilis aut vitupabilis optet qd hoc recipiat aliunde. et hec dīa sequif ad pcedētē. **S**z canticō cordis dam⁹ laudē aut vitupū tanqz sit a libero arbitrio elicitū et pīde essentialif et inēnsece libez est hūmōi canticordū. **N**olum⁹ tñ ab actib⁹ hūanis extrinsecis tollere laudē vel meritū. s; hoc habent ex picipatiōe et origine pīme libertatis. **C**anticū oris pōt violentē elici scz ab extrinseco nō ofērente vim passo. et saltē diuina virtute. **S**ec⁹ inuenies in nō canticordō ad qd volūtas cogi neq̄t. **I**mplicat em̄ qd actus cordis hūani sit elicit⁹ libere et respectu eiusdē sit violent⁹ iā volūtas patiens vim ofēret nec ofēret in actu suo qd implicat. **C**anticū oris est subiectiue in re materiali et extēsa siue sit siue nō sit organica. **S**ubiectū vero nri canticordi est in solo corde rōnis. siue sit portio supior et quasi vir. siue inferior q̄i mulier. siue in quadā scintilla et apice intelligētie pure quaz mentē aut sinderisim qdaz appellāt. **S**z ubiqz suū elicit canticū sine vīu corpālis organi req̄sitio q̄uis ad fātāsmata pūs aspexerit. et ex illis spēs intelligibiles abstraxerit. **E**t hoc si nō sit ex alto virtute vbi dei collustrātis immediāta reuelatio.

Canticū oris spectat ad veterem

Thom⁹ prim⁹

hōiez. canticordū dō nrm pīnet ad nouū. qd fm̄ deū creat⁹ est ad imāginē et similitudinē suā nō dītaxat in vestigio. **S**eqm̄ur hoc loco dīdēa tiōnē apli de bīpīto hōie in q̄libet viatore. cui⁹ intelligentiā et mystēriū nūc et hic supponim⁹ dicentes ofēquēter tot esse dīas assignabiles inter canticū oris et nrm canticordū quot et q̄ntas apls assignauit inter nros hōies hunc veterem istū nouū sub vna et i vna hōis naturali pīona vt qd vetus tinnisat lege carnis et pēci qd obuiat et dissonat rōni. qd legi dei subiect⁹ nō ē. qd captiuat nos s; iugo pēci. qd ita de reliquis. **A**t nouus agif. ducit⁹ regif spīritu libertatis et iustitie. et adoptionis filioz dei. et spe hereditatis eterne. **C**ollocato tenore dicendoz ofēquēter notulem⁹ nūc respōdendo obiectionib⁹. nūc nra ponēdo. habēt in pīmis dubitationē ea qd dicta sūt de canticō cordis qd distinguif a canticō oris. qz pōt fieri sine eo. **C**um dixerit xps qd ex abundātia cordis os loquit⁹. **C**uz p̄terea certū sit nullā vocē qd est sonus ab ore aialis platus fieri sine corde qd est pīncipiū vīte et mor⁹. **R**espōdem⁹ qd vbi sūt in aliq̄ dīsciplina seu vītatīs ognitione diuersi termini qz q̄libz hz acceptōes mltiplices seu p analogiā seu p equocatōez restrictio vel limitatio p̄ et v; pmit⁹ fieri vel supponi ad certū aliqd significatū. alioqn̄ incideret statiz ofusio. et ex ofusioe deceptō

de monocordo in statu

seu sophistica palogizatio. Propterea si dicitur in primis presupponi quod non sit dicitur. oportet quod illud esse certum. vel quod sic vult impositor cum nonia sint ad placitum vel ex usu auctoritico maius colligit. **C**onstatemur itaque cor dici multipliciter et ad multa. sicut os. Placuit nihilominus ex causis impositis coartare sermonem. modo quod dictum est ut cor significet in homine liberum arbitrium rationis. Os vero notet organum carnis. quod quis etiam cor ita sumptum habet suum os in seculum ut ibi. labia dolosa in corde. et corde locuti sunt. Os carnis pari modo suum os habere inueniunt ut ibi. In ore fatuorum cor eorum. **C**onsequenter notandum est iuxta divisionem apostoli de duplici homine. nouo et veteri quod duplex est in genere canticum. unum nouum. vetus alterum. quod distinctio sumitur penes virtutem et vitium. celestem et terrenum spirituale et carneum. liberum et illiberum. gratiam et peccatum. meritum et demeritum. caritatem et cupiditatem. vel amorem dei et amorem sui quod dicimus libidinem. Quod sit in canticis ut quicquid spectat ad virtutem immediate vel mediate elicitive vel impatiue. intrinsece vel extrinsece essentialiter vel denotatiue. illud cōputetur in canticum nouum. aliud autem ex aduerso vetus reputetur. **C**olligitur habet distinctio rationabilis ex apostolo locis plurimis. Et quod Christus dixit. Ex verbis tuis iustificaberis. ecce nouitas. Ex rebus condemnaberis. ecce vetustas. quod duo tamen a cordis abundantia procedunt. Stabit igitur quod si canticum sit in ore unius nouum. et in altero vetus

virtutis perfecte

cxv

Imo sunt in eodem ore tpe et corde mutatis. Cur autem ista notamus nisi per cognoscenda veri distinctio canticorum cordis a canticis oris quod non sic accipienda est ut non plerumque conueniant et sit aliquod canticum oris nouum licet non in sece et elicitive. Sit preterea canticum aliquod cordis vetus dum vltro pessimas machinas cogitationes et ab eo exeunt iuxta verbum Christi. cogitationes male. homicidia. adulteria. fornicationes furta. falsa testimonia. blasphemie. auaritie. nequie. dolus impudicia. oculi mali. superbia. stultitia. **A**des quod prauum cor tale. quod dissonum et horribile. **O**pponet hic forte nobis de pueris quod non dum habent usum cordis intellectuales quod est iudicium liberum rationis. **N**one sequitur videtur ex prenotatis nullum in ipsis esse canticum nouum neque vetus plus quam in bestijs et auibus. **C**um tamen Christus approbas cantica pueroz hebreorum confirmauerit dictum suum auctoritate prophetica. **E**x ore infantium et lactantium profecisti laudem. **P**roinde frustra ponerentur in ecclesijs pueri. qui tamen videntur gratissima portio chori canentium. **Q**uid itaque dicemus de beato illo infante Iob baptista in matris utero gestante. saltare et exultare. **N**one fuit ista spiritualium nouitas gaudiorum? **C**ui mox occinebat mater exclamans voce magna. **B**enedicta tu in mu. **C**anticum insuper addit suum Maria dicens. **M**agnificat anima mea dominum. **F**uit plane nouitas in beato puero cum nouo cordis. **P**ut quod peracceleratum est in ipso iudicium rationis. aut quia

De canticordo

spūs xpi mouit cor nescientis ad exultatōē nouitatis. sic de pueris hebreoz. imo et de pphicis uiris et de ipīs etiā aplīs die pentecoſtes dici pōt dum dīna patiebant. put de Jerotheo loq̄t dīōn. dū qz rapiebant. ducebāt. agebāt a bono spū uehemētī qz agebāt. Quo contra de uesana uate dīr in malū dat sine mēte sonū. In illa si q̄dem et filibz spūs phitonīc nō erat sub dīt illis quēadmodū de pphīs af firmat apls qd spūs eis subiectus est. Biedōez intellige nō seruitutē. h cō descensūe pietatē. ut xps fuit Jo seph marie qz subiectus. Ceterū d pu eris alijs spēalī nō inspirat. cantā tibz in ecclīa deū qz laudātibz. qd dicem. Nūq̄ dānabim? vel inē ue tera qī soli? ozis sint aut carnis nu merabim? Possēt qz fieri q̄stio de musicis organīs tā in veteri qz in noua lege ad dīnas laudes cātan das ordinat. de carminibz deniqz q nō intelligūt ut sepi a multis cā tātibz q sūt sine lris idiote. Sup petīt h loco necīa cōsideratio de li bertate actū quā alibi latī expo sitaz breuīt h recēsem. Est itaqz li ber act? ille sol? formalī et inēsece q elicit a uolūtate libera formalī et essētiālī. et tale ē canticordū nřz .i. canticū cordis put exposuim? q repositū ē i organo cordis q dīr ei? abūdantia. Quisqz igit in has forte lras incidēis uigili corde sp intellige coaptationē hāc nřaz de corde ad signādū dūtāt liberū spm hūanū. qz inueniat dīctum

Thom prim

cor carneū et lapideū. h apd nos cor dīctū de spū sm cōditiōes suas arbitremur. Sūt alī act? q dicūt li beri picipatiue eo q impant a uo lūtate libēa. et h diuersis ordinibz vel gradibz p̄ximis aut remotis in ordine ad spūalis cordis implum. Exemplū in canticō qd elicit pmo a mēte cordis. h em uerbo uir Ma ria in suo magnificat. Deinde for mā i corde carnis p imaginatiuā dūtē canticū sile p impm uolunta tis. pcedit deinceps ad sensus ex teriores. p̄sertim ad os ubi fit so nus vocalis. aut p̄gredit vsqz ad p̄cussione instrumentoz musicoz in qbz fit resonātia q lz fiat in rebz nō aiati. nec ullo mō libertatē hntibz. Dicunt tñ hec cantica libera qz sūt saltim mediātē a libēo impata. Ex emplū de sagitta qm ad occisione hōis missā dicim? lib ē mouēt. pba tio qz mors inde secuta lib ē facta iudicat et punit. Quo circa p̄z rñsio cur pnt inē cantica noua nu merari imo et dici meritoria multa q carēt sensu. qnto ampli ea q cuz aliq sensu sūt et cū quodaz inclina tōe spōtanea nō sūt in pueris ē. nā et bruta picipāt aliq tali sponta nea lz nō libera motione. qz nō ita p̄sus agunt qn coagant. Tanta deniqz uiget in aliqb? estimatiue dūtis claritas ut picipes eē liberi tatis et diuī haust? ut de apib? po eta dixit uideant. Et vñ h nō ex lege dīnitatis a Dīōn. tradita q infimis supioz cōiungunt supma inferioz. quēadmodū igit ouenit

de plurib⁹ dnbica

spūs hūan⁹ cū angelis in apice mē-
tis. ita et brutalis cognitio cū hōis
imaginatiua virtute. **P**laceat vl-
tra p̄gredi. videbim⁹ q^d nulla pe-
nit⁹ opatio in vniuerso quātūcūq³
naturalis habeat q̄n relata ad pri-
mū p̄ncipiū dicat⁹ et sit libera tāq³
ab eo liberrime p̄ducta. **E**t ita q̄li-
bet opatio laudabilis ē et collau-
dāda. **S**ic eleuati p̄p̄be cōsiderātes
oīa i ordine ad suū p̄ncipiū collau-
dare dixerūt ip̄m deū ⁊ ad collau-
dandū et b̄ndicēdū cōgratulando
cōplacēdo q̄ sūt hortati. **Q**ue cōsi-
deratio q̄ late pateat ad cantica
cordis n̄ri sciet cor illi⁹ q̄ ex snia di-
cet cū p̄p̄ba. **N**ā mandatoꝝ tuoꝝ
cucurri cū dilatasti cor meū. **Q**ua-
le salomon d̄r habuisse latū nimis
Quanto ampli⁹ illa btōꝝ btissima
cui oueniebat illud **I**saie. **T**unc v̄-
debis et afflues et mirabi⁹ et dila-
tabi⁹ cor tuū. q̄ in omib⁹ et sup oīa
videbat ⁊ audiebat cantantē filiū
suū dei verbū. **I**nuenim⁹ p̄terea
rōes alias in pueris cur ad ecclesi-
astica cātica mancipant⁹ q̄ uis nō/
dū plen⁹ sit in eis vsus rōis. p̄mo
q̄ tollit ociū iners qd̄ multa mala
docet. dehinc habit⁹ ton⁹ facili⁹ ad
q̄rit. **R**econdit insup memoria sibi
cātica q̄ postmodū meli⁹ intelligē⁹
dū q̄i ruminanda deducta fuerint
addētes pie meditatiois et iudiciū
rōis. **I**dem⁹ ita fieri circa discipli-
nas alias vt in grāmatica puēi cō-
mēdāt⁹ donatū cui⁹ nulla ē in ip̄is
tūc intelligētia. **N**ode q^d assistētes

tionib⁹

cxvi

magni recipiūt hmō cantica pue-
roz ad eleuatōez mētis in deū. **I**fa-
ciūt insup illa cātica sua esse dū ea
vel p̄cipiūt vel instituunt vel appro-
bāt vel ip̄is semet afficiūt. q̄uis nō
ē om̄ino tollēdū q̄lecūq³ mētū ab
ip̄is pueris q̄ gr̄az baptismalē ha-
bēt et q̄z āgeli sp̄s vidēt faciē p̄ris
Qui deniq³ pui. nō puo q̄nq³ affe-
ctu ferūt i deū. sic de se refert aug.
Nō euenit ibi esse pl⁹ affectōis vbi
min⁹ cognitōis naturalis positū est
Ptz in aialib⁹ et feminis. **E**ade-
ret hec q̄rimonia nullis p̄ sua indi-
gnitate v̄bis explicāda d̄ pessimis
seductōib⁹ pueroz q̄z puritas vt
angelica venerari seruari q̄z debēt
q̄s ad cantica modesta sc̄a q̄z iux-
etiā p̄bi traditōnē optebat institui
Sz ve et ve carni et sāguini qm̄ p̄/
ter ⁊ vltra corruptōez naturalē p̄-
uerse originis gaudet malignans
flagitiositas mafoꝝ demergē col-
lo ten⁹ puulos in scenoz gurgitez
v̄boꝝ factoz et canticoꝝ. **C**ōsola-
tur tñ apls electos dei q̄b⁹ diē. oīa
coopari in bonū miris p̄sus ⁊ in-
cōphensibilib⁹ modis. **E**t q̄admo-
dū de veneno cōponit tyziaca sic p̄-
ditio maloꝝ saluatio fit electoz.
Fit demū opatio eadē v̄puta can-
ticū oris puerilis vni ad vitā altr̄i
ad mortē. ac p̄inde diuersis respe-
ctib⁹. idē cāticū vitā et mors nōia ē
Surgit alia dubitatio ponēdo
d̄fas canticū cordis et oris. **D**idū
est canticū cordis esse libez et inēn-
sece. ac p̄inde laudabile ⁊ in nostra

De canticordo

ptate. videt expietia tradicere cu
qrelis deuotoz frequen lametan
tiu illud de psalmo. Cor meu vere
liqt me. Na cur p magno et pcpuo
dono loquit dauid ad dnm. Inue
nit seru tu cor tuu vt ozaret te si
passim omib b ocedi videt. Sup
addit obiectio no min plena mur
muris apud multos. dz em. Si ca
ticu cordis suffic apd deū. cur ad
dita sūt tot cantica oris q corpus
atterat sua multiplicatōe et mentē
dinerūt a sua duotōe. et nō nisi fa
stidiū frequen sua repetitiōe nau
scanti causant. Est alia qstio sup
modo traditōis nre de canticordo
nouo q videt sua nouitate vel ar
rogās vel inutilis vel oficta vel
bosa. Verūtn expediam duas an
tea ppositas dubitationes. et dica
m ad pma de libero vsu canticordi
nri qd intelligim cu psuppositiōe
et nō aliū de sez impedito et absoz
pto h stante iudicio rōis. Na et ar
bitriū dz libez d rōne iudiciū. hoc
āt impedimentū fit aliqn nō impu
tabilit ad culpā ex toto. qnq ex tā
to. modi qz causantes hec impedi
mēta alibi traditi qrendi qz sunt.
Cetez stante iudicio rōis pnt no
uus hō regenerat in xpo libe can
ticū nouū cordis exercē vel elicere
modo tali aliq talez notabim fm
voces et p voces affectuū. etiā vbi
canticū oris nullū seqret. Alioqn
ap lica monitio. tā pauli q Jacobi
frustra esset. hoc aut fieri sp posse.
idcirco qbusdā nō apparet. qz vel
nō sētūt hmōi affectiōes in corde

Thom prim

suo carnali qles dicte sūt et posite
sūt passiōes a pbs qī sole. vt spes
mer. meror. gaudiū. aut oppositas
volūtati sue passiōes. tales ipi pa
tiunt inuiti. Nec ē fatemur nō me/
diocris neqz irata oquesta timora
taq qz ofciaz vehemens eragita
tio Cui sub vni casus exēplo cona
bimur rōe aperiēdo dicendis in
fra viā. Celebriter qrit et passim a
theologicis. si dolor stritionis de
pcis debeat esse maxim. et si min
esse pnt. Notāt ipi distinctiōe vtilē
et accommodaz valde p canticordi
nri toti intellectu. Est inqunt do
lor aliq in sola rōne q libeo subia
cet arbitri. Dolor iste et displicen
tia vel odiū vel detestatiō sic elicit
cū grā sufficit ad detestatiōe pccī
supposito q null in corpe dolor se
qret. Attū dz dolor de pccis et do
lor maxim. qz de nulla re altēa tē
porali tanta detestatio elici debet
a corde rōis. sic nullū est damnu
pene qd eqparet damno culpe.
Dolor ali ē quē pbi numerāt inē
passiōes cupiscibiles sensualis.
q cōsurgit ex apphensione obiecti
discōueniētis ipi sensui corpali. hz
hic insup causari cū motu spiritū.
et stritiōe cordis. Hūc vtiqz do
lorem nō optz esse maxim in peni
tēte. imo nimi et culpabilis eē pos
set. vtpote cordis sensualis et cor
pis destructiu. Porro non est fm
hūc dolorē mēsurāda sp bonitas
pnie. Qui rō est. stat em duos esse
et sepe videm qz vn ex oplexiōe
naturali cor hz strennuū et virile

Solutio dubita

nec lacrimis idoneū ita vt v el vix
vl nunq̃ flere possit. Erit alter cor
dis feminei mollis ad oēs misera/
tōis occasionē lacrimis laxū vel p
nū. p̃rim⁹ eliciet detestationē pccī
sui intensius in aīo. forti⁹ et lauda
bili⁹ in casu q̃ ali⁹. nec apphendet
illū sapiētis verbū. **C**or durū male
habebit in nouissimo. Jā em̃ talis
pccā detestās p̃p̃ durū nō durum
cor h̃re h̃ molle dicēd⁹ ē. fit tñ vt se
pe redūdātia doloris cordialis in
corp⁹ nisi sistat se libē mens ne fluat
in inferiora sicut in xpo fuit. sic po/
terat **A**dām sicut marīa nullū
h̃is motū puenientē iudiciū rōnis
impabat vt placebat in corp⁹

Eliciunt ex hac distinctione ma
gistrali ⁊ audētica vulgata pbata
recepta q̃ salubres et pulcre cōfide
rationes. **P**rimo q̃ nōia sensibiliū
passionū transferunt rōnabiliē ad
affectōes volūtatis significandas.
hoc cōfestim p̃spiciū est de dolore
de quo min⁹ q̃ de plurib⁹ alijs ap
paret. et hoc diffuse deduxit **A**ugl.
in suo de ciuitate diuersis libris et
capitulis. maxie dū lōgā de opini
one stoicorū ex historia agellij texit
orōez. sumpta occasione de passio
nib⁹ demonū fm̃ positionē plato/
nicorū. nōiatim apulei. q̃ describēs
demonēs dixit eos esse aīalia cor/
pe eterna. aīo passibilia. om̃i vide/
licz genē passionū quales in hōim
cordib⁹ expimur. **N**ec pinde nitē sal
uare superstitiones gentiliū et sacri/
ficia et carminatōnes. qm̃ dixit de/

tionū

cxvii

mones talib⁹ allici vel placari. **Ce**
terū **A**ugl. cōcludēs ex hac misera/
bili cōditōne damnationē demonū
puerissimā. plus q̃ hōim. hic etiā
pessimorū redit ad rememorationē
duarū sectarū. **U**na fuit stoycorū
q̃ passiones ponebat in sapientez
cadē nō posse. qm̃ erat virtuosus.
virtutes at̃ īfēbilitates. qz sēū p/
hibent passionū. **S**ecta fuit altera
peripateticorū q̃ nō dānabat passi
ones oēs nec a virtuoso phibebat
si fierēt moderate. **C**ōcludit tñ **A**u
gustl. disputationē h̃c magis esse
verbale de nōib⁹ passionū q̃ reale
de suis effectib⁹. **F**allebāt at̃ stoyci
qz solū cōsiderabāt in hōie rationē.
nec aliqd h̃re debē qd esset cōe cū
corpe credebant. **D**ecept⁹ est econ
tra itul⁹ epicur⁹ nihil in hōie more
sauceorū p̃ter corp⁹ attēdēs et di
cēs in corde suo nō ē de⁹. **F**ides xpo
cōsonat illū tate rōnis **A**ristoteli po
nēti in hōie aīaz rōnalē et corp⁹ or
ganicū. hec sūt put hic loquit⁹ ⁊ ca
ro. **F**uerunt apud nos p̃cipui duo
theologi q̃ vn⁹ magis īsecutus
phiaz **A**ristoteli. tradidit nōia passi
onū nō p̃prie dici de affectiōib⁹ spi
ritualib⁹. **A**lter pl⁹ herēs augustino
tradidit in spū rōnali sic inuēiri cō
cupiscibilē et irascibilē volūtarias
fm̃ p̃p̃riā theologorū acceptionez
q̃admodū in appetitu sensuali fm̃
p̃bm. **E**t hoc absq̃ dubitatōne pu
tam⁹ esse vcz. quāuis vt **A**ugl. tra/
dit frustra de xbis vbi de re cōstat
necit⁹ cōtrouerfia. **N**eq̃ em̃ plus

ipse quāto min⁹ quis theolog⁹ ne/
gat etiā deo gaudiū esse delectatō
nē et letitiā. dīc em̄ deū vna simpli
cissima et immutabilissima opatōe
delectari. **Plato** q̄z dīc deū postq̄
mūdū fabricauit exultasse gaudio.
Et in sacris lris. gloriā sapia deli
cias suas in filiis hōim. **Et** q̄ leta
bit de⁹ in opib⁹ suis. nō q̄dē effect⁹
sui mutatōe. s̄ exterioris opatiōis
innuatōe. **¶** **Elicif** apli⁹ ex p̄nōta
distinctōe tanq̄ clauē nra p̄ canti
cordo q̄ non ex motu cordis car
nalis accipi d̄z virtutū aut vitiōz
nec etiā reuelatōnū vīculis et cer
ta distinctio vere p̄sus enūciauit
sapiens. **Cor** tuū sic pturiēs fanta
sias patit nisi ab alto immissa fue
rit vīsitatio. **Nec**q̄ paz formidāda
ē vbi dei p̄ os psalmiste cōminatio
Dimisi eos p̄m delitōē cordis sui
ibūt in adinuentiōib⁹ suis. **Quāq̄**
dixisse legat⁹ deuot⁹ **Bern⁹** q̄ ex mo
tu cordis spūssācti p̄ntiā agnosce
bat. **Qd** qualit̄ intellexerit habeat
ex alijs dīctis suis et regulis euan
gelicis. q̄ nō i motu passionū corpa
liū. s̄ imitatōe et custodia diuinorū
p̄monū cōsiliū dicūt eē ponēdū. **Cō**
siliū meū inq̄t p̄s. iustificatōes tue.
Passiōes at cordis carnalis habe
to eo suspēctiōēs q̄ seruētiōes nec
rōis frenū sequētes attēderis quā
tūcūq̄ scē deuote iuste sublimes ap
pareāt. qm̄ later in talib⁹ aut s̄ ta
lib⁹ vt sepe demoniū meridianū
Habet enī q̄ nō sp̄ illi sūt vtiōsi
ores q̄ iudicant deuotōres in opū
tōib⁹ et lacrimis ad q̄s sex⁹ femi
ne⁹ q̄z p̄n⁹ ē cāta ē deuot⁹. **¶** **Nec**
potuerit iste vitates cū s̄lib⁹ infra

explicari solūdo tertiā dubitatōz
si scōdaz p̄mit⁹ absoluerim⁹. p̄ rep/
hēsiōe murmuratiū oīra tot cantū
ca oris q̄ carnis eē ponim⁹ et q̄ fie
ri crebro cū fatigatōe hōis vsq̄
nemo negat. l̄z alia et alia rōe h̄ 7
ille moueat. **Cōsonat** distinctio de
dilectōe dei quā nō optz sp̄ eē ma
ximā in sensu p̄ intēsiōē vel exten
siōē. s̄ in mēte p̄ app̄tiationē 7 p̄
pōderationē qua citi⁹ eligit̄ om̄is
amor ali⁹. **¶** **p̄rie** et vite. **deseri** q̄z dei
subeat̄ offensa. **Datuit** i martyrib⁹
magisq̄ i carnalit̄ philocapti. **Sal**
uat hec distinctio oīē q̄ pacto stāt
sit in eodē tristitia et letitia. cū mo
t⁹ habeant oīrarios in corde. **Illa**
stringit. hec dilatat. **vep** nō in men
tali s̄ sēsuāli passiōe locū h̄z. **Demū**
ad edificatiōēz ecclīasticorū maxie
mōchoz pauca notem⁹. **¶** **Ecclīam**
oīdēm⁹ ciuitatē gliosaz eē. **Pretēa**
reginā illā q̄ astitit a dextris dei in
vestitu deaurato circūdata varie
tate. **Esse** rursus corp⁹ insigne my
sticū h̄ns instar corpis natural̄ mē
ta mēbra q̄ nō eūdē actū h̄nt. s̄ in
ea distribuit spūssēs dona sua put
vult taz ḡtuita solū q̄z ḡtificētia. i.
gratū faciētia. **Deniq̄** ciues hui⁹ ci
uitatis optz quēlibet ābulare vōri
one qua vōr⁹ ē. hūc i actia. alieq̄ in
otēplatiā. nūc i opatōe. nūc i ocio
sco. q̄nq̄ i obediētia rgulari. aliq̄
in quadā spūs et corpis libertate.
¶ **Descēdit** h̄mōi varietas vsq̄ ad
cāticorū diuersificatōēz in ecclīasti
cis crimonis multiplicē. **Iraq̄** dū
apli discurrebant i oēz terrā ad cō
uersionē gētū. **Ipi** tñ nō legunt in
h̄mōi canticis extēiorib⁹ semet exer

misle. **P**ertim more iudeorū i syna/
gogis et tēplo salomonis. Et qm̄
legalia cessasse docuerit ac deiceps
magis traduxerūt rit' gētiliū p fla
mines et archisamines ad eccliaſti
cā policiā qz p sacerdotiū **A**aron
sū sine tñ altero qz gētiles. Porro
tpe martiriū circuierūt aliq in melo
tis in pellib' capnis in mōtib' q spe
lūcis et in cauernis terre ap d qsz
quales satis pphabile ē vōlia canti
ca nō fuisse. **P**ost dilatatōnez ec
clesie ac redōita pace fuit nihilomi
n' mltā varietas. sola psalmoz ac
cētatio tenuis fuit apd aliquos.
apud alios celebrior cum arte sua
cant'. fuit apd alios discant'. **A**d
dita sūt cymbala in eccl'is bñ sonā
tia q cāpanas dicim'. **F**ueſt apud
alios organa multaz fistulaz iun
ctis apud aliquos tubis ductilib'.
Postremo qd nccē ē numerare per
singulas quales i canticis eccliaſti
cis habite sūt et nūc obseruant va
rietates. **R**em amas ad fructū vel
vſū. **D**edit **A**ugl. qdaz loco cōfessi/
onū suaz intelligi nō quaz eē diffi
cultatē circa rem hanc ita vt in neu
traz ptē ausus fuerit p̄cipitare sen
tētiā. **N**az cū recordabat institutio
nis ambrosiane de canticis et h'p/
nis ne ppls in ei' custodia vigilās
merore tabescēt. dū qz lacrimas su
as meminerat quas hmōi vocib'
acriē amor' habuēat reliquabat
veritas in cor ei' et bñ cū illis sibi
erat. trahebat approbare cātandi
talē morē. **S**z postremo dū sētens
blandimenta dulciōz canticoz ce
dē sibi in qndaz auriū voluptatez
dixit se malle tūc cantantē nō audī

re. nā penaliē inq̄t me peccare cōfi
teor dū pl' ip̄e cāt' qz io qd cātā
me delectat. **C**ōq̄sitorēz hz b vlti
mū non mediocrē pmo de musicis
iſtrumētis et organis q nihil vti/
qz loquūē vltra mulcentē armoniā
nisi p incertis intelligētia. **S**z q de
laicis alijs qz nō intelligētib' ea q
cantantē q̄i par ē difficultas. **D**ein/
de supaddit altera pncipalis dubi
tatio de multiplicatiōe cāticoz mē
tis deuotionē suffocāte sepi' qz re/
fouēte. **M**arie cū beat'. **G**regl. alter
ex institutōib' taliū cāticoz iudica
uerit indignū si dediti dō dei stu
diū suū in istis tps qz parent. q rō
videſt ad dispositos cōtemplatiōis
ocio trahi. ne officiū qd p deuoti
one et xpiana pfectōe institutū est
cōtra deuotōez militet. aut pfectio/
nis culmē apphēdē p̄pedit. **P**au
ca dicam' p re tātā. fatemur em̄ q
plene satisfacē nō h sufficim'. **M**ul
te sūt cāe multiplicatiōis psalmodia
rū vocaliū in eccl'is. **U**na est vice
laicoz laudabilis occupatio. **A**ſsi
stētū solatio. **D**iscolorū moz de
uiatio. **C**ohabitatiū regulatio. **P**e
nalis satisfactio. **C**arceralis manci
patio. **D**ei collaudatio. **T**ori' ecclie
repñtatio. **V**oti cōplērio. **M**utua re/
cōpēsatio. **U**tilis assuefactio. **M**ētis
hūiliatio. **H**arū āt. xij. cāp et si sūt
alie nō reducibiles ad istas deu/
ctiōnē nō psequētes ad pñs iūga
m' q non semper homo constitui/
tur quo perfectius viueret. aut con
templādo. aut theologisando. aut
alioz pfectibus obsequendo sicut
et in policia quosdā videm' seruos
magni tñ ingenij. quosdā mechani

De canticordo

cos q̄s ad liberales artes natura
genuēat idoneos. et ita de plurib⁹
q̄b⁹ tradidit regulā ap̄ls vtambu
let vnusq̄sq̄ vocatōne q̄ vocat⁹ est
Sit hec vocatio spūalis a dīna p
uidētia q̄ vtiq̄ generalit̄ et imme
diate occurrit in omib⁹. sit hec voca
tio p̄pria deliberatōe. q̄admodū
in religionib⁹ q̄z p̄fessorib⁹ si mur
murauerint q̄d aliud dicet q̄ illud
ciuile. **I**nde tibi q̄ taliter elegeris.
Et iterū. **P**atere q̄d sponte subisti
iugū. **G**rauat plane nedū desidia
inertem s̄ aliq̄n aiaz p̄us strennuā
on⁹ assidue repetiti seruitij. **N**ā ve
rissima p̄sus est rō quā monach⁹
dedit interrogat⁹ q̄d eēt in sua religi
one difficillimū. an ieiunia. an vigi
lie. an silentiū. **C**ōtinuo inq̄t. cōtinu
atī repetitio cant⁹. **A**mpli⁹ vero qz
murmur suū palliat aliq̄. de⁹ inq̄t
intuet⁹ cor ⁊ bona volūtas p̄ facto
reputat⁹. et mīnoza p̄ maiora bona
recōpēsa p̄nt sic p̄ cōtemplatiuā acti
ua. **D**icam⁹ q̄ in iā obligatis alia ē
rō q̄ de libēis ab obligatōe. ⁊ hec
ē vna causa cur solidoz aut volun
tas aut op̄satio nō suffic̄ sp̄. **N**o
uī t̄pib⁹ n̄ris duos celebres i theo
logia doctores p̄piceēt omib⁹ suis
de⁹ hī p̄ferētes cū p̄rib⁹ duaz reli
gionū n̄i sūt notissimis si religionē
introducēt. **P**ossetis inq̄unt onera re
ligionis p̄formit̄ ad ceteros f̄res
exeq̄. quib⁹ se nō posse cū iā fracti
essēt etate r̄nōtib⁹ s̄ posse studēdo
docēdo meditādo op̄sationē affē
re. **S**ubintulest. **E**t si q̄tidie cū pau
lo rapet vos de⁹ in tertiu⁹ celū nisi

Thom⁹ sc̄da

opleueritis instituta religionis no
bis q̄z magna p̄s aialis ē nō nisi
sc̄dalū et vobis ludibriū futuros
eē noueritis. t̄ps intrādi religionē
t̄ps manendi. vulgo d̄r. **Q**ui cū lu
pis ē cū ip̄is vlulet. **R**urs⁹ si volū
tas p̄ facto reputet⁹ ap̄d deū q̄ ad
meritū essentiale vite eēne. t̄n multi
plex i alijs repit̄ instātia vt in acci
dētali p̄mo q̄lis est aureola q̄ dat
adui excellētī nō solū volūtatī. **E**t
rursus in actib⁹ p̄uilegiatis q̄les sūt
largitōes p̄ indulgētis. vt p̄rea sūt
exercicia sacramētōz q̄ vim suam
h̄nt vtute opis opati. vt insup sūt
opa satisfactoria q̄lia sūt solutōes
debitōz aut restitutōes ablatōz
vt in p̄posito solutō volis fuitij q̄z
omissiones et si nō sp̄ p̄t impossibi
litate sint culpabiles ad dānatō
nē. nō tollūt t̄n oēz ex sola volūta
te satisfactōis obligationē. q̄m sp̄
aduētiēte satisfactōis oportunita
te p̄ se vel suos teneant q̄d nō eēt
solutō p̄us realit̄ p̄cio. **D**emū i pe
nis et p̄m̄is ciuilib⁹ euidēs ē. q̄ vo
lūtas occidēdi sola vel volūtas al
tez dītādī f̄co nō equat̄. **A**d h̄ce p̄
orib⁹ q̄ in ciuili vel eccl̄astica agre
gatōe sūt et i legū traditōe respect⁹
habet ad ea q̄ vt i plurib⁹ euēniūt
nec p̄uilegia nec dītōnes nec vili
tates paucōz p̄litalit̄ p̄iudiciabi
les eē d̄nt. **C**ōfiteamur t̄n oportet
disp̄sationē ⁊ bonā eq̄tatē ap̄d ta
les casus p̄ticulares locū tenē q̄ si
neget p̄tinaci crudelitate ⁊ insip̄eti
stoliditate n̄ vīdo q̄d sup̄sit afflicti.
nisi r̄curs⁹ ad deū p̄rez ⁊ solaciū cū

quid sit canticordū

implozatiōe misericordie sue q̄ cō
uertat corda patz in filios faciēs
cū temptatiōe puētū. potēs est q̄p
pe de' dare p̄rib' intelligi fieri pos
se p̄ utilitate frat̄ spūali cū maria
vacantiū exoneratiōe seruit̄ que
dat laboratib' in officijs t̄palibus
cū martha. nisi q̄ aptior est ocul'
carnis ad ista q̄ illa. et si nō sp̄ ma
ior nccitas. Valebit ad extremum
sicut opīnamur ad solatiōne lugē
tiū sub iugo corpalīū canticor̄ de
claratio canticordi noui ad quē p̄
perat intētiō. si attētiō nō defuerit
qm̄ q̄ verbū narrat nō attēdēti q̄si
q̄ excitat dormiētē de graui somno
Quid sit nequus. q̄o intolerabilius.
q̄o lege punibili'. q̄ si nolit officiū
sui p̄sūs honestissimi. diuiniissimi.
saluberrimi doctrinā q̄s audire. de
dit dō nobis eccl̄asticis de' regio/
nes gentiū et labores p̄p̄oz vt cā
tem' ei. vt in sacris verbū suū sc̄ptu
ris audiam'. beatificās illos q̄ au
diūt verbū dei et custodiunt illud.
Quo custodiūt. ne sollicitudo seculi
et fallacia diuitiaz suffocēt verbū.
Quale verbū? q̄o insitū et in man/
suetudine et pacia susceptū. p̄t sal
uare aīas n̄ras afferēs i corde bo
no et optimo fructū multū cū iubi
latōe letissima in canticis et verbo
solatiū. Ecce pegrini sum' in ih̄rlm
celestē. Comitat' nos assidue verbū
nō habēs amaritudinē. nō tediūz.
q̄ si comes faciū' in via. p̄ vehicu
lo est comes alter q̄s faciū' dīoz ver
bo dei cui' verba spūs et vita sunt
Gēserāt hoc q̄ dicebāt. Nōne cor

ceie

n̄m' ardens erat in nobis dū loq/
ret in via et apiret nobis sc̄pturas
S3 tandē nouus hō pauculas de
canticordo nouo notulas attēdat

Thom' sc̄da

Quāticū nouū aliq̄d esse
et fieri in solo corde et dō
bo mētis tradit anago/
gia xp̄ianis peregrinis.
Anagogiā dicim' sursū ductiōnez
qualē eccl̄ia q̄tūdie monet facere cō
cinens. Sursū corda. Cur h' nisi vt
q̄ sursū sūt q̄rat n̄ hō nou' de ce/
lo celestis dū pegrinamur a dño
ouerfationē nouā q̄rentes in celis
vbi cantat cāticū nouū corā sedē/
te in throno. q̄ d̄t. Ecce noua facio
oīa. s̄c̄d̄c d̄ctū p̄ Ezechielē pollice
bat. dabo vobis cor nouū. et sp̄m
nouū ponaz in medio v̄ri. Quidni
tales innouati spū recto canticum
nouū cantent in corde nouo iuxta
suasiōnem apostoli scribentis ad
Ep̄b. Implemini spūs sancto loquē
tes vobismet ip̄is in psalmis et hy
mnis et canticis spūalib' cantan/
tes et psallentes in cordibus v̄ris.
Sic agebat Cecilia virgo sp̄ euan
geliū xp̄i plane nouū. plane verbū
dei sp̄ gerens in pectore et cantāti
bus organis soli deo decantabat.
Fiat cor meū et corp' meū imma/
culatū. Canticū tale nouū rōna/
biliē appellat canticordū. i. canticū
cordis vel cordiū. Suū quippe sub
iectum. suum instrumētum. sua cor/
da que dicitur a corde. suus audi/
tus. sua vox. suum os. sua modū

De canticordo

latio est introitus vel in corde mentis vel mente cordis quæadmodum vñsa ē psalter nra māia i suo cātico canticorū pñsus nouo. qz nouū fecerat dñs sup terrā dñ iaz mulier circū dabat virū. **A**it nēpe. **F**ec potentia in brachio suo. **C**erte nouo. certe vbo dei. **D**ispñt su. men. cor. sui. **E**cce mentē cordis siue referas ad deū dispñgentē q̄ alio loco dñ tact⁹ dolore cordis inñsec⁹. **E**t alibi loquit. **I**nuēi virū fm cor meū. **S**iue magis libeat ad supbos dñungere q̄tin⁹ enozmitas pfūda sui supbie maior ex aggeratōe dñet. **C**anticorū nrm nouū describit eē vox numerosa mēte cordis ad dei gloriā elicita libē quā sol⁹ nouit q̄ accipit. hoc nimiz ē mysteriū q̄le loq̄bat apls absconditū. **E**t fm dñō. solis pñhs xpianis. h̄ est nomē nouū i calculo cādoico scptū. i. in corde puro qd nemo nouit nisi q̄ accipit. qm̄ in expmētali notitia tact⁹ spūalis positū ē. **I**nc apls. **Q**uis hōiz scit q̄ sūt hōis. nisi spūs hōis q̄ in ipso ē. **E**ssē vō voces aliqs numerosas in corde sola cordis aure pceptibiles nisi deo et q̄b⁹ de vōluerit reuelare quincif exēplo moyfi cui forinsec⁹ tacenti dñs. **C**ur clamas ad me. **E**t in ps. **D**esideriū paupē exaudiuit dñs. p̄paratōez cordis eorūz audiuit auris tua. **F**inis cāticordi noui ponit eē dei gloria ad dñaz veteris cuius finis est amor sui vsqz ad otemptū dei. **E**tēz libētas electōis tenet locū forme iūcta maxie grāa xpi q̄ mādatū

Thom⁹ scd⁹

vbi dei nouū de dilectione format et implet. **D**iscernit ex hac pñcula q̄ dñ elicita libē cāticorū ab omi pñsus cātico int⁹ vel exteri⁹ tm̄ impato. **C**āticorū hmōi fuit excellēissime in illa btā q̄ cecinit **M**agt aia mea dñm. **E**t exul. spūs me⁹ in deo sa. meo. **P**reponim⁹ hanc btāz in exēplar pulcerrimū et in testimoniu p̄ dicendis certissimū ne dicat aliqs ista nos dñgingē d̄ corde nro. **R**e p̄terea cogamur interim p̄ eq̄ uocatōez vel alif in aliena seu vetera cantica labi. **S**z in sola anagogia nou⁹ sermo verset dñcinat et loquat. **A**llis igit nobis o grā plena dignare te nos laudare et laudando disciplinaz nouaz h̄ certaz veraz apire. **T**u inqz cui⁹ in corde qz scūs et nou⁹ amor singularitē ardebat spūssand⁹ in carne v̄ginali mirabilia faciebat. et cor eructabat v̄bū illō bonū. **M**agnificat aia mea dñm. **M**ōne tibi videt ex hoc statim cātico facta fuisse mirabilia nouitas i **M**aria tympanistria nra q̄ nouitas appellat ab aplo diuifio aie et spūs quaz efficē p̄t solus sermo dei viu⁹ et efficax et penetrabilior omi gladio ācipiti p̄tingēs vsqz ad diuisionē aie et spūs. cōpagū qz et medullaz et discretorū cogitationū et intētionū cordis. **A**lī deat sup hac diuifioe audoz de spiritu ⁊ anima quid conformiter ad Richardum de verbo ad verbum tradiderit. qm̄ elucidatio p nobis ē in grāde stupēdūqz miraculū nec attestatōe nra sola satis credibile

quid sit canticordū

Pergamus inter ea considerare quo pacto spūs marie dict' ē nedū canere. s; ad actū saltare. tripudiare. et exultare velut extra se saltare volebat pabolicū illd impperiū canē qd de pueris ludētib' in foro xps bñdīd' fruct' vētris sui sūphit ostra pfidia vetez iudeoz. **C**ecinim' in/ qunt vobis nec saltastis. **M**aria cecinit in spū et saltauit. nimiz carmē illud erat nuptiale qd epithalamiū dicim'. **S**z qz nuptiaz. vtiq; plurimaz. **N**ubebat i alio virginalis pteri palacio. humanitas cū deitate. caro cū verbo lim' cū deo. **N**ubebat ecclia quā **J**ohes vidit tāq; sponsam nouā de celo descēdētē a deo pataz nouo viro suo xpo. **N**ubebat deiformis marie spūs deo suo dño q agno q erat tanq; sponsus pcedēs de thalamo suo. ver' sol iustitie ponens tabernaculū suū i corde marie q erat mulier amicta sole despōsata vni viro xgo casta **I**hu xpo. **F**igam' pcor in b spū saltate et exultate spūales oculos cordis in lūie fidei. **C**onsiderem' hunc deiformē spm tanq; diuīnū a carne effulgeat apud nos. tanq; angel' vn' dei sine carne et sanguine. **N**ihilomin' aspiciam' ipm p tpe vietūc vere passū dīna simul et hūana **N**am inuēta sūt nō cōfusa tñ in ipso hec oīa. spes. met'. meror. gaudiūz nō qdēz ppter corp' solū iuxta potēte sniaz. **H**inc metuūt cupiūt gaudent qz volēt qz. **N**ec auras despiciunt clause tenebris et carcē ceco **S**z electōne et acceptōe libera vo

CE

lūtatis. **N**olo tñ credat aliq; spirītū marie nō habuisse modū cōgnitōis alioz viatoz in quib' omib' cōgnitio pcedit a sensu. s; hac adepta spūs su' libē vtebat' suis affectiōib' absq; organo corporeo de q paulo p' infra dicim'. **H**abebat insup affectōes varias pportionalē passioēs illis qb' aīa sensu corporeo vtens afficiē non sine motu carnis aut corpīs. aut bonas. tñ oēs habebat modēatas et ordinatas sub monade deo in armoniaz pulcerrimā suauē qz quā inhabitatrix dei sapia delectabat' audire **S**i cōgnouisset stoicoz disciplina grauis s; mueniss; ex fide mulicrez hanc fortē exclamasset pfecto h b **O**dina mēs sapiētis qlez in hōie poni debē cōtēdīm' a qua mēte nō gaudia s; mala gaudia. nō timorē s; vanū timorē et ita de spe et dolore rīmouēdas pōicām'. alioqn qd a lapīoe. qd alia quauis insensibilire differret cōditio sapiētis. **T**es ptea posuerūt taz platonici qz peripatetici celestes intelligētias qles nos xpiani angelos nōiamus. qz impari veritate. **A**udiam' tantū in eoz positōe qualētūq; ad nos cōsonantiaz vel tenuē veritatis ab hciētes in pnis q celū sic animatū tanq; aīa aliqd rōnale cōpositū ex materia celi et forma intellectuāli. **C**ōcedim' tñ assistētes esse celis intelligētias quales appellat ap'ls administratorios spūs. **N**az regula ē cōmunis theologie cum pbia corporalia p spiritualia ministrari

De canticordo

Edcedam? q̄z verbū dei p̄ amorē
omunē spiritalē et vitalē alere oīa
quē amorē interpretata fuisse videt̄
phīa apud boetiū spm̄ vel aīaz ce/
li et mūdi. **O** felix inq̄t hoīm genus
sī v̄fos animos amor quo celū re/
gitur regat **E**t alibi de aiabus lo/
quēs deo. **Q**uas inquit lege benī/
gna ad te quēlas f̄duci facis igne
reuerti. **I**gnē q̄d aliud intelligens
q̄z amorē. **D**onebāt rursus isti phī
osone satis ad magnū **D**ion. q̄ in
qualibet intelligētia post primā et
unicā q̄ de? ē triplex mor? spūalis
inueniebāt. **U**nus q̄i circularis et
vniiformis circa dīnā mētē ab ip̄a
in ip̄az tanq̄z ab oriente in oriens.
Ali? velut obliquus de se ad se. in
se tanq̄z ab occidēte redeat in occi/
dēs nō sine multa p̄ticulariū q̄daz
irregularitate recta. **T**ert? imagi/
nabāt mor? rect? seu diametralis
creatura a se et oītra. **C**antauit ista
apud boetiū phīa dicēs. **O** q̄ p̄pe/
tua rē videat̄ ibi. **A**uēdo dicz aliq̄s
cur et vnde talis taz q̄ remota di/
gressio. **C**ōsonant et decore p̄ oēz
modū. **R**espiciam? mariā etiā pro
statu vie sublimē habuisse ab oīem
plationē omīfariā celestīū et infer/
noz. **E**t hinc affectiōes hausisse m̄/
tiformes quāq̄ versū. sursum. deorsū
aī. retro. dextrosū. sinistrosū. in/
trosū deniq̄. **T**ales vero affectiō/
nes nōne q̄daz voces erāt cāticor/
di sui cui? naturā inq̄rim? et p̄acti/
cā ei? sub arte quādā tradē satagi/
m? **C**ur at̄ pl? exēplo spūalis cor?

Thom? scōs

dis marie viatricis. q̄z angeli. q̄z ade
p̄ statu innocentie. q̄z alteri? scōz.
q̄z demū ip̄i xpi placuit hoc facere
quisq̄s hec legerit accipiat paucis
Spūs marie viatricis quātūcūq̄
diuise cōsiderat? ab aīa et carne fu/
it passibilis voces exp̄mēs i se nūc
amoris et gaudij. nunc meroris et
odij. nūc spūs. nūc met?. necnō per
oīa pie cōpassiōis vtpote q̄ regina
mie tūc erat. **C**āticordū igit̄ habe/
m? in ea p̄ eā. velut in exēplari ve/
rissimo. clarissimo. certissimo. **S**ed
angelos bonos. h̄ s̄ctos spiritus
glorificatos. h̄ adaz in statu p̄mit?
instituto. nullus admodū passibi/
les dicit. xps p̄tēa nō necessario h̄
dispēsatorie dolorē timorē misera/
tionē q̄ suscepit. **A**li? deniq̄z viato/
res boni a venialium discordātia
secludunt. **S**pūs x̄o marie cū nul/
la dissonantia criminali vel penali
passa ē affectiōes ex cōditione na/
ture mortalis p̄portionabiles pas/
sionib? carnis. **P**otuerat hec cō/
sideratio sufficē p̄ p̄actica cāticor/
di noui p̄tin? arte tradenda et po/
nēda velut sūt oculis. h̄ antea iun/
gam? ad p̄missa q̄d ip̄is cōsonet.
nec nos impediāt. **E**cce q̄ spm̄ ma/
rie nudū et solū et sepatū ab aīa et
carne p̄posuim? inspicienduz dum
etiaz viuēt in carne mortali. **N**unc
eadē cōsideratiōe nō p̄turbata for/
mem?. imo formatū tribuam?. imo
tributū respiciam? organuz vnum
p̄stantissimū p̄ q̄d et in q̄d spirit?
marie canticuz suū nouū nō introz

Duodecim nocte

sus clausū teneat h̄ ad exteriora de
ducat. nec est op⁹ inq̄rendo longe
p̄gredi. **C**ōuertimini intuitu ad
corp⁹ ei⁹ organicū p̄hicū qđ om̄i/
no cōpatū fuit. Et ita p̄sus elon
gatū ab om̄i fomite rebellis disso/
nātie qđ nec ē minima potuit opa/
tionū notula sibi discors esse. **G**lo/
riofū plane dixerim⁹ organū tale
ad oēs armoniā formabilē summe
dispositū. **C**eleste dixerim⁹ illud or
ganū poti⁹ q̄z terreſtre non natura
h̄ gr̄a. **C**eleste p̄sus ob quādā ſta
bilis mutabilitatis effigiē ob iner/
rabile obediētie ſuo ſpiritui legem
Cui⁹ viciffitudines in motib⁹ ſuis
nō pl⁹ fuerūt a recto deuifiabiles q̄z
orbū celeſtiū giratōes. **P**oſtremo
vivo erat in organo marie corpo/
reo motū p̄portionatū p̄mo mobi/
li celeſti. Motū velut obliquū curſui
planetarū nō oīo diſſilez. motū p̄in
de rectū ad exēplar elemētoz gra
uiū et leuiū. et hec oīa cū ſūmo ordi
ne cōcētu numero et pondē mēſura/
ta fuiſſe credider. **A**ccepiſti ſub bre
uib⁹ q̄le fuerit cānticozū ſpūs ma
rie in multis ſile ſpiritib⁹ angelicis
Adiunctū ē de organo corpis ſuf
t̄patiffimo et cōmenſuratiffimo in q̄
et p̄ qđ ſpūs iſte et aia marie pote
rat impatiue cantica ſpiritui p̄por/
tionata foris cōcēnē nō p̄ut experi/
mur in organis diſt̄pariffimis cor
poz n̄m qualia ſepiffime luxit et
planxit ap̄ls n̄r p̄fitēs nō ſe poſſe
bonū qđ volebat. h̄ tyrāniſari ſub
lege p̄c̄i q̄ ē cōcupia. volebat ei nō

cxxi.

cōcupiſcē. h̄ poſſe inq̄t non inuenio.
qz vanitati ſubiecta ē om̄is creatu/
ra nō volens. iſta tñ excepta quaz
impleuit totā caritas et hūilitas vt
locū i ea nō h̄ret vāritas et cupidoi/
tas. **C**anticozū marie vocibus
innumēis muſicalib⁹ reſonabat dū
in corde ſuo cōferebat oēs ſecū euā
gelicā veritatez. dū p̄tēa cantabat
canticū nouū qđ null⁹ alē ſpūs cā/
tare poterat aut poterit. **I**taqz ſi
tot in cordib⁹ n̄ris ſpiritualib⁹ cogi
tatōes et affectōes poſſum⁹ elicien
do formare q̄s corpora corrupta.
q̄s p̄prie inq̄tates ſupgreſſe caput
n̄m grauāt obtundūt obnubilāt
mergūt. **C**ōiecturet pius et ſolers
anim⁹ qđ in illa ſcāz ſcā ſpūs ſapi
entie ſanct⁹ et multiplex opabatur
quo ſapie ſpū in tantū plena ſic et
gr̄a b̄ndictiōe qz celeſti fuit. qđ ab
v̄l ec̄cia nō ſapiens h̄ antonomati
ca qđaz p̄p̄tōe ſapia ſuis cū
p̄conſiſſe cantat vt qđ eſt m̄ pul
cre dilectōis et timoris et agnitōis
et ſanctē ſpei. in qua gr̄a oīs vie et
v̄ritatis. oīs ſpes vite et v̄ritatis. qm̄
q̄ audit nō cōfūdet. qz vox ſua dul
cis a dilecto p̄dic̄i. **C**anticozū
marie poſſum⁹ ad paucas voces
reducē p̄ncipales ſub q̄b⁹ et ad q̄s
oēs affectōes ſeu paſſiones p̄bia
theologia qz reducūt q̄ ſunt amor
ſeu gaudiū timor odiū ſeu dolor.
et q̄nta quaſi cōplexa ſit cōpaſſio
Sciet q̄ſq̄s fuerit ſcriba doct⁹ in re
gno celoꝝ p̄ferre de theſauro ſuo
noua hec et vetera. de theſauro ſc̄z

De canticordo

theologorum et philosophorum. qua super re se
opuscula quedam scripta. Nullus autem
purus homo quantumcumque scriba doctus
tale aliquid sapienti effficere cognovit
quod amica per amorem dilecti filii
sui cui blandiens dicit illud de canticis.
Oia poma noua et vetera dilecte mi
seruauit tibi. Que vere. beata
quod cum virginali sponso suo totiens
audiuit verbum dei corporeis auribus
et humanis custodiuit obsequijs.
Canticum marie preterit velut sub arte quod
dum exemplo sensibili ad generam unum
ponitur. Canticum est a philosophis erpicienda
sequetur quod ars quod est recta ratio agi
bilibus offert plurimum ipsi nature sicut
ingenijs bene dispositis a natura profici
cit ad eruditionem et ad illuminationem
ampliorum. Amplius vero si ars
imitatrix nature solet a generaliori
began incipere. solet ad certum punctum quod
ordinem confusa multa quod opponere. solet
per exempla sensibilibus ad intelligibilia
via dare. cur non temperabimus hoc
in musica facere spirituali quod factum
cernimus in carnali? Pro cuius intellectu
faciliori tradidit nobis industria
philosophorum unum generam quod per se voces aut
notulas figuratur velut oculis in
spiciendum monstrat. **C**anticorum
vero est spirituale canticum non ideo prohi
betur generam suam habere posse quod iuxta propriam
etatem in descriptione canticorum pos
sitam solus ille nouit qui accipit vi
debit forte pater attendentibus hoc
fieri tam irrisibile quam impossibile quem
admodum de coloribus ceco. de sonis
surdo. naturalis disciplina nequit tra

Thomae secundus

vi. **S**ed apiam aures cordis ut qui
habet aures audire audiatur. Et in
primis audiat philosophus a quo sumpta
videtur instantia. Voces inquit sunt ea
rum quod in animo sunt passionum note. Ec
ce loquitur ad musicam consonantem nota
rum verbo utens. Audiat preterea al
ter loquendi propositus ab emula sam
sonis. Nunc inquit aperuit vir meus
cor suum mihi. Audiat simul Gregorius
dicens quod per sensibilia cognita ducitur
animus ad incognita. Ne per quod scit
cognita diligere discit et incognita
amare. Collidam ista pariter et scin
tilla veritatis erumpet. Que scintil
la? Ista nempe quod passiones cordis
spiritualis sunt inuisibiles. sunt insensibiles
exteriori aperiri sicut et cor utile preterit
Possunt siquidem agnosci foris. sed
non omnino similiter ad cor quod afficitur
et experimentatiue mouetur et tangitur.
hoc enim fieri non quodrimus. Quid ergo
plane ut cor audientis ad aliquid in
se formandum vel eliciendum simile con
citet. Nonne sic omni die. mater au
diens filium sic dicentem. O doleo. o ti
meo. format in spiritu suo vel doloris
vel timoris vel passionis affectum.
Et qua fit hoc arte. qua per rationem.
nisi quod aperuit sibi filius cor suum et la
tentes intus notauit passiones. Super
petuit plures alie rationes quibus effi
ciat perspicui artem de musica spirituali
non esse ficticiam. non inutilem. non impos
sibilem. non irrisione sed veneratione et
gratissima receptione gratissimam
dignissimam. Et si non ista forsan que
subscribitur. alia tamen quam subtilior et

Duodecim note

solertior tradere posset indagatio
Canticorum noui seu musicum per ha-
bere gamma breuius in notulis seu fi-
guris vel litteris quod sit gamma manuale
Conferamus musica sensuale vel oris
cum musica cordis et voces vni cum
vocibus alteri. Habet hoc musica
oris quod per se frasis per thesim per
proportionalē insuper continuationē cum
alijs variare voces suas. Quod potius
simul ubi discantur et cantant in cho-
ro plurimi simul. Est autem in vocibus
oris aut alijs melodijs ipsa frasis
elevation vel depressio penes acutū
et graue accentū. Thesis attenditur
in productione aut breuiatione notu-
larum syllabarum et vocum. Combinatio
proportionalis duorum multorum ad inuicem
cantantium et stracantantium consonan-
tia. Ecce autem deficit hec tertia a co-
dico in musica cordis saltem hic in
via et per arte danda. Non ei satis ē
facibile ut conueniant ista duo sub pro-
portionali combinatione latentium affe-
ctionum sicut in auditis et visis. Gamma
manuale multiplicatione sua
potissime necessariā habet in hac cau-
sa. Ceterum quo ad frasis et the-
sim dicimus utique quod capiunt in affe-
ctionibus. Sunt enim qualitates in quibus
posita ponitur extensione et stractione
quod est thesis. Intensionem quoque et remis-
sionem quod est frasis. Concluditur hoc ex
motu venarum pulsationum cordis ma-
terialis per medicos. Sed in affectio-
nibus spiritus ubi tenet eas in se cesset
hec cognitio medicinalis quousque sit
in ipsis thesis et frasis. et in qualita-

cxlii

tibus non vitalibus de quibus nimis ap-
paret. sit extensio sit et intensio per
tres dimensiones. altitudinis lati-
tudinis et profunditatis. Canticorum
di voces poterant in Maria. perit et
in nobis multis modis agnosci.
Cognoscitur ista vox primo introitus
in corde sonante. quod si in corde sona-
re dubitauerit. Infatigabilis te doceat ubi
legitur. Cor meum ad moab sonabit.
Fit tamen ut non auertatur a se et quodam-
modo raptus fiat. Sit igitur sermo noster
hic de illis quibus loquitur deus qui con-
uertuntur ad cor. Domine queso scit cor
se amare. se gaudere. se dolere. se pa-
ti. et ita de reliquis. Scit inquit non per
opinionem. non per solam fidem. sed per experi-
mentalem notitiam qualē in altera trans-
funde fas non habet nisi forsā in ci-
tatione quadam et admonitione per
notas verborum vel signorum. Cognoscitur
rursus homini vox non est du-
bitium a deo et ab omnibus quibus ipse vo-
luerit reuelare. et hoc vel in verbo
vel in proprio genere vel insuper natura-
li quodam lumine quemadmodum cre-
dimus fieri sepius in beatis tam mutuo
loquentibus quod nostra desideria non au-
dirēt. Cognoscitur amplius hec vox
per quasdam opiniones seu dicturas
quoniam per auctoritatem dicentis de se no-
bis vel scribentis vel innuentis. quoniam
per files in nobis affectiones genitas
ab obiectis vtriusque filii per pietatis.
Cum incōtinētes duo respiciunt digne
ne foris pulcherrimā si libidinosa sit
in corde cuiuspiam fas est argumen-
tari quod sit aut esse possit in altero.

De canticordo

nō aliter de duob' virtuosīs et per
oppositum. vñ. puerbiū sumptū est.
Insaniens in vna passione de omi
bus ceteris ita putat. **I**nc sapiēs
intellige q' sē p'imi tui ex te ipso
Postremo p' anim' ex his passio/
nib' quas circa vicia sensit aliqñ.
quas insup' circa p'imos quōtidia
na colligit expientia valet occludē
varias esse voces illas q's dei cul/
tozib' audit attribui vt ē illud **Q**uā
magna mltitudo dulcedis tue dñe
quā abscondisti timētib' te. **E**t ill' d'
Nihil dulcius q' respicere in man/
datis altissimi. **E**t illud **C**hristi.
Venite ad me omnes. **E**t sequit'.
Et inuenietis requēz aīab' v'ris **J**u
gū em' meū suauē ē et on' meū leue
Dicta deniqz doctoz ad anagogi
cos excessus exēcitatoz q'b' nō cre
dere desipe est. et quos imitari nol
le stultitia et insipientia cordis. si et
dū pater celestis traxerit ad xpm.
nā ista est p'p'ia musica et scia xp'ia
noz. **C**anticordū marie fuit p'm
omnē artē musice suauissime doctis/
meqz modulatū Sane si spū sanct'
replens ap'los docuit eos omnem
veritatē. si eoz corda afflata s'cto
spū voces diuersas intonant. fanē
dei magnalia. **S**i rursus maria p'm
Damas. a nullo vinciē illustriū **S**i
ampli' p'm **D**ion. traditionē lex di
uinitatis ē vt oīs inferiorū p'fectio
sit eminēt' in supiorib' cū maria fu
erit p' grāz s'blimata nedū sup' mu
lieres et hōies. s' sup' oēs angeloz
choros. q's ab ea musicalē in sūmo

Thom' scōs

nōtitiā negauerit. **N**olum' idcir
co suadē deuotis quib' loq'mur vt
se tradāt musicalib' artibus seculi
cognoscēdis. **C**uriositas em' culpa
bilis hec esset in multis. s' si obuene
rit cognitio vel ex studio iuuentut.
vel aliūde faciliē sine detrimento ex
erciciū sanctioris nō abiciāt donū
dei. sed ex opibus gētiliū et egypti
orū ditati seruiāt ex illis deo. et ad
laudē suā oīa gloriā qz cōuertant.
Canticordū marie fuit aptatū p'm
omē tps nūc saltare nūc. plangere.
Saltare sicut in epithalamio salo/
monis. plangē sicut in trenis **J**ere
mie. **S**epar' em' fuit marie spūs ab
omī otagiōe carnalis amoris quē
canticoz verba sonant. **E**t hoc in la
queū p'corib' insipientiū. in fouēā et
in viscū cū carne et sanguine cū fā/
tassīs sexū viri et femine. si tñ blā/
dimētis carnaliū nuptiaz cor suū
dederit his canticis. **I**taqz sic ap'd
deū nō est masculus aut femina. sic
nec in canticis istis et epithalamio
spīritali nuptiali. **E**t tñ nihil aliud
vident' sonare q' dilectū et dilectam
sponsū et sponsā. amicū et amicam
oplexus et oscula. q' qualiē inueniri
possint absqz sexū discretionē. mi
rū valde. s' tñ vez. nec ab aīali cō/
p'henibile. q' nō sapit q' dei sūt. **M**a
rie dō spū cūcta hec facilia. **P**or
ro de luctu testimoniū habem' san
cti senis. **T**uā inq't ipi' aīaz p'trans
ibit gladi'. **E**t hoc lamentū cū mul
tis t'pib' maria cecinerit flendo cū
flente **J**hu. sicut gaudebat cū gau

de nouo gāma myſti

dēte. **P**recipue tñ hoc insonuit tpe
passionis bñdīcti filij sui dñi cū cla/
more valido et lacrimis ozans ex/
audit⁹ est p sua reuerentia. Nihilomin⁹
fuit eo tñc tā in filio q̃ in mfe
cū cantico pfūdissime lamētatōis
canticū altissime exultationis. Ne
rū hec et alia q̃ sese ingerūt loquēti
de maria transgressionē afferūt et
suspensā tenēt expectatōnē lectoz.
qui gāma nouū cāticordi noui tra/
dendū fore retinet ex nra pmissio
ne. **A**duero paulem⁹ itez ne cōti/
nuatio fiat in cantādo minus acce/
pta. sedeamus cū vtraq; maria ad/
pedes. **I**hu nunc in domo. nunc in
cruce loquētis. nūc exultantis spū.
nūc ploratīs sub ymbra illi⁹. Sub
ymbra illi⁹ quē desiderabā loquē
aia sancta aia marie sedi. **E**t fruct⁹
ei⁹ fruct⁹ honoris et honestatis cū
folijs verboz suauissimis gutturi
meo. **Gmista annūciat. **E**xultatōes dei in
guttore eoz. **Q**uas exultatōes ap/
pellam⁹ iure nro canticordū. **S**up
quo post theoriā pzaxim dare co/
nabimur vt pateat et legat in digi/
tis ac in manu describat cooperā
te verbo dei qđ se inclinās olim di/
gito scribebat in terra quo p̃dem
legis notas scripserat in tabilis**

Thomas tertius

Amma canticordi quisq; **O**
desidēat vel audire vel ag
noscere debet exuere vete/
rē hominē et nouū induere quatin⁹

co et morali cxxliij

in xpo puer imo ⁊ stult⁹ fiat. **T**alis
erat nanq; maria. tales nos petr⁹
vult esse infātes scz rōnabiles sine
dolo. recolens dictū a xpo. **A**men
dico vobis nisi ouerfi fueritis et ef/
ficiamini sicut paruuli non intrabi/
tis regnū celoz. **I**rrisus est a **S**e/
neca senex elemētarius. **P**uerescat
igit⁹ q̃ ad elementa musice spūalis
admittēd⁹ est. et meminerit qm̃ op/
tet addiscentē credere vt sit vere di/
scipulus. **T**alis erat **J**ohis sene/
ct⁹ vt aquile renouata cū nihil pe/
ne aliud loqueret⁹ q̃ amoris noui
vocē nouā. **F**ilij diligite alterutrū
sp̃ ingeminās. **Q**uid mirū si dilect⁹
de dilecto. si custos dilectissime et
amice p amorē xpi quo nemo ma/
iorē habuit caritatē fecit de dilecti/
one iuge verbū. **T**alis rurū **A**rse/
nius dū post senatoriā et aulicā di/
gnitatē post multas in seculo lras
dū consulisset p̃rez heremicolā sine
lris. suis mirantib⁹ qđ tantus vir
lris grecis et latinis erudi⁹ cū idio/
ta sermonē p̃traxisset. suspirabūd⁹
ait. **I**n veritate dico vobis qz nec
dū ad alphabetū hui⁹ senis attingi
fuerat em̃ sermo suus nō de sciētia
quā didicēat solā. sed de charitate
que edificat. quam ideo nesciebat.
qz non transierat in affectū cordis
Crediderat tñ humilis more disci/
puli pueri tot expientijs castissimo
rū affectuū et sententioz erudito
qui fecerat opationez in aq̃s mul/
tis tumultuantū fluctuantū qz tē/
ptationū in mari cordis. vbi vide/
9 3

De canticordo

rat opa dñi et mirabilia ei⁹ in pfa
do. ascendens nūc in celos. nūc de
scendens in abyssos. Crede mihi
qui tale nauigauit mare enarrauit
picula et mirabilia eius. Nō illi qui
se totos in ipso naufragos mergūt
nec vnq̃ emergūt. q̃ vel nō conan
tur vel conati p̃tin⁹ resorbēt. Obe
diuerat itez se nec ille Salomonis
filiū verbo de canticis et hymnis
spūalib⁹. liga ea in corde tuo iugit̃
et circūda gurguri tuo quatin⁹ vi
delicet illa sapet et caneret gradiē
do stando sedendo q̃. **G**amma
nouū nō ideo spernat homo nou⁹
in xp̃o si senserit se gradiusculū fēm
in ipso. Nō eget affirmo tali monitu
quisq̃s vere grandis factus est in
xp̃o. Qui exēplo marie quo maior
eo humilior qui humiliori xp̃o p̃ri
mior similior et intimior. Ez ita lo
q̃mur apud eos q̃ exaltatū ē cor
et elati sūt oculi ambulātes in ma
gnis et mirabilib⁹ sup se. Ideo nec
lactare iam dignant̃ vbera doctri
ne pie. Quidni maneant sicut abla
tati sup m̃re sua corde arido sicut
testa. **P**otēt apud tales aspectu
p̃mo refici simplicitas. ruditas. bre
uitas gamma ñri. **C**ausabunt ip̃m
supuacū esse qm̃ absq̃ eo canticis
ip̃i spūalib⁹ ac mysticis habende se
iudicib⁹ fuerint instituti. vt quid er
go afferunt noua hec q̃dez aurib⁹
inqunt ñris q̃ nec p̃res ñri dignati
sūt attingere. Nūc terti⁹ e celo ceci
dit Catho q̃ sup senes qui sup oēs
docētes se intellexit. **A**duero ista ñi

Thom⁹ tertius

hīl mouēt simplices animos. sciētes
sp̃m̃sāctū spirare vbi vult. qñ vult.
et qūo vult. Alioq̃n nō diceret ap̃d
Danielē. Pertransibunt plurimi et
multiplex erit scientia. **P**rohibent̃
p̃mo que offerunt̃ h̃ nō in foro rez
venaliū clamoso. nō in cecis fedis
q̃ libidinū p̃stibulis. non in agro
boum cū fratre seniore qui deforis
symphoniā et thoꝝ domi non no
uerat. **N**ō deniq̃ p̃uerso corde q̃d
est abominabile dissimile nec inue
niet bonū nec vllam sciaz retinebit.
Addit et illud. **A**cerū in vitro qui
cantat carmina cordi pessimo. pro
cul tale p̃cul. **G**amma mysticum
nō melius formare possum⁹ q̃ ad
exemplar dñi ñri. **I**hu xp̃i crucifixi
vt dicat puer i xp̃o. **C**roix de par
dicu galk. hoc plane est signaculum
q̃d maria posuit sup cor suū i me
ditationib⁹ et sup brachiū in opa
tionib⁹. **Q**ue gloriat̃ in canticis di
cens. **F**asciculus mirre dilect⁹ me⁹
mihi inter vbera mea amorabatur.
Fascicul⁹ utiq̃ paruul⁹ humilis et
paucus quale q̃rim⁹ esse gāma no
strū recedant vetera de ore ṽro di
cebat illa c⁹ cor exultabat i dño ve
tus anna mater noua. q̃ de⁹ sciaz
dñs est et ip̃i p̃repant cogitationes.
Nolite ergo multiplicare loq̃ subli
mia glorianes nisi forsan in dño.
Mihi absit gloriari cantat paul⁹
renouat⁹ de saulo vetere nisi in cru
ce dñi ñri. **I**hu xp̃i p̃ quē mihi mū
dus crucifixus est et ego mundo.
Eui⁹ itez hec verba sunt. **N**on em̃

de nouo gama mysti

iudicauit me scire aliqd inter vos ni
si **I**hm xpm et huc crucifixu qui ⁊
bucinabat omib⁹. de cetero nemo
mihī molest⁹ sit. **E**go em stigmata
Ihu in corpe meo porto. **S**uus qz
coapls petrus. xpo ait passo i car/
ne. et vos eadem cogitatiōe arma
mini. **N**az crux lignu salutare ē qd
ad primā dignitatē renouauit oīa
Sic pollicitus fuerat xpus dicens
iudeis. **E**go si exaltat⁹ fuerō a ter/
ra omīa trahā ad me ipm. **I**n qua
tu benignissime ⁊ innocentissime **J**e
su perpendisti vbi fuit extensū tui
corporis organū instar tympani
vbi cecinisti verba salutis nre vbi
qñqz plagis capitalib⁹ quasi toti/
dem notulis vel caracteribus te in
signiūisti et xpi sanguinis minio
rubricasti vbi tu piscina pbatrica sa
lutaris qñqz porticus vulnez ha/
bēs. dedisti haurire aquas in gau/
dio de fontibus saluatoris. p̄cipue
tibi presenti te qz videnti tibi conci
nēti o beata beatarū. tu digitulos
illic oplodebās quos semp ad bel
lum spiritus docuerat. **B**enedict⁹
deus. **Q**ui misra stillabāt pbatissi
ma. qui apprehenderūt fūsum pro
tunica viri sui et filij **I**hu quē ciba
uerat. quē cōtrectauerat. cui⁹ lacri/
mas siccauerāt et nūc describebāt
sibi cū sensibus alijs quinqz voces
inenarrabiles cāticozdi quales in/
quirim⁹. **Γ**amma mysticum fas
nobis est ad quinqz notulas seu vo
ces vel litterulas puncta vel cara/
cteres figurare. **S**ic licet homo no

co et morali cexiliij

ster vetus crebro nobis aduersus.
nihilomin⁹ loquebat⁹ de ipso mysti/
cus sermo pphete. **T**u vero vnani/
mis dux meus et notus meus **Q**ui
siml meū dulces captebas cibos.
in domo domini ambulauim⁹ cum
consensu. **T**unc recolens dissidium
per demones ingestū. cōuersus ad
illos imprecatur venire mortē sup
illos. **E**x hoc aut tante latitudinis
mysterio hoc vnū trahim⁹ ad rem
presentem qz vetus homo dux est
noster qz necesse fm p̄bm quēcūqz
intelligentem fantasmata speculari
et a sensibus cognitionez accipere.
Consentaneū est igitur vt gamma
nouī hominis cōsonet ad gamma
veteris. etsi non sit in omib⁹ proz
sus idem. hoc aut gamma qd ma/
nuale pueris instituit sex vocib⁹ dif
finit licet fm frasim et thesim multū
mode repetitis que sunt. vt. re. mi.
fa sol la. **C**ereamus proinde fm
phicaz disciplinam qz omnes vete
ris hominis voces seu notule pas
sionū reducunt ad quattuor nota/
tas a poeta cui consonat apud bo
etiū philosophia. **T**u quoqz si vis
lamine claro ꝛc. **D**eniqz completi/
tur illas ecclesia mater nostra dum
canit in prosa. **C**onfusa sūt hic oīa
spes metus meror gaudium. **E**cce
quattuor voces expressas quas e/
numerando dedit ecclesia quintaz
aliā intelligi dum confusas esse
notat. quasi videlicet vna sit ex omi
bus aut multis cōposita. resultās
qz sicut ex quattuor elementis siml

De canticordo

placibus mixta fiunt. hanc certe cō
passionē nōiam⁹ a con qđ ē simul
et passio quasi simul passio. hāc ali
ter possum⁹ nōiare miserationē seu
misericordiaz cui⁹ te matrē et regi
nā p orbem terraz cōfitef ecclesia
O maria. **G**amma. a. mysticū pōt
elegia diuina cantatrix amor⁹ ca
stor⁹ sub duplici metro cōplecti. **A**.
sit amor gaudens. spes. e. compas
sio iota. **O**. timer. v. qđ dolens odit
et ista notes. **B**ñdīd⁹ de⁹ factus
p nobis verbū abbreviatū qui no
bis hoc breue verbū post multam
cōquisitionē suggerere dignatus est.
quod emulat signū thau. cor fixū
quoq; tensū qđ in ipso **I**hm xpm re
p̄sentat. quod simul ad puerile gā
ma veteris hōis se cōformat. quod
p̄inde p̄bicus disciplinis cū theolo
gicis anagogiis resonanter est ac
cōmodum. p qđ ad extremū qđli
bet canticū. sit psalm⁹. sit hymn⁹. sit
i sono tube. sit in cythara. sit i psal
terio. sit in tympano et choris. sit i
cordis 7 organo. **D**eniq; quolibz
omnis spūs laudet dñm potēit an
norari. **P**ape dicet aliqđ nimīū
grandis est hec pmissio. grandis
plane sed cū simplici corde recepta
fidelis est et vera p̄picio illo qui di
xit. **D**ilata os tuū et implebo illud
Qualiter impleuerat psalmistā qui
dicebat ex sententia. **I**mmisit in os
meū canticū nouū carmen deo no
stro. **C**ōuertam⁹ oculos etiā car
nis ad signū qđ exaltauit de⁹ in na
tionib⁹. cui⁹ typū tenuit eneus feri

Thom⁹ tertius

pēs exaltatus in deserto. **E**cce istic
est longitudo. latitudo. sublimitas
et pfundū. **E**cce quattuor extremi
tates inspicim⁹ et in sublimi sursum
rationabilē collocam⁹ primā līaz
que gaudiū et amorem significat.
qm̄ vertit ad celos vbi nihil quod
non sit gaudium exercef. **G**loriosa
inquit psalmista dicta sunt de te ci
uitas dei. **S**icut letantiū omniū ha
bitatio est in te. **A**c p̄inde resonan
tiū ab. a. vocali prima gaudio vel
amore nrm gamma tanq; a digni
ori sumit initii. **E**cce collocam⁹
in extrema pfunditate deorum. v.
vocalem que designat dolorem et
odiu. **N**am profundū inferni quid
aliud sonat vbi dolor et fletus et
stridor dentium. odium quoq; p̄ti
nar dei sanctor⁹ sanctaz qđ omniū
Ponimus subinde in tono sub bra
chio dextro. e. vocalem que depu
tatur spei significande seu desidēio
Nam et illic sperauit beatus lairo
et sperans audiuit. **H**odie mecum
eris in paradiſo. **D**ehinc transcu
tes ad tonū siue brachiū sinistrum
configim⁹. o. vocalem que timorez
insinuat. **Q**uid em̄ terribili⁹ qđ vox
a sinistris sonatura. **D**iscendite ma
ledicti in ignez eternū. **S**ic habem⁹
quattuor orbis extrema que sūt ori
ens. a. occidens. v. septentrio. e. me
ridies. o. tanq; in vulgari rota for
tune fiat hec reuolutio. **R**egno. a.
regnabo e. regnaui. o. sū sine reg⁹
. v. **A**mplius in. a. līa que circa tem
p⁹ natiuitatis xpi līis latinis ad/

de nouo gāma myſti

rita est aptiſſime vocales qñq; ſi/
tyam? tanq; in quoq; zodiaco ſit.
Auero reſpicientes in ađozē et
oſūmatorē ſalutis nrē **I**hm oſitū
in medio. quid aliud queſo videb i/
mus q; alterā quaſi mixtā ex omī
bus cōpaſſionē quā **I** vocalis no/
tat a qua nomē **I**hu incipit. hinc
eſt nrā redemptio amor et deſide/
riū. hic de? me? ait pſalmiſta et mi/
ſericordia mea. hinc appellabat
Ignatius amozes ſuū crucifixum.
hūc andreas moriturus videbat
in ſpū atq; de crucis ſupplicio geſti/
ebat. **I**dit hunc franciſcus quaſi
ſeraph alatum qñ qñq; ſtigmatib?
ſeu ſignis conſcript? eſt ab eo ſenſu
bili libro carnis. hūc inſpiciēs pñſ/
ſima mater miſericordie. nōne po/
terat vti verbis in **I**ſaya poſitis.
Venter meus ad moab quaſi cy/
thara ſonabit. Moab interpratur
ex pñe. qñ a patre et filia genit? eſt
hic licet pñau? et ex damnato ocu/
bitu fuerit. mihi proſit tñ vt p me/
taphorā ſignificet **I**hm qui ex pñe
deo vt fili? eius et maria concept?
eſt nō virili ſemine. ſed myſtico ſpi/
ramine. **A**dhuc venter marie bea/
tificat? a muliere de turba. **T**unc
ſicut cythara neruis toztis exten/
tis et ſiccatis aptata ſonaui ad te
benedictū fructū vñtris ſui. **I**n cui?
corde tunc et indiſſonanter hec oīa
ſpes. metus. meror. gaudiū. **N**ō du/
bium qñ pariter cōpaſſio q ab vte/
ro egreſſa eſt ſecum. **E**cce q inſtar
moysi et bezeleel fabzicantiū fede

co et morali cxxv.

ris arcam fecimus gāma nrā fm
exemplar quod vidimus in monte
quē montem ex lapide abſciſo ſine
manib? tradidit **D**aniel excreuiſſe
et impleuiſſe terrā. et hic eſt de? no/
ſter **I**hs xps. lapis quē reprobaue/
rūt edificantes fact? eſt in caput an/
guli. lapis quo digiti dauid goliā
pſtrauerūt. **C**oaptem? deinceps
ad gamma manuale ſpūale nrā et
attendam? q ſex notule nōiantur
p qñq; vocales. ſi conſonantes de/
traxeris. que ſi ordinant? vt ponat?
bis. a. l. ſ. a. ſ. c. in fa. et la. **L**iqueſcit
aut frequenter fa. in mi. p b. molle
Et eſt ordo talis. v. e. i. a. o. a. l. et. l.
a. la. deniq; quantum ex veteribus
fas eſt conſicere cantus eſt ſenſua/
lis traditus per has quinq; voca/
les imo et quidam diſcantus q cō/
trapunctū dicim?. neumata deniq;
ſic inſinuabant? que ſunt conſonan/
tie tonozū finales. **S**ic ordinauit
primū hymni metrū de **J**ohanne
baptiſta qui dixit. **U**t queat laxiſ
reſonare mira famuli ſolue labia
Erubeſcant hic nrī ſapientes et
prudentes in oculis ſuis quoz ni/
hil oculus niſi ſublime vult inſpice/
re quando ipi ſummi pphete carmi/
na ſua digeſſerunt per litteras al/
phabeti. non ſine myſterio vt treni
Jeremie. vt **S**alomon de muliere
forti. in myſterio ſacre legis aut
ginis glorioſe vt pſalm? preterea
Beatī immaculati p octonabia de/
currēs. vt alē iſte pſalm? **A**d te dñe
le. aiaz meā zc. **Q**uid vltra? **V**ide/

De canticordo

his simile in ecclesiastico hymno.
In solis ortus cardine Et. Hostis
herodes impie. **V**oluit preterea
vñs noster **I**hs xp̄us magnū alī
quod ī seminario litterarū designa
re quando vehementē exaggerans
dixit. Amen dico vobis. nec vñum
iota. Ecce iota neutri generis sicut
de gamma ponimus. qđ apud gre
cos est lra q̄nta apud nos .g. nec
vñus apex transibit a lege donec
omnia fiant. Porro nō minoris est
ponderis qđ se **I**hs alpha et o di
gnatus est nominare. Motus est in
de fortassis abbas Joachim vt ex
seminario. i. litteris alphabeti intel
lectū colligeret preteritoꝝ. futuro
rū qđ tempoz. **E**cce sonāt hec cia
ne p̄caciū irrideatur gamma no
strū in cui⁹ ordinatione sequi vide
mur non voluntariā tantūmodo.
sed naturalem. que metiri nescit im
positionē dicens. a. e. i. o. v. vbi sub
typo psalterij sonus inchoat a sur
sum corda. et prodit velut in deor
sum. quod sentiet vnusquisqđ qui so
lertē aspiratōnē notauerit quē ad
modū p̄iores grāmatici p̄orsus
oculati et cordati viri sapuerunt.
Est autē gaudiū vel amor sicut .a.
in quadā latitudine cordis. de in
de sicut .e. spes attractior ē. dehinc
mollior est sicut **I** compassio. **O**. p̄
terea significans metuz. et. v. dolo
rem vel odium ad labia vsqđ per
ueniant. ac perinde grauitatez ip̄i⁹
sicut p̄mis sublimitatem dam⁹ vel
acuticm. Possem⁹ adaptatōes ali

Thom⁹ tertius

as sumere vel ex quatuor elemētis
et eoz qualitib⁹ p̄mis. vel ex dis
positione celestīū planetaz. vel ex
obinatione seu ofiguratione com
plexionis humane. ex humoribus
ip̄m corp⁹ p̄ neruos et artēias agi
tātib⁹. sed ad p̄ns sufficiāt adapta
tiones premisse si descriptionē ad
viderim⁹ manualē. h̄ gāma prout
de re clarissima promptissima dici
mos est supra digitos posuim⁹.
Ecim⁹ in manu qñqđ digitos esse.
sexrū monstra quedā habuerunt.
Diuidūt aliqñ tres extra duos. de
deo dic̄ **I**saías qđ appendit tribus
digitis molem terre. de xp̄o qđ mī
sit digitū in auriculas surdī et au
diuit. qđ preterea dixit **T**home In
fer digitū tuū huc. lat⁹ ostendēs. vt
cert⁹ fieret p̄ digitū. Legim⁹ qđ di
gitos apud **D**anielē scribentes in
pariete. **M**ane thetel phares **D**e
scribens qđ sapiens stultū dixit qđ
digito loquit̄. nō culpans qđ digi
to loquit̄ h̄ qđ discōle puer se qđ loq
tur illud sez p̄m **I**saia qđ nō p̄dest
nōiant ad extremū hi qñqđ digiti
Pollex. index. medi⁹. medic⁹. auricu
laris. **E**cce autē hec om̄ia nisi p̄ col
latione rationabili vocaliū qđ opo
nūt gāma n̄m. quatin⁹ in digitis
possit tā oculis se p̄dere qđ aurib⁹
loqui exemplo monachoz nutib⁹
loquentiū vel alioꝝ in gāma cātā
tiū. **P**ollex tanqđ pollentior et di
gnior h̄z. a. gaudium. **I**ndex mon
strans non iam habita sed p̄ma
et certa habet. e. spem. **C**ollocatur

de nouo gāma mysti

in medio longiori breuius. **I**n miseratione prouidi. **N**ōne p̄terea timor .o. medicus est q̄ p̄c̄m expellit. **D**e mū dolor. v. dat auriculari. qz sola veratio dat intellectū auditui. qz aures quas culpa claudit aperit. **H**ec sunt q̄nqz lampades mystice lucentes in manibz virginū prouidentū ad illuminationē sensuū quinqz suoz. **G**āma n̄m nō idcirco in dicandū sup vacuū qz non prestat sua cognitōe ofestim canticoz exercendoz facultatē. **N**otat hec consideratio p̄pter illos q̄ fortassis auditu p̄mo suspicabunt hoc fieri debere si dicenda sit ars talis efficax aut utilis. quos arguūt alie q̄libet artes. ipa in p̄mis grāmatica quā nō p̄terea totā cognoscim? si suū tenuerim? memoriē alphabetū. **S**ic de musicali gāma manuali. **S**ic de p̄ceptis rhetoricis quali dixit rhetor p̄cipuus absqz vsu et exercitio et viuacitate ingenij nequaqz sufficere. p̄desse tñ ad certiorē fideliorē qz notitiā. quāuis sine alphabeto. sine gāma manuali. sine rhetorica arte multi loquunt. cātent. perorent aptissime. **S**ic in p̄posito recipiat gāma nouū sine quo tot l̄rati tot illitterati cecinerūt in cordibus suis dño. **A**duero qz p̄missum est consideratione p̄cedenti posse gāma n̄m ad oīa cātica mystica illa etiā q̄ p̄ instrumenta se demonstrēt. **E**c hec ps tractatū specialē de posuit. **D**icem? ad p̄ns quantū satis esse p̄ declaratiōe p̄missionis opi

co et morali cxxvj.

namur. **C**oncurrūt siquidē in musica sensibili siue fiat cantu siue pulsu siue flatu agens passū mediū son? obiectū. **S**icut in psalterio ē ille qui ludit tanqz agens. et ipm vas siue instrumentū psalterij. est mediū scz aer repcussus. est ipse sonus q̄ ē qualitas sensibilis ab auditu p̄prie p̄ceptibilis. est obiectū littera scilz seu psalm? qui cantat siue sensus eius. **C**onstat aut qz gāma manuale nō agit p̄ suā cognitōne aliqd istoz qz nec causat ipm qui agit. nec passum in quod agit. nec mediū p̄ qd agit. nec sonū quē efficit. sed est tantūmodo qd daz exemplū exterius quod aspiciēs ipse qui agit format in animo suo vel in corde sp̄m seu modū cantandi. **I**nde est qz potest aliquis habere talem formam seu speciem in animo qui nullū format canticū. vel qz nō vult. vel quia non pōt p̄pter defectū instrumenti vel medij. **A**rs ista nihilomin? manualis non dicitur inutilis. qm docet numerum pondus et mensurā quibus est formando? sonus vt redatur harmonicus. **D**iscruit vtraqz qui dixit. **E**xerce studium quāuis per ceperis artem. **Q**uali se exercitio probabile est mariam occupasse nutriendo puerū. **I**tem vocalliter etiā concinendo instar angelorum canētum. **G**loria in altissimis deo. **E**t hoc vel ad pueri releuationem mammabilis dormituri vel ad deuotionem simul et consolationem tempore peregrinationis sue

De canticordo

psallendo nūc **M**gt. nūc **B**ndict.
vel **D**unc dimittis. vel alia cantica
syon cū psalmis quos de filio suo
nouerat pphetice oppositos audien
te crebro cū religiosa pietate spon
so suo virginali **J**oseph vbi et pue
niebāt angeli diuī psallentib⁹ in
medio iuenculaz tympanistrarū
Et ibi puer **J**hs benyamin adole/
scentul⁹ in mentis excessu. **Q**uas h
loco poetaz musas p̄tuleris vbo
sapie qd ē fōs vite nō equi volue/
tis pede p̄duat⁹ in pernafo monte
h emanās a throno dei cristallo si/
milis a montib⁹ eternis quē fontē
ambiūt p musis nouē ordines an/
geloꝝ q non cessant vna voce lau/
dare. b̄ndicē. glorificare viuētē in
secula nō palladē fabulosaz. h sa/
pientiā dei verā. **N**ex pgam⁹ ad
reliqua. **G**āma mysticū pl⁹ ofert
in canticordo seu canticordis spūa/
lib⁹ qz manuale gāma in cātico sen
sibili oris vel instrumenti musicalis
hoc est pfecto notādū valde my
steriū qd elicit ex pmissis i assigna
tōe distinctionis canticordis a cā/
tico oris. qm̄ p̄mū libez ē elicitue.
non scdm̄. **C**ōcurrit in p̄mo volun
tas hōis p agente simul et patiēte
et medio nil aliud est qz libez velle
suū. **P**ōt igit⁹ dum vult et qn̄ vult
psallere in se iuxta exemplar qd in/
spexerit in gāma n̄ro nūc cōinēdo
p. a. gaudiū. p. e. spem. nūc p. **J**. cō/
passionē. **A**ut si voluēt fiat in se. o.
timor vel. v. dolor grauis. **P**uto qd
qd hoc sapientē nec min⁹ humilē at

Thom⁹ tertius

tenderit agnoscer fructuosū eē gā
ma n̄m. **F**ructuosū dixerim⁹ vt
nouella corda in x̄po dū adueniūt
tps amantiū iuxta pabolā **E**zech/
elis dū euaserint in eratē illā i qua
sue sint libertatis p libito volunta
tis vt ament et cantent. **S**ciāt pau
latim sponē cantica amatoria ca/
stissimi cordis vt addiscāt hymnis
iā oppositis suos affect⁹ s̄sonare q/
admodū nouerat beata illa anima
Marie frequētando dulcia cantica
cāticoꝝ q dicunt⁹ dragma vel dra
gmata vel dragmatica vbi sez sit
amantiū mutua nō expressis nōib⁹
p̄p̄is allocutio **I**nchoātē dilecta
et dilecto r̄ndente. **I**taqz vox oris
vox iocunda vox decora qn̄ laudi
ocanoza pura est vox cordium.
Gāma mysticū p̄t ad s̄sonantias
musicales q vulgarit⁹ appellant ter
tia. q̄nta. octaua. deseruire similit⁹ et
ad tonos seu neumata. **P**osset hoc
inuitū p̄mo videri otrariū p̄dictis
de distinctione canticordi a cātico
oris. qm̄ sit introitus canticordum
nec participat cū eo alien⁹. nec per
s̄sequens ip̄i s̄sonat p diatesseron
aut diapente aut diapasōn. **Q**m̄
insup aduersari videt⁹ illud philo/
sophicū. q impossibile ē intellectū
simul plura intelligere **S**imilit⁹ igit⁹
nec canere seu notulare. deniqz nō/
dū apparet ars tradita de tons
affectionum quemadmodum de
vocalibus neumis inuenitur
Difficilia ista nec vsitata fate/
mur. h nō nihil nos speram⁹ esse di

de musico gamma

duros. Legit beatus Ignatius versus totus ignei cordis et philocaptus in christum voces angelicas audisse super montem unum quod premissis antiphonis consequenter intonabant hymnos. quem admodum deduxit ad ecclesiam suam celebrandam. Si voluerit igitur aliquis cantare in corde suo. exemplo Domini et apostoli et plurimorum cur non poterit sibi opponere neumata iuxta variam psalmodiarum et affectuum qualitates? Hoc autem vocabulum neuuma cur ad signandum spiritum sanctum tractum est non satis inuenio. nisi quod spiritus domini continet omnia et sciamus hanc vocem quod per spiritum sanctum fuit in apostolis. Significat autem neuuma obinationem vocum vel notularum ordinatam. Porro sicut adulescentuli disciplinantur premitur ut notulas et voces cantici oris sciatur nominare digitis iuncturis quod iungunt. sciant postmodum nunc uno nunc alio modo cantando obinare. deinde litterarum notulis applicat. tandem generatur in eis ars cantandi sine numeratione cuiuslibet notule. Impedirent enim. quod si perfecta est dicente per bonum non deliberat. Non aliter quanto fuerit aliquis in meditando veritates salubres habilior in canendis affectionibus ordinatis agilior tanto sit ceteris paribus ad canticorum promptior. adeo quod vocales quinque poterit in quolibet verbo reptas ad meditationem reducere cum affectu. Sed quia non omnium est hec exercitatio poterit saltim unusquisque dum senserit euagationem sue mentis extra litterarum versus sui ei redire pertinet ad cor et dicere

cecevi.

velut per interiectionem et suspirium vel gemitum. Per timorem. vel per dolorem. Per miseratorem. et per spiritum. et per spiritualem letitiam repanda in se. Dicemus hic unum per vagis et per fugis in cantibus ecclesie quod pius valde ne obliuioni tradendum ingratis. Nihil quod deus quantumlibet oberrauerit in cogitationibus etiam criminalibus si rediens bene modo ad cor ingemuerit dicens. Penitet me. Reddit continuo virtus efficax et viuax suo cantico nedum interiori sed vocali. Quis ex prioribus fuerit origine culpabile. Nihil enim prohibet diuersorum eundem actum exteriori naturaliter fieri nunc bonum nunc malum moraliter. Hinc Ambrosius monet in hymno. Flammescat igne charitas accedat ardor primos. quoniam si caritas assit. Non erit iam velut es sonans et cymbalum tinniens. Fas est multiplicare gamma mysticum. fas est multiplicare per frasm. hoc est eleuationem et depressionem sub dictis quinque vocalibus et amplius quod multiplicet gamma veteris sub sex notis vel vocibus. Exemplum fuit in spiritibus christi et marie quod voces affectionum eleuauerunt usque ad clamorem altissimum et ad humiliationem inattingibilem deduxerunt. Sic de beatis spiritibus dicit psalmus. Mirantur hic eleuatio et deficit bene omnimoda depressio. Non est igitur necessaria multiplicatio frasis quinque vocalium in gamma nostro. Quod si quis multiplicationem figurari vellet poterit bene vel per additorem predictorum in sursum. vel depressionem in deorsum. aut certe per lineas quinque vel sex istud ostendere vel in libris

De canticordo

vel musici instrumentis exemplum

Cânta nouum multiplicat secundum the-
sim productionem scilicet et breuiationem
per pausas insuper et diapsalmata. **R**atio
filiis est ad precedentem significationem
quam vocales recipient secundum quod in
anteriora fiet punctuatio plus aut
minus. Hoc autem facere non est omnino sed
contemplatiuorum et meditatiuorum qui
per consuetudinem exercitatos sensus ha-
bent. Neque attendendum est illud philo-
sophizans fabrum similes. Ita de can-
tico. Spectaculum istud grauissimum
cernere erat apud deum et marie spiritum.
Quanta putas intercisione vocis
cordis. quantis cum interuallis nunc
celerioribus nunc tardioribus cantat
dilecta de dilecto. Dilectus inquit meum
mihi. Quod debet intelligi vocem frangens
reprimens et secum multa volu-
tans prius quam subiungat. Et ego illi

Cânta mysticum canticordi reci-
pit consonantias intelligibiles a spiritu
cantante in ordine ad exteriora can-
tica vel cordis vel oris vel operis.
Teneamus in primis certum de maria
quod canticum libere mentis deriuabat
per impium in organum cordis carnis.
Probabile est insuper imo certum ex
euangelio quod cecinit canticum oris.
dum consonans iubilationi Elisabeth et
sue voci clamose et magne. Beata
quam credidisti. Laxauit os ut caneret
secum. Magna anima mea dominum. Quid si
addiderim consonantiam pueri. Ihu
si Joseph virginalis sponsi imo me-
lodies spiritus angelici qualiter accessum
est marie magdalene. qualiter Igna-

Thomae tertia

tio. qualiter vincentio. et ita de pluri-
mis audire. Quibus probabile est illud
euenisse consonando sibi. In conspectu
angelorum psallam tibi. Audi quid
Agnes de agno suo philocapta
gloriat. Cui inquit organa secundum modum
lancibus vocibus cantant. **M**odum tibi
persuasum est. Mariam dum fuit prima
morti cingentem aliquid suauissimum in
sua resolutione cantasse. Sic de christo
dicit psalmus. Ascendit deus in iubilum. et
dominus in voce tube. Fallos si non addere
fas habemus ad consonantiam Marie
carmine omnia celestium terrestrium et in-
fernorum. Qualiter ecclesia hymnizat di-
cens. Aurora lucis rutilat. celum lau-
dibus intonat. mundus exultans iubi-
lat. gemens infernus ululat. Quod si mi-
rabiliter aliquis posse stridens infer-
ni fletus. ululat et ve decinere celo et
sanctis eius. attendat quo pacto fit
ut letetur iustus cum viderit vindictam.
Quo pacto rursus per hoc etiam via-
tor reparare videlicet carnem suam quantum
cumque dissonum prius per obstreperantem
malam voluntatem. dum tradit se ad pe-
nitentem affectum ut qui prius erat sub
tenore damnantis iustitie nunc fiat
sub molli cantu compatientis et indul-
gentis misericordie. Expectet tamen quisque est
hominum lamentationes et ve canendas
sibi esse. quam mandauit dominus in no-
te culpe vel pene canticum eius. Disso-
nant venialia plurima sed ipsum car-
men non obzumpunt. Resartiant
potius assiduis suspiriis ingemiscere
do nunc per. v. nunc per. o. nunc per. i. spe-
rando denique vel gaudento per. e. a.

de musico gamma

¶ **A**duero nō opus est hic et nunc carmina veteris hōis venūdātī s̄ p̄cō vocē habentis obtusā ⁊ rau/ cam vel pene nullā recordari quā/ uis mutua opatiōe n̄m cāticorū cū gāma suo suauī appareret. quā uis p̄terea redderet credibili aīali hōi quicq̄ spūalis affirmat de cā ticis p̄p̄is suis q̄ iocunditatibus virtuosus vt si fieret opatio philo/ capti fatui cū casto philocapto in celesti amore ebrii carnaliē cū ebrio sobrie spūaliē zelantis seu zelotipi. p̄rauit a zelo bono s̄m scientiā. Et ita de similib⁹. ¶ Fiebat obiectio su perī q̄ mens nō p̄t intelligere nec exinde cantare simul plura. s̄ ap̄ p̄hos opquisitione remaneat. Tertuz nobis est aīaz marie et multo am pli⁹ x̄pi beatos q̄z spūs tā in x̄bo q̄z in p̄prio genere tot simul intueri tot simul obiectis affici q̄ nō ē nu mer⁹. ¶ **V**idit B̄n̄dīct⁹ quasi sub vno solis radio mundū collectū. Colli git **A**ncelm⁹ ex gaudiōz reflexio nib⁹ gaudiū in quolibet infinitum q̄ nō cape sed intrare dicūt. ¶ **V**idet oculus athomos innumēabiles ra diāte sole ⁊ p̄tē totā hemisperij cir cūgiratiōe facillima cernit. Porro q̄d auris in iocūdo murmure rui. q̄d in tremorib⁹ cordaz vel cym/ baloz infinitis valeat p̄cipe cog/ noscim⁹. Si quidem son⁹ om̄is mi nicias s̄m p̄portionē h̄z infinitas sicut ⁊ om̄e otinū in sp̄ diuisibilia secabile oīstāt esse. Ampli⁹ in tonis sensib⁹ ilib⁹ vidē est sup̄ vnū tps pos

ceexvlij

se fieri verbulā seu flozetes vel flo/ sculos p̄ minutias notulaz q̄nq̄ quatuor q̄nq̄ sex. Sūt qui partici pationē ad octo deducūt iuxta vo cis molliciē ductibilē quāto facul/ tas talis amplior esse in canticor/ do mentis censenda est. Exemplifi cem⁹ in. **A**. gaudio. et in. **v**. dolore. et singulū hōz ad denarium facili deductione flectam⁹. et ita de alijs trib⁹ fiet p̄spiciū. Ecce gaudeo p̄ mo q̄ sanctē gaudeo. sc̄do qz non male gaudeo. tertio qz sanctē sp̄o. quarto qz nō male spero. q̄nto q̄a b̄n̄ misereor. sexto qz nō male mise/ reor. septimo qz sanctē timeo. octa uo qz nō male timeo. nono qz rite doleo vt in penitētia. decimo qz nō male doleo. vt de seculi tristitia.

Rursus iōē apiam⁹ in. **v**. dolore q̄i viceuersa. Ecce doleo. p̄mo qz ma le doleo. sc̄do qz nō b̄n̄ doleo. ter/ tio qz male timeo. quarto qz nō b̄n̄ timeo. q̄nto qz male misereor. sex⁹ qz nō b̄n̄ misereor. septimo qz non b̄n̄ spero. octauo qz male spero vt in vanis. nono qz male gaudeo sic q̄ exultāt in reb⁹ pessimis. decimo qz nō sanctē gaudeo de diuinis

Possem⁹ oīformē ad hanc multitu dinē oīdē q̄ nō est psalm⁹. nō ver sus psalmi. nō x̄bū. nō deniq̄ sylla ba ad quā et s̄m quaz nō possint oīone ad vocalē suā. sit. a. sit. e. sit. i. sit. o. sit. v. voces spūales quaslibet et quotlibz depromere. Sic Maria in suo magnificat p̄ oēz vocē mu/ sicalem agili voce concurrat. sic in

De canticordo

alphabeto. sic in pater nŕ. sic in suo
Aue maria. sic in **C**redo fuit. ea vi/
uente cōpositū. sic in **B**ñdictus. sic
in nūc dimittis. **Q**uid conor p sin/
gula cū in quolibet hymno. dicam
ampli⁹ in quolibet vbo suo p oēm
vocalē p se vel p primis oēnē fas
habebat. **I**rrideat nūc aliq̄s si pōt
si audeat gāma mysticū imo vero
nō iā irrideat. nō reſciat. nō oſpu/
at. qz si sapiēs est ip̄e audiēs sapiē
tior erit. si insipiēs poterit ad sapi/
entiā venire salutarē p iter laudis
et si vacet vt videat. si q̄ſcat vt au/
diat. si ozet vt sapiat. si mereat per
ozōez. tandē agnosce qd psalmus
iste sonet. **B**eat⁹ pplus q̄ ſcit iubila
tionē. **G**āma mysticū p̄t exponi
vel ampliari p nōia q̄nqz passionū
q̄i toridē vocū. I3 in cōnotatōe ver
ba seu v̄bula deficiāt. et p̄mo spēs
ois t̄pantie et fortitudinis q̄ sūt in
ocupiscibili et irascibili mediāt inē
passiones v̄fusqz victioſas. **S**3 dis/
curram⁹ p singulas voces. **E**cce re/
ducunt ad. **A**. delectatio q̄i quedā
delactatio. qm̄ vt lac se infūdīt dū
meditatio p̄mit. affectio suggerit. le
titia quasi latitia. qz dilatat. volu
ptas quasi volubilitas. nūc hac nē
illac circa rem dilectā app̄hensam.
Jocūditas qz puocat ad iocū q̄
facilis est nec laborat. hilaritas qz
se foris facie ten⁹ se explicat maxie
p oculos in honore leto **A**lacritas
q̄ est vigor vtēdi se et suis officijs
expedite. liq̄factio q̄ se p̄p̄is termi
nis nō ōtinet pl⁹ q̄ aer aut aqua.

Thom⁹ tertius

h labiē in rē amatā. **D**efectio q̄ nō
subsistit in sua v̄tute conatu v̄l opa
tōe h̄ cadit in rem dilectā sic lique/
factio. **E**brietas q̄ nō videt esse sui
opos p amoris magnitudine. **S**a
tietas tñ q̄ nō excludit desiderū h̄
fastidiū vt ibi fruunt nec fastidiunt
quo frui magis sitiūt **F**ruitio q̄ est
inhēsiue in re amata p̄p̄ se cū q̄ete
Transformatio nō p substantiā sed
assimilatōez qualitatiuā in amore
v̄iuo. exultatio. tripudiū. iubilatio.
plausus. saltatio. gr̄az actio. vox
laudis. **R**educunt ad. **E**. spem que
nō accipit hic put est v̄rt⁹ theolo
gica h̄ generalit̄ p desiderio boni
futuri. tendētia. expectatio. esuries
sitis ardor. audacia bona. ira bōa.
iēb⁹ bon⁹. anhelatio. emulatio bo
na. suspiriū. ocupiscētia **R**educunt
ad. **J**. passionē. miseratio. mia. ple
tas. mititas. mansuetudo. benigni
tas. liberalitas. munificentia. ele
mosina. i. affect⁹ miserādi tā in spū
alibus q̄ in corp̄alib⁹ incōmodis
Reducunt ad. **O**. timorē. fuga. de/
spatō bona. segnitie bona. stupor
bon⁹. admiratio. erubescētia bona
verecundia bona. horroz. agonia.
trepidatio. formido. abominatio
pcc̄i. nausea voluptatis male. fasti
diū bonū tediū bonū vite hui⁹. ti
mor reuerētiā q̄ ē q̄oaz refilitio
in p̄p̄iā puitatē ex cōsideratōe su
perioris maiestatis. aut est refilitio
formidabilis ad p̄p̄iū adiutorem
cū cōsideratōe v̄gentis nēcitatis
Reducunt ad. **T**. tristitia cōtritio

de notio gama mysti

dolor. odium bonū. detestatio. inui-
dia bona. cruciat⁹. torio. plandus
seu plangor. lamētū. rugit⁹. gemit⁹
vlulat⁹. languor. Possem⁹ oēs has
qñq; resonātiās in aspectu crucis
notare et in. x. lra. In xpo qz q̄ fu-
it in mysterio redempt⁹ qñq; scilicet.
Et in mfe et⁹ fm euāgelij tenorē ⁊
notulas. **M**is audire canticordū ma-
rie in. a. **M**is aia mea dñm. **M**is in.
.e. **E**cce ancilla dñi fi. m. fm d. tuū.
Mis in. J. **M**inū nō hñt. **M**is in. o.
Turbata ē in voce angeli et timuit
illo ire. **Q**uis nepe? **J**oseph spōsus
nō dubiū qñ sponsa maria timoris
osors fuit. **M**is in. v. **E**cce p̄r tu⁹ ⁊
ego dō. q̄r. te. **M**is rursus in. J. siml
oia osnante. **E**rige cordis aures
ad voces spūs sui. dñi p̄riū filium
dñi dilectū ozis sui. viscep qz suozū
et votoz osensit crucifigi p̄ redē-
ptiōe n̄ri. dāns nobis illū utiqz cū
gaudio et exultatiōe q̄ sūmā sup̄a-
bāt carnis angustia. **A**ltoqñ qualic⁹
impletset qd̄ dz. **E**xilarē datorē di-
ligit de⁹. **D**esiderium rursus qd̄ ha-
buerat cū filio nos p̄ crucē redimi
dū implebat. **N**ōne q̄so delectabat
nunq̄ nō p̄tea crediderim⁹ eā cō-
gratulasse saluti latronis cū audi-
uit a filio **H**odie mecū eris in pado-
so. **C**ū orauit insup filio p̄ psequēti-
b⁹. **P**r̄ dimitte illis qz nesciūt qd̄ fa-
ciūt. **V**iderer sup̄flu⁹ si xpi canticū
p̄ has qñq; voces p̄cipue p̄ mollē
cantū mie q̄ nil hōib⁹ acceptabili⁹
esse dz vellē intimare. **E**xhilaresce
ad hec et spera tu q̄ p̄teras miserā/

co et morali cxxix

de hō. **Q**uid ultra negare tibi mī-
mie poterit si p̄riū p̄ te filiū osēnt
offerri tante miserie. **Q**uid cōcedet
beatificata i celis q̄ talia dabat in
terris afflictā p̄didit miserā nūq̄
⁊ miaz. p̄didit passiōē. h̄ nūquid
compassionem. **P**erdidit p̄fecto
passiōē afflictuā. h̄ retinet opas-
siōē electuā atqz succursuā. **R**ed-
dam⁹ ei viciissitudinē. qualic⁹ h̄ inq̄/
ēs fieri? **A**ptem⁹ ei iugit⁹ voces cātē
cordi n̄ri p̄ d̄ba cātēcordi sui vni
d̄bo euāgelij **C**ōcordem⁹ p̄iter vo-
ci cōsiliū vocē volūtatis n̄re. qd̄cū/
qz dixerit vobis inq̄t facite. **S**z h̄
qd̄cūqz facē scis omīno non posse
nos o brā. nisi dicēs fili⁹ tu⁹ dederit
voci sue vocē d̄tutis. **I**n cui⁹ d̄bo
laxātes opatōis rete et simul opē
ferēte cōpleam⁹ iussū tuū. qd̄cūqz
dixerit vobis facite. **A**duero pau-
santū est tandē aliqñ d̄bo qz n̄ro
finis dand⁹ est. **N**ec ignoram⁹ futu-
ros esse nōnullos q̄b⁹ aptioz vide-
bit⁹ qd̄az simplicitas vni⁹ vel pau-
coz affectuū p̄ sua exercitatiōe q̄/
admodū simplicib⁹ rusticanis pl⁹
placz aliqñ t̄panū gallice tabour
omeruedon. et fistula repetens assu-
due idē qm̄ aures ad s̄ciles armo-
nias nō hñt idoneas. **H**abem⁹ in
collationib⁹ patz de reductiōe oīm
affectuū ad hec d̄ba. **D**e⁹ in adiu-
to. meū intēde. dñe ad adiū. me fe.
Eosōim⁹ nup monocordū sup̄ oīo
nē dñicaz sub vna amoris corda.
Dehinc psalteriū decacordū sup̄
vna t̄mō fm vnā cōsiderationez

aut sup trib' fm alterā. &
deniq' sup decē d'formis
ad legis decēz d'ba. Alijs
d'o delectabili' ē alternis
vri. cū natura p sua muta
bilitate i mutatiōe delectē
Demū gāma nrm sub qn
q' d'bis q volebat ap'us
loq' sēsu suo potēit omib'
accōmodū fieri rudib' et
peritis multiuolis et pau
ca q'rentib'. sint pueri. sint
senes. sint puellē vel virgi
nes maxie q' d'nis manci/
panē psalmodijs. plus em
valet h' loco pia deuotio.
q' eruditio l'fata. pl' peni
tēs affect' q' vestigās in/
tellect' put in opusculis q'
industrijs de theologia
mystica inuenerim' anno/
tasse. **T**rimō discat disci
pul' xpian' reducē se ad se
vt p'currat p'or in domū
suā q' illic ludat. d'ceptōes
suas agat. Nō in delictis
ait sapiēs. nec in verbo su/
pbo. qd' p'sus aduersum
est d'bo dei. **S**up'sunt ad
extremū multa sup auditu
melodiosissimo d'bo dei. q'
nrm gāma nouū oznarēt.
vt q's auditor. q's cantor.
q's exauditor idoneus vbi
de omī genere musicoz in
psalmis memoratoz. can/
tu. pulsu. flatu. mente. spū.
praxis addēda est ad gā

Thom' p'limus

ma nrm. **D**e cāticis insup exultatōis q' la
mentatōis p' maximas quales sunt in dia
letica et rhetorica loci ad triplicē inuestiga
tiōē historicā videlz p'bicā et theologicā.
lati' optz cāticoz oīm originē naturāz q'
venari. Elegia deniq' casta versib' impari
b' castos cātabit amores. **S**z tāta sūt ad
p'is dicta satis d'cordante nro p'centore q'
ait. Beati q' audiūt d'bu dei et custo. illud.
In cui' fiducia verbi vacans p' vacantib'
canticordi verbū feci **D**eō grās

Terciu' opusculū.

Volumē aliud colligit in se Ter
tia ps pncipal' thomos tres
plus fm modos traditionis
varios q' p' diuersitate mate
rie. **P**rim' thom' d'ciliat q' ob
sequi facit faceta elegiā cantatricē amorū
d'ne theologie q' liricū et odaz carmē. Se
cūdo' thom' alē scōs h'z canones seu regu
las amphorismos vel maximas aut theo
reumata d' cāticis p' notulas q'nquaginta
Terti' thom' alē terti' verbū solati' multi
plex in se dirigit p' particulas q'nquaginta
Et ita iūcti simul hī duo thomi centilogiū
d'stituūt.

Carmē super recogitatione mortis

(cor in alta
Erne q's es. qd' agis moreris d'c duc
Cor cruce opūgāt spes timor ardor
Cantica saltū lamētū plādū q' frequenta
Jūgito iocūdū psalteriū cythare Camās
Ecce hīc olor tua dū mors imiet o mors
Mortua morte Jbu sis mihi porta poli
Temp' adest aia quo sponsa cubile beati

Sponti conscendas federe perpetuo
Ergo canter himen mens os cor lingua vigor q3
Plaude sali coram te iubilus rapiat
Te tamen et tua fle tua sit spes vnica christi
Passio sit meritum gratia sola tuum
Buccinet aure tua sonitu vario tuba duplex
Terreat ite tonans blanda venite leuet
Turturis hec faciens iunges suspiria suau
Quod vel alauda canit vel philomena melos
Cor tremet ob tractus varios dum letitie vis
Cor vehit in altum mox premit anxietas
Carmina nocte deus tibi dat dic te peregre fers
Fac resonet sua laus iugiter ore suo

De laude musice

Musica diuini noua pulsu q fit amoris
Extolli nulla laude satis poterit
Cor recreat. curas abigit. fastidia mulcet.
Fit q3 peregrinis quos vehit apta comes
Per medias hyemes per soles carmina fesus
Ibo spe patiens letus alacris ouans
Nam fugiunt tristes cantu per inania cure
Omnis et insidians hostica pestis hebet
Vertitur occursum psallentium saul alter
Factus homo psallit fit q3 propheta nouus
Eragitat neq3 dum spiritus hunc cytharedus
Pastor per numeros cogit abire dauid
Paridicus deerat helizeo spiritus olim
Dum cecinit psaltes protinus implet eum
Pythagoras motus fuerat componere cordis
Noiectis cythare compositis numeris
Spiritus ecce monet spiritus per carmina vatum
Ad domini laudes cuncta creata simul
Ut iubilent psallent exultent vt cytharam dent
Tympana cum cordis organa nabla chorum
Corpora spiritibus sunt organa consona. mundus
Est chorus vnus quo ludere noys amat
Carmine mundano sibi dissona praua voluntas
Concordans toti fit moderante deo
Ornat et ipsa notis breuibus longis ve camenam

Improba viuendi mors variando vltis
Discantum mollem miserans dat gratia raudis
Stridet de penis culpa tenore graui
Heu fuge te tali fuge deprecor esse tenore
Nis sub molli molle cor adde tibi
Quid q corporibus curandis musica prodest
Dum cor letificat lenit et alleuiat
Dant vtrunq tibi gentiles pulcer apollo
Carminis et medice pheebe repertor opis
Colligitur pulsu venarum musica cordis
Que sit temperies que frasis atq thesis
Hoc medicus tactu iuuenis conicit amorem
Eius in agnete cor furit igne graui
Carmina non loquimur nunc execranda magorum
Nec nisi mysticus est ipsa poeta placet
Amphion ac orpheus cantum nouisse feruntur
Hic lapides diras hic furias herebi
Moribus hec duris si transfers instituendis
Mutandi q bona dogma salubre canunt
Node q in populis mutat vel iam variatos
Infinuat mores musica cuiq sua
Est grauis hinc petulans illi mollis vel agrestis
Una q dilatans cor vehit ista premit
Est diatesseron est diapente cum diapason
Triplex legitimis copula nexa tonis
Rursus in octo tonos finem medium caput omnis
Cantus partiri suscipit ecclesia
Antiphonas dedit ad psalmos ignatius aptas
Monte prout quodam desuper audierat
Turpibus et fedis infantum queso cauate
Flexibiles animos cantibus inficere
Festinat in teneras energia carminis aures
Uret vt vrtice cor tibi lubrica vox
Urit cantando facit idem sepe videndo
Femina flagicij fundit vtrunq virus
Quid numeremus aues humano que capiuntur
Cantu nec cantum despicit vlla suum
Pisces et cerui mulcentur cantibus egris
Antidotum varijs musica crebro fuit
Prebe fidem grecis delphinus ariona vexit
Fluctus per medios dum lyza mulcet eum

207

Fistula pastoris pecudes armenta gregisq;
Solatur nec eas terret imago lupi
Pascua tunc secura metum minuit q; magistro
Tedia pascendi rusticus iste sonus
Fistula pan phebī cythare certauit agrestis
Iudice te mīda victus apollo fuit
Iudicium cuiq; suum sua cuiq; voluptas
Sic natura suū grande melos variat
Buccina terribilis animosum pectus equorum
Bellis exacuit militis ira viget
Femina dum texit donec pueroq; soporem
Ducens in cunis cantat inepta rudis
Celica turba Jesu nati fescennia cantat
Par homini terris gloria celsa deo
Rusticus arua colens an vociferando iocatur
Cantat et alleuiat inde viator iter
Artem quisq; suam mulcet durum q; laborem
Qualicunq; sono sit licet asperior
Vox deuota deum placat iratum placet almis
Cuius ipa choris concinit angelicis
Vocibus ecclesie pater augustine fateris
Motum te lachrymis ora rigasse p̄is
Felix cuius erant peccata resecta maria
Que toriens voces celitus aure capis
Organa dum cantant sibi soli cordi canentem
Corde deo pleno Ceciliam legimus
Cordibus vt nostris psallamus paule monebas
Acto nam talis iure beat duplici
Inchoat hic et nunc celum vite q; beate
Moribus et ritu degit in exilio
Mors venit in terra que carnis vincula resoluit
Cantantem in psalmis victor in alta vehit

Ecclesiasticorū exhortatio ad cantum.

Semper in ore tuo sit laus sint cantica syon
Quāuis captiuū te babylone doles
Fac hoc precipue cui cantus ecclesie dant
Absq; labore cibos veste domo q; tegi
Hoc leue pondus et hoc tibi sponte iugum posuisti
Fer nec dum viues rumpe vel excutias

Sed te det dices eadem totiens iterari
 Mentem cum cerebro vox reboandi grauat
 Quo crucier doleam qz modo nescitis amisci
 Fundere sufficiat corde preces domino
 Frater nil magnum sine magno vita labore
 Fert hominū. perstes vsus alacris erit
 Tu tibi in crebro dic ecclesie vice fungor
 Psallentis qz dolor vertitur in meritum
 Paucis crede datur constans oratio cordis
 Laudandum sed opus dum canis ore facis
 Reddis vota deo tua fratrum debita soluis
 Corpus dum torques frigore fame siti
 Lex hec est hominis veteris labor et sudor hic sit
 Posterius requies ve sine cantica laus
 Vivere non fas est homini semper prout optat
 Optet quod lex vult et sua tempora dant
 Redde prius domino quod debes deinde vacabis
 Scripto vel studio seu meditare silens
 Scito valere nihil studium. non martyrium. nec
 Cor raptum. nisi sit iussio facta dei.
 Inde metire tuos instinctus quando sequendi
 Nam motus cordis fallere crebro solent
 Te desiderio cordis comittere noli
 Comentis qz tuis sed patris imperio
 Esto tuis ita sollicitus studiis quasi semper
 Cor sit ad arbitrium presto redire tuum
 Gratia dux hoc sola potest conferre precemur
 Gratia sit iutrix sit comes assidua
 Tristis es equo tunc animo psallens tibi vim fac
 Vim patitur celum vim faciamus ei
 Mox veniet gaude mors te de carcere soluens
 Psalmis cantantem victor ad alta vehet

De laudibus elegie spūalis

Quifquis amas prosam metris ignoscito nris
 Sponte stilo veniunt cor qz lepoze trahunt
 Duos blanda libens elegia cantet amores
 Tracta malis totiens serua libidinibus
 Soletur senium iam non captiua refectis
 Inguibus et casto coniugis apta thoro
 Cur non ancille fronsis si libera fiat

Munda q̄ complacito confouere sinu
Non maiestati dictorum detrahit vsus
Metrozum maius pondus eis tribuit
Versibus omnimodis vates scripsisse sciuntur
Ut Jeremias Job sic dauid et moyses
Carmina composuit salomon rex milia quinq̄
Cantata est mulier fortis ab ore suo
Frenant ne vaga sit metra mentem plurima paucis
Artant et prestant esse sui memores
Plus sensus plus lucis habent plus ordine pollent
Versus si cor eis cum studio dederis
Verius et breui⁹ seruantur scripta ligata
Metro nam vitiū protinus insinuant
Fortior est vox que per stricta foramina transit
Quam que decursu liberioze meat
Non aliter metris sententia pressa canoris
Si maiore sonat percutit et penetrat

Legatur per modum dialogi

Despit an seniū repetens puerilia non sed
Vult aquile ritu vita redire prior
Demonium caueas lateat ne meridianum
Manis in studijs perdere tempus amans
Cedant vana precor cedant sed cum pietate
Carminibus textis fructus inesse potest
Nisi meliora potest flendi quoq̄ tempus et etas
Et quis in hoc euo scire poemata vult
Que meliora potest exclusus ab omnibus exul
Officijs sed nec carmina flere vetant
Nocte deus dat ait Job carmina rex tribulatus
Misit ait dominus carmen in ore nouū
Rara nimis fateor poesis modo sed cano celis
Forsitan et veniet tempus amicitius
Scenica nobis sunt vel ludicra iure fuganda
Quis pia culparit sub numeris redigi
Tutus nostra leges non hic portenta deorum
Non hic que castis moribus obuia sint
Plus prodesse volunt q̄ delectare minorem
Quo sit vt ornatum querere sat sis eis
O cū tempora vānt quibus est sapientia dictis

Danda Jhs testis ocia pigra necant:

De eodem

Pebe fidem grecis delphinus ariona vexit
Fluctus per medios dum lyra mulcet enim
Alter delphinus rex seuū per mare vectos
Nos tandem tuto litore constituit
Iste deus tibi laus hec ocia fecit
Ludere cum cythara psalterio qz dedit
Exemplar quorum transmisimus et monocordum
Seacordum queqz mens addere nostra cupit
Offert quisqz suo gratus sua munera regi
Carmina non nihil est mystica posse dare
In qz dies intus si noster homo puerescit
Quis neget huic puero ludere carminibus
Dum cor feruet ei dum totus amat per amorem
Dum venit etas et tempus amantis ei
Consiliat sacros hymeneuz carmen amores
Coniugium nec gens absqz canore probat
Sed caueat puer hic quid degeneres in amores
Rursus et in veteres corde redire feces
Ebrietas in eo sit sobria. sit qz cubile
Sandum. complexus oscula casta nimis
Sit nec. amore suo. vel mas vel femina carnis
Nudus et abs sexu spiritus est et amor
Est quod mireris tamen istic femina vir qz
Sponsam dilectam sponsus amicus habet
Spiritus hic anime sit cum diuisus oportet
Tale sciendum cui mysterium fuerit
Sermo dei viuus valet vnicus ista secari
Discretor cordis cuncta qz prospiciens
Mutuus est zelus sponsi sponse qz fruendi
Se totis superest vnica spes patrie
Hinc fuge dilecte mi clamat sponsa. scit ipa
Non hic sed celis esse viri thalamum
Ipa subinde petit vbi pascit vbi cubat alta
Meridie terris ne vaga sit stolidis
Pascitur interea si suscipit oscula sponsi
Libera si tradet que redolentia sunt
Ebria fulcitur malis et floribus inter,

Brachia se sponsi proficit in requiem
 Felici fruitur somno sponsus cōiurat et omnes
 Audeat vt somnum rumpere nemo suum
 Ad vigilem quandoq; venit saliens et alacris
 Clanculo prospiciens voce sonante veni
 Alternat veniendo vices alternat amica
 Querendi studium languet amore pio
 Ad vocem liquefit sponsi gaudent q; vicissim
 Laude sua demum quicquid agunt amor est
 Ocia sola placent sponse loca sola requirit
 Nec sponso nec ei turbida turba placet
 Rumpit verba sibi vigor igneus estuat intus
 Quem nec corde capit nec referare valet
 Quo rapimur quo nos elegia protrahis euge
 Concaluit video spiritualis amor
 Jam fileas olim veniet speciosior hora
 Nunc satis est a labijs te liberasse malis

Thomas secundus

Centilogiū de canticis et solatio
 Prīmū verbum de descriptiōe can-
 tici per quinq; verba

Canticū est vox numero/
 sa ad dei gloriā ordina-
 ta. Vox ibi ponit p ge-
 nere et quasi matēia. po-
 nit numerosa p dīa et qī formā.
 finis debet esse dei gloriā. **C**anti-
 cū in sua generalitate descriptū ac-
 cipit vocē dīone ad aplm dicentē
 nihil esse sine voce. Et attendit q
 omnia fecit dīs in numero et ppter
 se ipm. et sic in omib⁹ est vox nume-
 rosa ad dei gloriā ordinata. **C**ā-
 ticū habet deo agēte modū. p des-
 exemplantē spēz. in deo finiente or-
 dine. **C**anticū reddit ex numero.

sa pportione hoc pulcrū et decoz
 hoc suaue et iocūdū. hoc vtile et sa-
 lutifex et oppositos disproporzio
 parit effectus. **C**anticū cātat oīs
 creatura et ad illud inuitat vel na-
 turali instinctu vel animali sensu vl
 rationali seu intellectuali ductu.

Canticoz naturā cognoscē nō
 infimū est hominis officiū. sicut ho-
 mo cū omī creatura participat. di-
 uine q; glorie conditus est esse ca-
 par. **C**anticū vnū est sensuale vel
 animale. aliud est intellectuale seu
 diuinale sicut est sonus animalis ra-
 tionalis et intellectualis. et ita de
 voce vel numero. **C**anticū sensua-
 le quo magis est in acceptione cō-
 muni dīiudicatur tripliciter. visu vt
 in gesticulationib⁹. auditu vt in car-
 minib⁹. tactu vt in venis pulsatilib⁹.

Canticū sensuale vnū est comicū.

Thom^o terci^o Canones

aliud est satiricū. aliud tragicū. Et
q̄libet eoz solebat in theatris re
presentari obiectaliter tam ad ocu
los nutibus q̄ ad aures vocibus
et fistulationibus seu fidibus

Caticū sensuale et ad aures cor
pis fit tripliciter. pulsu vt in tympa
no. voce vt in choro. flatu vt in or
gano. **I**n poetica fictio tres p̄mi
t^o esse musas sūpsit q̄ uis ad noue
nariū deinceps p̄dierit. **C**aticū
cū pulsu fit tripliciter aut in rotatu
vt in symphonia. aut tractu. aut re
tractu sic i viella aut rebela. siue cū
impulsu vel impulsu quodā tactu
cū vnguib^o vel plectro cū v̄gula vt
in cythara et guiterna lituo psalte
rio q̄ et tympano atq̄ cāpanulis
cymbala v̄o sese collidēdo tinnūt

Caticū cū voce vel aiali cātu fit
tripliciter. vnū cū naturali significa
tōe vt in auiū garritib^o et i hūanis
inflectionib^o. aliud cū volūtaria in
flectōe vt in hōim idiomatib^o. ali
ud cū artificiali modulatione vt in
rigmis in metris et carminibus

Caticū sensuale cū flatu fit aliq̄n fol
le. q̄nq̄z v̄eto. sepi^ooze. p̄mū artifici
aliē in organis. aliud naturalit^o in
arborib^o et v̄ndis. tertiū sufflabilit^o
in tibijs. fistulis et musetis. **C**ati
cū sensuales hz effect^o in brutis aia
lib^o. in auib^o. et in hōib^o. etiam p̄m
p̄biāz. medicinā et theologiā. **C**ati
cū sensuale corpaliē audibile va
riat p̄ frasim. i. eleuationē et dep̄ssi
onē tanq̄ in pondē. p̄ thesim. i. p̄
longationē et breuiationē tanq̄ in
mēsurā. simul et p̄ m̄ultiplicē obina

seu regule aforismi vel

tionē et p̄portionē tanq̄ app̄opa
te in numero. **C**aticū rōnale seu
morale consistit nō solū in voce exte
riori vt sensuale. s̄ in interiori corde
q̄le d̄r esse triplex. vnū rōis superior.
aliud rōis inferior. tertiū imagina
tōis de q̄z q̄libet accipi p̄t aplica
monitio vt cātem^o in cordib^o n̄fis
d̄no. **C**aticū rōnale seu morale q̄
le possum^o dicē cāticordū. i. cāticū
cordis tot hz voces. tot sonos aut
resonatiōes q̄t sunt p̄prie vel cōiter
dicte passiōes. affect^o v̄l amores

Caticū morale seu cāticordū vo
ces hz q̄soz generales et p̄ncipa
les. q̄soā speciales et indiuiduales
q̄soz mixtas aut in se multiplices
p̄m numez et distinctiōē passiōū

Caticū morale distinctiōez capit
in suis vocib^o tā p̄bice q̄z medicina
liter q̄z theologice. et p̄m quālibet
haz sciāz p̄nt oēs claro sp̄endio
reduci ad q̄tuor q̄ sūt spes met^o me
ror et gaudiū. **C**aticū morale seu
cāticordū p̄t reducē suas voces nē
radicalit^o ad vnā. nūc ad binā. nūc
ad trinā. vn^o ē amor dei et p̄xi.
binā est idē amor d̄i cū odio p̄ci.
trina p̄lectit^o amorē et odiū cū ser
uore zelī vel spem de saluatōe. ti
more de damnatōe. et sp̄assionem
de se et quolibet viatore. **C**aticū
morale. vnū ē laudabile. aliud vitu
pabile. tertiū indifferēs. **C**aticū
morale vnū est meritorizū. aliud est
demeritorizū. tertiū d̄staxat morali
ter bonū v̄l malū. **C**aticū morale
vnū est leticie. aliud tristitie. tertiū
mixtū ex v̄troq̄ iuxta volumē Eze

maxime aut theozemima

chieli datū in q̄ erāt carmina. ve. et lamēta. **C**āticū morale vnū letificat sobrie. aliud pie edificat. aliud scificat iuste scz ad se ipm. ad deū. ad prim. **C**āticū morale vnū est frenū qđ impiū ē et deficit. qđ oaz aiale qđ ebiū ē et inficit. qđ oam diabolicū qđ neqz ē et interficit.

Cāticū morale vnū est fm virtutes cardinales. bonū qđez. h̄ qđ graue vel dep̄ssuz. vnū ē spūale p donoz infusiones velut acutū. altez dīna/le p btitudines qđ supacutū. **C**āticū morale fit cū mystico pulsu seu plectro gr̄e dīnalis aliqñ date gēl. aliqñ gratificātl. aliqñ spe vel re be atificant. **C**āticū morale format qñqz cogitatō vaga sine artez fru ctu. qñqz meditatio sedula cū arte et conatu. qñqz orēplatio clara cū arte et agili vlu. **C**āticū morale iux pabolā p̄etoris n̄fi xpi otinet salū qđ ē exultatō. iubil⁹ et tripudiū spūalis letitie vt in epithalamio cōtinet lamētū qđ ē tristitia nō seculi h̄ pacie fm deū. otinet plāctū salu/ taris p̄nie. vt i luctu brō. **C**ātico rū corda seu fistula n̄ sonat suauit̄ si fuerit dirupta. si corrupta. si im p portōnata. **C**āticoz moraliū iu/ dex auris cordis ipediē. p̄uritib⁹ curiositat. tinnitib⁹ solitudis et sor dib⁹ libidinis fm triplicē radicē cupi ditat. **C**āticoz dīnoz materiā et artē ministrāt libri. vn⁹ nature et artis in creaturis. alius scripture sic in psalmis et trenis. ali⁹ oscie sic in meditatioib⁹ sc̄is et p̄is. **C**anti ca dīna bon⁹ angel⁹ iuuat. actuat.

ca de canticis cxxxiii

p̄tat. mal⁹ dō dissonat. dissipat et obscurat. **C**āticoz moraliū vasa vel instrumēta repiūt i om̄i resona bili solū intra i cordib⁹ p̄tim et in vocib⁹ p̄sus et in opatōib⁹. **C**āticū om̄e fūdatū ē i monocordo a/ moris. h̄ explicat diuersimode nūc in diacordo. nūc in tricordo. nūc te tracordo. rursus in pentacordo. in hexacordo. in hebdacordo. rursus i octacordo. in nonicordo. in deca/ cordo. tādē in om̄i policozdo sine t̄mino. **C**āticū vnū pl⁹ resonat te norē iustitie. aliud pl⁹ mollē cantuz mie. aliud mixtim qđ stratenoz re/ sonat gr̄az cū rigore. **C**āticū pu re letitie repit ap̄d deū glosuz suo mō et ap̄d angeluz bonū. et apud hōiez beatū. **C**āticū pure tristitie vel qđ repit i demonib⁹. in dānatīs hōib⁹. in desparis viatorib⁹. **C**āticū mixtū viatoz spei scz et timo/ ris diuersificat fm tres stat⁹ incipiē tiū qđ purgant. p̄ficiētū qđ illūiant app̄ximatiū qđ p̄ficiūt. in qđ expi mur qñqz lamēta gaudiosa esse et gaudia luctuosa p diuersitate finitū vel obiectoz. sic m̄ aplac̄ dū fili⁹ cū lacrimis q̄rit eā. aut dñs in ca/ tuli clamorib⁹ p̄absentē odelectat. **C**āticū dānatoz ē ip̄is turpissi/ mū. horribilissimū et dolorosissimū h̄ deo et iustis reddiē ex considera tione ordinis iustitie decorum sua/ ue et letum sicut letatur iustus cum audit clamores pessimorū qui tor quētur. **C**anticuz in purgatorio habet cū afflictione solatiū ex cer/ ta spe beatitudinis. ex ecclie genera

Thomus

lib' subsidij. et p'is amicoꝝ suffragijs. et q' caritas in eis egaudet veritati correctiois. **C**anticu viatoru etia pfectoꝝ h'z cu fletu solatiu cu risu sobrio fastidium. Et vir h'z hora dimidia pausa vt silentiu sicut nec vnq' in eode statu pmaet. sec' vbi no erut volubiles cogitationes nre fixe deo. **C**anticu intellectuale diuidit solis aurib' mentis aut sin deris et illud fit flatu amoris qui est vitalis sp'us moues qcqd e ens de q' pbia. **O** felix hoiz gen' si vros aios amor quo celu regit regat. **C**anticu intellectuale pt descriptiue dici amor numerosus. qm em facta sut in armonia mensurata munda et amoris q est p'do' rez q mouet quocunq' mouent sic ipa etia materia moueat ad forma sic ad appetibile suu. deniq' h'z hoc amor e vni' son' in opatiõe sca ad deu. et omi' son' p collatione creaturaz ad inuice. **C**anticu intellectuale figura ri pt in vniuerso p exēpla horologij tpatissimi cu capanul aut chorij ocorpissimi aut symphonie suauissime. aut organoꝝ tot fistul' q't creature sut sonatili fm impfectio nis graues et pfectiois acutas voces scisiores aut ptensores. Tandē sicut in omi genē musico ludit in eis diuina sapia suauit' oia dispo nes. **C**anticu exercē mone' omis creatura in ordine ad deu in q oia viuūt et spirādo melodisat qd p'cipiūt aures illoꝝ q philosophisat in creaturis omib'. et pl' illi q theolocialit' anagogisat. q fit in xij.

terti'

spēs aut plures cāfici amoris qd d' nuptiale vel epithalamiu seu cātica cāficoꝝ possim' annotare. Nubit ad lfaz vir cu libea et socia. nubit cu ancilla. nubit cu dña sic Ioseph cu maria. Sic nupsit mystice xps cu ecclia libera. nupsit cu synagoga q fuit in seruitute generans. nubit plat' cu ecclia sua dña. nupsit xps cu natura hūana vnitate suppositi. nubit cu aia rōnali. nubit cu angelica natura. nubit insup spūs deiformis in triclinio hois instar Jacob ipi rachel rōni supiori. Le rōni inferiori. bale et zelphe sensu alitati tā exteriori q interiori tanq' ancillis. Nubit tāde z sapie idē ipē spūs deiformis. **C**anticu intellectu ale tot h'z flat' pulsus aut tact' q't sut amoris spēs. tot notulas et ver bula q't sut vitates. tot consonārias q't appetitū sut obinate pportio nes nec vllā patit' dissonātiā in aurib' iusti. q' lz obstrepet mala volūtas dissidēs sibi ipi. consonaē regit in toto ordine vniuersi. **C**anticoꝝ oim pt auditor eē qlibz h'is fidem de deo et pductiue creaturaz cum bona et cōsetanea volūate credēs vt tāde intelligat Infidelis d' p'p' sus e alien'. aurib' em caret spiritalib' nec gloria dei finē h'z. **C**anticoꝝ pfect' cātoꝝ sol' e vir desiderio rū i gutture vel vasis scāz medita tionū cōformit' ad lfaz et notulas libri multiplici. nature. scripture et picture p voces nūerosaz affectionū. **De exauditore.** **C**anticoꝝ exauditor est ipē deus

De multiplici verbo

p se pncipaliē et ministerialiē p su/ os angelos et scōs. dāt cātica nūc leticie. nūc mestitie. nūc put vult ex vtroq; tpata vt in viatorib; resul/ tet solatiū de quo sūt qnquaginta verba sequentia. **Primū** verbum solati; et. ri. in ordine pcedētū vbi describit solatiū et notificat p decē verba sub generalitate.

Thom^o tertius

Solatiū est mulcebris pas/ sio surgēs ex pceptōe cō/ sūctionis obiecti conuētiēti/ cū subiecto conuētiēti. Vel sic. Sola/ tiū est pceptio conuētiēti diuīdi/ Solatiū sumit ample vt se extēdit ad oēs potētiā cognitionā. sensualē scz rōnalē et intellectuālē vt dicim^o deuz et angelos et hōies. et aialia delectari vel solatari. **Solatiū** ample diffinitū sic habuit p genē passionē. sic p differētijs suis reliq; sūpsit. vt oīa tristitias oēs positū est qd est mulcebris seu conuētiēti/ passio. Additū est nomē pceptōis seu apprehēsiōis vel apparētiē. ex/ cludēdo p hoc mot^o rezz q oīa pe/ nit^o carent sensu rōne vel intellectu. **Solatiū** appropate sūptū ē gau/ diū nō qualecūq; s; inq; anxietates molestias et dolores pueniēs apd hōiez secū manentē vt in fletu sit so/ latiū. **Un illd.** Solant^o miseri nunc mea fata senis. **Hinc** spūssand^o dz solator. et xgo maria consolatrix miseroz. dātē dō ofert. **Solatiū** surgit ex pceptōe duplicis diuī/ diōis obiecti conuētiēti qz vna est

Solati;

cexxv.

realis. altera solū intētiōnalis seu spūalis vt in rōne vel intellectu vel etiā in imaginatōne. Et fm h nōia solati; generalē accepti et oppositi doloris multipliciē fm p hōs pfer/ tūm stoicos varianē q ponunt gau/ diū nō nisi in sensu seu motōe sensu/ ali et reali. **Solatiū** in nobis de^o sic pncipale efficiēs. et angel^o de ce/ lo sic subseruiēs et ministrās opat^o vt dū apparuit xpo angel^o de celo confortās eū. **Solatiū** qdlibet oriē ex amore. idō qlis est amoris talis est solati; bonitas et finis. **Un** sic duas ciuitates duo amores cōstitu/ unt sic et duo solatia. Solatiū ter/ renū aiale et diabolicū instar epicu/ reoz opat^o amor sui vsq; ad cōtem/ ptū dei. Solatiū dō qle desursū ē piū pudicū pacificū suauisibile et mia/ plenū causat amor dei vsq; ad cōtē/ ptū sui. **Solatiū** nfm qle debem^o inq;re fuit in xpo exēplariē et multi/ pliciē demonstratū. **Solatiū** qd sit realiē an opatio vel aliqd ab opa/ tōe distinctū nō optz a deuotis cu/ riose pscrutari. s; scolasticis dēlinq; tanq; pbleuma rōez ad vtrāq; p/ tē hñs. videt^o q opatio sit p expōsi/ onē. solatiū seu delectatio p impōsi/ onē. fruitio p cōnexionē. **Solatiū** p varietate psonaz tpm et locoz conuēti variari et ad ei^o adeptiōnē doctrinā et cognitionēz aliē et aliē niti in pueris i insipietib;. in pficiēti b;. in pfecti. quēadmodū variatur fm etates et profectus omniū taz sensualium qz moralium et intelle/ ctualium melodia canticorum.

Thomas

Solatiū in hōie multiplex repit̃ iuxta multiplicē in ip̃o potētā cogitaciū atq; subiectiūā quēadmodū notauit xp̃s exp̃mens aīaz spiritū carnē dum ait. *Tristis est aīa mea vsq; ad mortē. Spūs q̃oēz p̃mpt̃ est caro aut infirma* **S**olatiū in firme carnis est delectatio sēsus exterioris cui⁹ subiectum est caro aut neruus sensibilis mediāte spū cor/pali et subtili vñ osurgit facilitas aut difficultas solatiū iuxta opler/onis corpalis qualitātē accidenta lē vel innatā **S**olatiū aīe tristis qñq; ē gaudiū imaginatiue vel cogitatiue virtutis organo corporeo intus vtentis. et inde osurgit vt p̃/us in solatio varietas fm diuersita tē organi et spiritūū aīaliū ex qua tuor hūozib⁹. sanguine. colera. fleu mate. melācolia. Et ex diuersis ha bitib⁹ in imaginatōne vel fantasia **S**olatiū aut̃ tristis qñq; ē gau diū rōis organo corporeo nō vtē tis in actibus suis. vbi plurimū va lent habituales et actuales in rōci nando dispositōes p̃ abstractiōes speciez̃ intelligibiliū a fātasmatib⁹ cū virtutum moraliū equali serena q; tranquillitate **S**olatiū p̃mpti spūs est gaudiū mētis q̃ supior est portio rōis sic p̃cedēs est inferior vbi plurimū valet irradiatio supio ri gratuita ex legib⁹ eternis ⁊ p̃ ha bit⁹ donoꝝ atq; beatitudinū et re formationē sensuū spūaliū in q̃b⁹ quāto sensus est intimior suo vero. tāto purior est. Quocōtra fit in sē

certi⁹

sib⁹ corpis. tact⁹ em̃ spūalis et gu/ stus puriores sūt quo deo intimo res p̃ charitatis amplexū **S**ola tiū q̃olibet in hōie reptū dī aliqñ solatiū cordis. aliqñ solatiū aīe. ali qñ solatiū spūs. aliqñ solatiū car/ nis iuxta diuersos a doctozib⁹ mo dos vtendi p̃dictis nōib⁹ **S**ola tiū in q̃dusdaz reb⁹ quadzifarie vt in hōie. in q̃busdā bifarie vt in bru/ tis. in q̃busdā nullo mō sic in reb⁹ sine aīa repit̃ **S**olatiū intrinsece libez vel laudabile nō inuenit̃ p̃ter q̃ in vtentib⁹ iudicio rōis **S**o/ latiū p̃icipatiue lz nō essentialiter et intrinsece libez repit̃ in imagina tiua vl̃ estimatiua pte hōis q̃ nata est obedire rōni diūcte et expedite dū impat et mouet. **S**olatiū in firme carnis exterioris et q̃i bruta/ lis nullo mō est elicitiue libez neq; laude p̃ osequēs neq; vitupio in/ trinsece dignū. h̃ nec p̃ncipat̃ libez arbitriū omni sensitiue d̃tuti sic nu tritiue vel vegetabili q̃ p̃ statu isto nō audiūt rōis impiū q̃cquid de statu innocentie diceret̃ **S**olatiū sic habet p̃ obiecto adequato bo/ nū apparēs diūctū. sic om̃e qd̃ est aut apparē p̃t bonū vel oueniens p̃t dici obiectū solatiū **S**olatiūz deceptorū tot modis oziri pōt q̃t modis potētie apprehēsiue possūt in apparētis et iudiciis suis falli **S**olatiū deceptorium nullum fuit̃ in statu nature primitus insti tute. nec i vigilis. nec in somno. nec in diuersa ratione obiectozum per

De multiplici verbo

diuersa media qm̄ rōis iudiciū oīa
dixerisset vt i astrologovideōte solē
quasi bipedalis quātūtatīs. **Sol**
latiū a deceptōe multū auertit per
habitū virtuales tā intellectuāles qz
morales qz infusos sup̄naturales
imo et p̄ naturales. **Solatiū** fre-
quent inficit ⁊ depuat p̄ affectū vi-
tiosū qualēcūqz. hōinc dictū ē. **Ex**
cecauit eos malitia eoz. et oīs ma-
l' ignorās. et quot capita. i. affecti-
ones. tot sentētie. **Solatiū** habē
p̄t suū strariū sicut tristitiā et deso-
lationē p̄ obiecto et ecōtra. vt peni-
tēs gaudet qz dolet et de letitia tri-
stat sic ignis frigidus flatu frigidi-
tas p̄ calidū circūstans nec pene-
trās ofortat. **Solatiū** qnqz ē de-
ceptoriū nō moraliē aut demerito-
rie vitiosū vt dū error ē iuincibilis
vel eoz q̄ sciri nō debēt. **Solatiū**
sic variat ex apparētiā diuersita-
te sic apparētie suā diuersificationē
accipiūt in hōie et potētis suis ag-
noscitiuis p̄pter colligationē h̄mōi
potentiā ad inuicē. qz rota trahit
rotā sic cortina cortinā. et orbis or-
bē. **Solatiū** apparētie variantē
nedū p̄ varietate cognitionū s̄ vt
dictū est etiā affectionū. Quis alia
et alia rōne. qz obiectū intellectus
practici nō est vep̄ absolute s̄ vep̄
vt opat affectui. **Solatiū** i hōie
pueniet rarioz deceptio si potētia
iudiciā q̄libet nouerit de dubijs
et suspectis apparētis suspensū tenē
iudiciū p̄ arbitrij facultatē. **Sol**
latiū cāt in nobis angel' de celo. vī

Solatiū

CCCCV.

bon' vel mal' sic nōiat duplex celū
empireū vbi boni. et aereū vbi de-
mones q̄ mystice dicunt volucres
celi. **Solatiū** causāt in nobis de-
tē spūs inspirationū vel instinctū
sic aliqñ p̄ spūs sanctū illabētē a ha-
bitū causantez. sic ab angelo bono
multiplicitē. sic a malo angelo. sic a
celo. sic ab elemētis circūstātib'. sic
a dplexiōe naturali. sic a dplexione
accidētali. sic ab habitib' agnitiue
potētie. sic ab habitib' affectiue. et
in his omib' vep̄ ē. q̄ diligētibus
deū oēs inspiratiōes iste coopant
i bonū de p̄ se vel p̄ accidēs. repro-
bis at oīa tādē de p̄ se vel p̄ acci-
dēs cedūt in malū. nec pōt regula-
tradi genēalis. s̄ q̄ solatiāt in dño
asolef. **Solatiū** causāt in nobis
hōies q̄ angeloz officiū nomen qz
fortiunt vt doctores et plati et of-
ferētes p̄ solatō libros scōs necnō
veritatē ordinate p̄ponētes. **Sol**
latiū puenire p̄t diligētib' deū a
sex differētis positōis. sursum. deor-
sum. aī. retro. a dextris et a sinistris.
cōsiderādo gloriā. infernū. pccā p̄te-
rita. picula futura. p̄spicitatē et ad-
ueritatē. **Solatiū** nōnunqz a de-
solatōe q̄i p̄ antiparistatim et vice-
cotis generat. hoc in Jacob timē-
te frēz Esau. hoc in multiplici scōz
claruit passione. **Solatiū** sepe a
tēptationū angustijs roborat qd
senserat q̄ dixit. **Qu**m anxietē cor
meū in petra exaltasti me. **Et** rur-
sus. s̄m multitudinē doloz i corde
meo asolatōs tue letificauerūt aīaz

De multiplici

mea. Et xpus. Tristitia v̄ra vertet̄
in gaudiū. Solaciū causa ē aliqñ
fuga solaciū sicut ecōuerso q̄rere ni
mis solaciū p̄sertim corpale impe/
dit spūale p̄pter h̄ psalmista Renuit
cōsolari aia mea memor fui dei et
delectat̄ sū. Solaciū aliqđ inter
bitudines. aliqđ in fructū. aliqđ
inter v̄tutes et dona numerat̄ sicut
par luctū et pacia. Solaciū sola
tio frequē opponit nec se mutuo
patiunt̄ quēadmodum de carne et
spū notatū est. Solatiū frequē
impedit a cōsolatōib⁹ aut cōsolari
volētib⁹. alioqñ nō dixisset Job. cō
solatores onerosi v̄s estis. So
latiū quo fine q̄rat expedit cogno
scere vt exinde bonitas ip̄i vel ma
licia moralis seu gratuita cogno/
scat. cū finis sit forma v̄tutū si bo/
nū est. deformitas v̄tutū. Solatiū
q̄rendū ē p̄ncipalit̄ p̄pter deū vt
hūili⁹ timeat. feruēt⁹ diligat. et ala
erius honoret. Sic agebat p̄pha
loquēs optabūdus deo. Letet̄ cor
meū vt timeat nomē tuū. Solatiū
q̄rē p̄t hō p̄pter se nō tñ p̄ncipalit̄ s̄
sub deo sic inclinavit psalmista cor
suū ad faciēdas dei iustificationes
in eternū p̄pter retributionē. Solatiū
p̄pter se p̄ncipalit̄ q̄rē est tale sola
tiū quale docebat et q̄rebat Epicu
r⁹ hō ad se referēs omnia et se fruēs.
Solatiū mediā q̄lia nōt in eplis
Seneca epicurū posuisse vel aristoteli
pū cū sectatorib⁹ laudabilia sūt in
multis si ad verū finē solatiū verte/
rent. vt prudētē declinare nociua
nemine ledē. fortit̄ ferre q̄ nēcitas

verbo solatiū

affert. stemnē mortē. frugalit̄ viuē.
cupidoitatib⁹ impare. diligē paup̄ra
tē. et ita de pl̄imis. Solatiū Epi
curi nō poterat adipisci sine luctu.
doloze vel tristitia. et hoc p̄pter inna
tā sensualitatis et cupiditatis vehē
mētā q̄s vel rep̄mē vel sanare tri/
stitia ē s̄ i rep̄mēdo lāguor maior.
Solatiū q̄libet in hac vita sus/
pectū esse v̄z qđ nō luctui iudū v̄t
in luctu sūdātū ē. h̄inc liber ezechi
eli tradit⁹ habebat cū carmine so/
laciū lamētationes et penalitatis et
pcc̄i. Solatioz fines q̄les a mū/
danis p̄stituūt nō solatōez s̄ de/
solationē inducūt. s̄lt̄ et finis q̄lem
stoyci p̄stitebāt aut falsus aut im
possibilis de imaginario quodam
honesto fine deo vero. Solatiū
cūlibet laudabilis exēplar dedit
xps tā actiue q̄ passiue. et post euz
b̄tā m̄ sua ab infātia vsqz ad mor/
tē in sūma paup̄tate spūs. sūma mi
titate. maxio luctu. vehementissima
esurie et siti iusticie. sūma mīa et mi
seratōe purissima cordis mūdicia.
et in trāquillissima pace. Solatiū
xpi sequit̄ suo mō q̄ xpm induit. s̄
est q̄ sibi sic exemplari viuēdo s̄for
mat. neqz em̄ tali deerit āgel⁹ de ce
lo s̄fortās eū dū fact⁹ erit in ago
nia. Quisqz g⁹ tristat̄ aspiciat s̄ ex
emplar et psallat bono animo et ul
tās ad gaudētē xpm et cū lamētā/
te plāgēs qđ docuit s̄ pabola pu
erorū sedētū in foro et clamātū co
eq̄lib⁹. Cecinim⁹ vobis et nō salta
stis. lamētauim⁹ et nō planxistis.
finis